

UNIUNEA EUROPEANĂ

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
Biroul Evaluare Programe din cadrul Direcției Generale
Programare și Coordonare sistem

Implementarea Planului de Evaluare a Acordului de
Parteneriat – faza 2
Lot 1: Evaluarea contribuției la coeziunea economică,
socială și teritorială – Tema A

Raport de evaluare ad-hoc: Identificarea de tendințe / priorități pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România

– versiune consolidată

Contract de prestări servicii nr. 83996/26.08.2021

9 octombrie 2023

Livrabilul este aprobat de:

Irina Radu, Director General, Direcția Generală Programare și Coordonare Sistem

Livrabilul este avizat de:

Florentina Ciocănel, Director General Adjunct, Direcția Generală Programare și Coordonare Sistem

Claudia Măgdălina, Șef serviciu, Serviciul Unitatea Centrală de Evaluare

Delia Crăciun, manager de evaluare, Șef birou, Biroul Evaluare Programe

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fișa documentului

Data versiunii inițiale	22.09.2023	
Data versiunii consolidate	09.10.2023	
Data versiunii finale		

Acest raport a fost elaborat în baza unei evaluări independente efectuate de Ernst & Young S.R.L. și Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSEMPS). Opiniile exprimate în raport sunt cele ale echipei de evaluare și nu reprezintă neapărat punctul de vedere al Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene.

Autorii raportului de evaluare sunt:

- Vasilica Ciucă (lider de echipă, expert cheie)
- Michele Giove (expert non-cheie pentru evaluarea de politici și programe)
- Maria Banu (expert non-cheie pentru evaluarea de politici și programe)
- Valentin Alexe (expert non-cheie pentru evaluarea de politici și programe)
- Cristina Lincaru (expert non-cheie în dezvoltare teritorială)

UNIUNEA EUROPEANĂ

Cuprins

ABREVIERI	4
OBIECTIVUL EVALUĂRII	6
SUMAR EXECUTIV	7
1 DESCRIEREA PE SCURT A METODOLOGIEI UTILIZATE	11
1.1 DESCRIEREA METODOLOGIEI DE CERCETARE DE BIROU	11
1.2 METODA DE COLECTARE A DATELOR PRIMARE (SONDAJ, INTERVIU, FOCUS GRUP)	11
1.2.1 <i>Sondaj</i>	13
1.2.2 <i>Interviu</i>	13
1.2.3 <i>Descrierea metodologiei de tip „Foresight”</i>	14
2 ANALIZELE EFECTUATE	15
2.1 DESCRIEREA SINTETICĂ A CADRULUI NAȚIONAL DE FINANȚARE CU FONDURI STRUCTURALE ÎN ULTIMELE DOUĂ CICLURI STRATEGICE: ACORDURILE DE PARTENERIAT 2014-2020, 2021-2027	15
2.1.1 <i>Dinamica structurii programelor similaritate și noutate în cele două Acorduri de Parteneriat</i>	15
2.1.2 <i>Complexitatea programelor și tipologia fondurilor de finanțare</i>	19
2.1.3 <i>Limitări</i>	22
2.1.4 <i>Concluzii</i>	22
2.2 EXPLORAREA DOCUMENTARĂ A PRINCIPALELOR DOCUMENTE UE (STRATEGII/POLITICI) ȘI CONTURAREA MEGA TENDINȚELOR PENTRU ROMÂNIA PE BAZA DE PROIEȚII EUROSTAT ȘI OECD PENTRU ORIZONTUL 2035.....	22
2.2.1 <i>Exploatarea documentara a principalelor documente UE (strategii/politici), studii și rapoarte de previziune, noile regulamente cu impact asupra Politicii de Coeziune - cadrul normativ asumat prin obiective și ținte cuantificate la orizontul anilor 2030-2035</i>	23
2.2.2 <i>Către concretizarea deceniului digital</i>	29
2.2.1. <i>Investigarea documentară statistică - conturarea megatendințelor pentru România pe baza de proiecții EUROSTAT și OECD pentru orizontul 2035</i>	36
2.3 ANALIZA SISTEMATICĂ A REZULTATELOR "FORESIGHTULUI" STRATEGIC GLOBAL ȘI EUROPEAN (REALIZAT DE JRC, COMISIA EUROPEANĂ) PENTRU ORIZONTURILE DE TIMP 2050-2030. IDENTIFICAREA MEGA TENDINȚELOR GLOBALE ȘI ASOCIEREA LA ACESTEA A TENDINȚELOR PERENE, ȘI A TENDINȚELOR NOI	43
2.3.1 <i>Explorarea și înțelegerea Mega trendurilor și a driverelor schimbării care au relevanță și impact pentru România asupra politicii de coeziune în viitorul pe termen lung 2035, reținut din trendurile pe termen foarte lung 2050</i>	43
2.3.2 <i>Megatendințele globale actuale și viitoare (2050)</i>	44
2.3.3 <i>Mega-tendințe globale pentru perioada 2020-2030 direcțiile</i>	44
2.3.4 <i>Matricea celor 14 Mega-tendințe pentru următorii 50 de ani promovate de Comisia Europeană în "Megatrend HUB"</i>	45
2.4 PROCESUL ITERATIV DE CONSTRUIRE AL MATRICEI CU TENDINȚELE /PRIORITĂȚI DE INVESTIȚII PENTRU ROMÂNIA POST 2027	55
2.5 TESTAREA RELEVANȚEI PRIORITĂȚILOR DE FINANȚARE IDENTIFICATE LA NIVEL NAȚIONAL ȘI REGIONAL -EXERCITIUL DE TIP „FORESIGHT”	57
2.5.1 <i>Clasamentul priorităților identificate la nivel național</i>	57
2.5.2 <i>Clasamentul priorităților identificate la nivel regional</i>	60
2.5.3 <i>Alte priorități pe care România ar trebui să le aibă la nivel național</i>	65
2.5.4 <i>Mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale</i>	67
3 CONSTATĂRI, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	69
3.1 CONSTATĂRI ȘI CONCLUZII	69
3.2 RECOMANDĂRI	71
4 ANEXE	73
4.1. ANEXA 1. LISTA DOCUMENTELOR ȘI A LITERATURII PARCURSE	73
4.2. ANEXA 2. TEME DE DISCUȚIE INTERVIU.....	75
4.3. ANEXA 3. INSTRUMENTE DE EVALUARE	77
3.5.1. <i>Sondaj</i>	77
3.5.2. <i>Profilul respondenților</i>	79
4.4. ANEXA 4. TABEL CCR	81
4.5. ANEXA 5. TABELUL SUB-PRIORITĂȚILOR NAȚIONALE ȘI REGIONALE PROPUSE ÎN CADRUL INTERVIURILOR	86
4.6. ANEXA 6. LISTA PERSOANELOR INTERVIEWATE.....	91

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

4.7. ANEXA 7. LISTA PARTICIPANȚILOR LA GRUPUL DE LUCRU	91
4.8. ANEXA 8. METODOLOGIE ANALIZA NORMATIVĂ – VARIANTA MĂSURĂRII DISTANȚEI NORMALIZATE FAȚĂ DE ȚINTELE DEZIRABILE/INDEZIRABILE, CU REFERINȚĂ LA IMPORTANȚA STRATEGICĂ (EC ET AL., 2022) ȘI (EC, 2023).....	92

UNIUNEA EUROPEANĂ

Abrevieri

Abreviere	Explicație
ADR	Agenție de Dezvoltare Regională
AM	Autoritate de Management
AMIF	Asylum, Migration and Integration Fund (2021-2027)
AP1	Acordul de Parteneriat 2014-2020
AP2	Acordul de Parteneriat 2021-2027
ASGS	Annual Sustainable Growth Survey
BEP	Biroul Evaluare Programe
BMVF	Border Management Visa Funding & tenders (2021-2027)
CCE	Comitet de Coordonare a Evaluării
CCMAP	Comitetul de Coordonare pentru Monitorizarea Acordului de Parteneriat
CDI	Cercetare, dezvoltare, inovare
CODP	Cohesion Open Data Platform
CRM Act	Critical Raw Materials Act
DUD	Dezvoltare urbană durabilă
EPSR	Pilonul European al Drepturilor Sociale
EC	European Comission
EMFAF	European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund
FC	Fondul de Coeziune
FEADR	Fondul European Agricol de Dezvoltare Rurală
FESi	Fonduri Europene Structurale si de Investiții
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEPAM	Fondul European de PescuitsiAfaceri Maritime
FSE	Fondul Social European
FSAC	Food Security & Agriculture Cluster
JTF	Just Transition Fund
IA	Inteligență artificială
IMM	Întreprinderi Mici si Mijlocii
ISF	Internal Security Fund
ÎE	Întrebare de Evaluare
IPA	Programul de cooperare Interregionala România-Serbia
NPEC 2030	National Energy Plan and Climate 2021-2030
NEET	Not in education, employment, or training
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale si Administrației Publice
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
MIPE	Ministerul Investițiilor si Proiectelor Europene
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor si Pădurilor
MMPS	Ministerul Muncii si Protecției Sociale
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
ONU	Organizația Națiunilor Unite
ODM	Obiectiv de Dezvoltare al Mileniului
ODD	Obiective de dezvoltare Durabilă
OP	Obiectiv de Politică
OS	Obiectiv Specific
OT	Obiectiv Tematic
PCTE	Programe de cooperare transfrontalieră
PIB	Produsul Intern Brut
POC	Programul Operațional Competitivitate
PO	Program Operațional
POAD	Programul Operațional pentru Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică
POC	Programul Operațional Competitivitate
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă
POCU	Programul Operațional Capital Uman
PODCA	Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare
POIMM	Programul Operațional Inițiativa pentru IMM-uri
POPAM	Programul Operațional PescuitsiAfaceri Maritime Transport
POP	Programul Operațional pentru Pescuit
POR	Programul Operațional Regional

UNIUNEA EUROPEANĂ

Abreviere	Explicație
POS	Programul Operațional Structural
POSCCE	Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice
RUF	Regiuni Ultraperiferice
SDL	Strategie de dezvoltare locală
SDTR	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României
SE	Regiunea de dezvoltare Sud-Est
SEE	Spațiul Economic European
SER	Servicii energie regenerabilă
SNC	Strategia Națională pentru Competitivitate
SNCDI	Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare
SNDD	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă
SMART	Specific, Measurable, Attainable, Realistic, Time-based
TIC / ICT	Tehnologia Informației și Comunicării
UE	Uniunea Europeană
WCED	Sustainable Development Knowledge Platforme

UNIUNEA EUROPEANĂ

Obiectivul evaluării

Uniunea Europeană își afirmă ca valoare perenă promovarea și dezvoltarea sustenabilă a coeziunii economice, sociale și teritoriale pe baza Articolelor 174 - 178 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Astfel, "Politica de coeziune este principala politică de investiții a Uniunii Europene. Aceasta oferă beneficii pentru toate regiunile și orașele din UE și sprijină creșterea economică, crearea de locuri de muncă, competitivitatea afacerilor, dezvoltarea durabilă și protecția mediului"¹. "Pentru a-și promova dezvoltarea generală armonioasă, Uniunea Europeană își consolidează coeziunea economică, socială și teritorială. În special, UE urmărește să reducă disparitățile dintre nivelurile de dezvoltare ale diferitelor sale regiuni. Dintre regiunile vizate, o atenție deosebită este acordată zonelor rurale, zonelor afectate de tranziție industrială și regiunilor care suferă de handicaturi naturale sau demografice grave și permanente, cum ar fi regiunile cele mai nordice cu densitate foarte scăzută a populației, precum și insulare, regiunile de frontieră sau montane".

În acest context și conform caietului de sarcini, obiectivul evaluării ad-hoc este de a identifica tendințe/priorități pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România și anume: **identificarea nevoilor și priorităților de finanțare care își mențin relevanța pentru România post 2027 pentru a contribui la procesul de definire a programelor viitoare.**

De asemenea, în cadrul raportului au fost explorate relevanța priorităților în profil național și regional și identificate mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale în condițiile în care nevoile definite în perioada de proiectare pot suferi modificări majore pe durata de programare.

Analizele realizate și rezultatele obținute vor răspunde la următoarea întrebare de evaluare:

Care sunt nevoile și prioritățile de finanțare pentru România post 2027 pentru a contribui la procesul de definire a programelor viitoare?

¹ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/93/economic-social-and-territorial-cohesion>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Sumar Executiv

Prezentul Raport de evaluare ad-hoc prezintă rezultatele obținute în urma evaluării efectuate de către echipa de experți independenți din cadrul consorțiului dintre Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale Firma de Consultanță E&Y constituit pentru realizarea Contractului de prestări servicii nr. 83996/26.08.2021: **Implementarea Planului de Evaluare a Acordului de Parteneriat – faza 2, Lot 1: Evaluarea contribuției la coeziunea economică, socială și teritorială – Tema A**, încheiat cu Ministerul Investițiilor și Programelor Europene.

Obiectivul raportului, stabilit în caietul de sarcini, de către beneficiar a fost identificarea tendințelor/priorităților pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România și anume: identificarea nevoilor și priorităților de finanțare care își mențin relevanța pentru România post 2027 pentru a contribui la procesul de definire a programelor viitoare.

De asemenea, în cadrul raportului au fost explorate relevanța priorităților identificate în profil național și regional și identificate mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale în condițiile în care nevoile definite în perioada de design pot suferi modificări majore pe durata de programare.

Analizele realizate și rezultatele obținute răspund la următoarea întrebare de evaluare: Care sunt nevoile și prioritățile de finanțare pentru România post 2027 pentru a contribui la procesul de definire a programelor viitoare?

Pentru a răspunde la întrebarea de evaluare, metodologia utilizată a fost una complexă, care a avut la bază două componente principale: o componentă de cercetare de birou, prin care s-au identificat principalele tendințe/priorități de investiții post 2027 și o componentă de investigare de tip "foresight" prin care prioritățile identificate au fost testate din punct de vedere al relevanței la nivel național și teritorial prin participarea unor factori interesați.

Metodologia de identificare a nevoilor și priorităților de finanțare care vor avea relevanță pentru România post 2027 este construită, în principal, pe baza Instrumentului #20 din "Better regulation" toolbox - Strategic Foresight for Impact Assessments and Evaluations". (Joint Research Center -JRS, Comisia Europeană, 2023).

Nevoile și prioritățile identificate se referă la perioada 2028-2035, dar acolo unde a fost posibilă identificarea tendințelor de termen lung acestea au fost menționate.

Pașii metodologici principali parcurși pentru selectarea și fundamentarea tendințelor/priorităților de investiții ale României pentru perioada post 2027, au fost: analiza priorităților din Acordurile de Parteneriat România-UE 2014-2020 și 2021-2027, din perspectiva valabilității lor pe termen lung, analiza amplă a unor documente, politici, strategii și planuri de acțiune privind tendințele de evoluție ale unor fenomene și provocări economice, sociale și de mediu pe termen lung și foarte lung, realizate la nivel mondial, european și național, asocierea priorităților românești la megatendințele identificate la nivel european, selectarea de priorități în funcție de distanța relativă normalizată a țintelor asociate indicatorilor principali de măsurare a acestor priorități.

Rezultatele analizelor documentare au pus în evidență:

Consolidarea politicii de coeziune în vremuri turbulente, marcate de fenomene profund disruptive, este realizată de o schimbare radicală de paradigmă. România alături de Uniunea Europeană contribuie la dezvoltarea generală armonioasă, în condiții de coeziune economică, socială și teritorială prin adoptarea unui cadru general al sustenabilității.

Schimbarea de paradigmă impune gândirea pe termen lung și foarte lung. Această explorare a viitorului, mai ales procesul de cunoaștere a viitorului aduce în discuție și fenomene sau concepte care nu sunt formalizate și care nu sunt încă măsurate.

Instrumentul oferit de Megatrends Hub al JRC oferă oportunitatea de a explora și înțelege tendințe istorice implacabile, fenomene de neoprit cu efecte disruptive care ne modelează viața în mod radical. Acțiunea acestor megatendințe este amplă, profundă și afectează întreaga umanitate, nu numai România. Răspunsul pe termen lung și foarte lung la aceste megatendințe implică costuri uriașe și necesită cooperare între state fapt exprimat de Agenda 2030.

Istoric, economia este știința alegerii și protezării nevoilor infinite în contextul resurselor finite. Viitorul cel mai optimist există doar dacă omenirea va reuși să aleagă, să educe și să-și prioritizeze nevoile în contextul sărăciei de resurse.

Pentru România, mai mult ca oricând este o prioritate să-și construiască un viitor sustenabil pe baza unor alegeri conștiente, știind din start că nu va putea răspunde la toate provocările exprimate de cele 14 Megatendințe ale Comisiei Europene.

În definiția priorităților viitoare, România trebuie să țină cont de Declarația de la Delphy / India a Președintelui Van der Leyen, din data de 10.09.2023, „**Un lucru pare clar: viitorul va fi digital.**”²

Politica digitală nu este încă dezvoltată la dimensiunea necesară. Este anunțată, chiar prezentă într-o anumită măsură și, foarte important, reclamă o atenție serioasă.

Prioritatea transformării digitale trebuie să țină cont de câteva aspecte cu caracter provocator:

- Producătorii de tehnologie bazată pe inteligență artificială **și infrastructura digitală** sunt structuri de monopol (concentrate și localizate în țări dezvoltate), care solicită mediului politic reglementarea riscurilor utilizării acestor tehnologii.
- Abordare nuanțată a politicii de sănătate și a gestiunii migrației.

Reducerea permanentă a disponibilului de resurse materiale și energetice impune o schimbare a comportamentului de consum, mult mai adaptată dezideratului de sustenabilitate.

Utilizarea tehnologiilor digitale complexe, cu maxim de eficiență presupune o urbanizare continuă și construirea unor medii de locuire, transport, acces la servicii publice, educație și sănătate inteligente.

Între tehnologiile cu capacitate globală de transformare digitală și de dezvoltare de noi industrii (cum ar fi Internetul lucrurilor) amintim infrastructura (ESFRI) care conține softul ArcGIS, cel mai puternic software de cartografiere și analiză spațială, la nivel global.

Această tehnologie permite: Implementarea Directivei INSPIRE și realizarea de transparentă totală

Tehnologia reprezintă capital și Deceniul Digital propus de Compasul European cu orizont 2030, reprezintă PLANUL în care se vor „antrena” soluțiile! Acțiunile și valoarea nou creată (30% din PIB) vor REFLECTA NOUA STRUCTURĂ A ECONOMIEI. Acest fapt implică adoptarea de tehnologii disruptive cu capacitate de a fi utilizate de masive mari de oameni.

Implementarea cu succes a obiectivelor Agendei Digitale implică competențe specializate ale populației, dar mai ales ale populației în vârstă de muncă. În acest sens, educația și formarea de-a lungul întregii vieți rămâne o prioritate de termen lung.

Educația și formarea trebuie adaptată și diversificată la cerințele realizării obligatorii ale Agendei Digitale, dar și a noilor cerințe privind tehnologia verde.

Deoarece aportul în creșterea economică a capitalului uman se va baza pe o populație în vârstă de muncă aflată în proces continuu de scădere soluția se va axa pe creșterea calității acesteia prin formare și prin preservarea capacității de muncă (o populație sănătoasă)

În lumina tendințelor de evoluție a populației, demografia și migrația vor rămâne priorități de termen foarte lung.

Rezolvarea unora dintre provocările aduse de megatendințele mondiale și europene impune o:

- responsabilizare a guvernului, asupra sistemelor informaționale pentru biodiversitate și managementul mediului și a schimbărilor climatice;
- proiectarea și managementul orașelor inteligente;
- abordarea interdependentă schimbările climatice, durabilitatea și inegalitatea socială și economică – integrat spațial, geografia fiind un atu în noua eră a sustenabilității;

² 10 September 2023 New Delhi, Statement by President von der Leyen at Session III of the G20, 'One Future, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_23_4424

UNIUNEA EUROPEANĂ

- Participarea alături de alte organizații GIS, și de teledetecție la crearea și adoptarea de standarde, de nivel național și internațional;
- Identificarea și localizarea poluatorului în timp real;
- Dezvoltarea unui sistem geospațial colaborativ pentru întreaga planetă;
- Dezvoltarea unui sistem unic integrator și colaborativ care permite interoperabilitatea sistemelor complexe indiferent de dimensiunea ariei de interes și a gradului de accesibilitate – respectiv este un sistem informațional exhaustiv.

În urma cercetării exploratorii de birou au fost identificate următoarele 11 priorități de investiții pentru România pe termen lung și foarte lung:

1. Transformarea orașelor, cu accent pe digitalizare și ecologizare;
2. Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor;
3. Diversificarea formelor de educație și învățare prin utilizarea tehnologiilor digitale;
4. resurselor materiale și energetice;
5. Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului;
6. Guvernarea adecvată a Accelerarea utilizării de tehnologii digitale transformative pentru sectorul public, cât și pentru cel privat;
7. Valorificarea oportunităților și gestionarea provocărilor generate de transformarea digitală pentru crearea de locuri de muncă flexibile și adaptabile;
8. Creșterea productivității provocărilor generate de fluxurile de migrație;
9. Dezvoltarea sistemului de îngrijire socio-medicală a persoanelor vârstnice în comunitățile îmbătrânite;
10. Reducerea inegalităților la nivel teritorial și individual;
11. Gestionarea adecvată a noilor provocări în domeniul sănătății prin asigurarea accesului egal la servicii, utilizarea noilor tehnologii și promovarea prevenției.

Testarea priorităților la nivel național și regional pun în evidență următoarele:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Toate cele 11 priorități identificate prin cercetarea de birou au fost validate ca fiind relevante de către majoritatea celor consultați.

Unele priorități sunt mai importante pentru România, pe primele patru locuri situându-se: 1. Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă; 2) Digitalizarea și ecologizarea orașelor; 3) Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal); 4) Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică & crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.

La nivel regional, toate cele 11 priorități identificate au fost considerate relevante, ordinea lor de prioritate diferă de la regiune la regiune, în funcție de ceea ce au identificat respondenții ca probleme majore la momentul actual ale regiunii respective;

La nivel regional, destul de importantă a fost considerată prioritatea care se referă la promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor.

Nu s-au putut selecta prioritățile cele mai importante pentru fiecare regiune, deoarece nu a existat o masă critică de respondenți.

Există o preocupare generală referitoare la rolul și impactul pe care tehnologiile emergente îl vor avea asupra vieții cetățenilor și afacerilor - chiar dacă Mega tendință 1 "Accelerarea schimbărilor tehnologice și hiperconectivitate" a fost inițial exclusă din analiză, acesta ar trebui luată în considerare pentru viitoarea proiectare a politicilor, în scopul de a reduce decalajul față de restul UE.

În general, există o anumită convergență între părerile stakeholderilor cu privire la provocările și nevoile viitoare ale României. Având în vedere gama largă de medii din care provin aceștia, este important să se profite de perspectiva diferită și contribuția pe care toate categoriile de stakeholderi le pot oferi în:

- Definirea nevoilor
- Prioritizarea intervențiilor
- Proiectarea celei mai eficiente și eficace soluții.

Din perspectiva mecanismelor pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale, stakeholderii nu au putut oferi soluții concrete și pragmatice, însă s-au concentrat mai mult pe sublinierea problemelor cu care se confruntă și care pot fi rezolvate parțial prin introducerea unei flexibilități mai mari.

Nevoia descentralizării deciziei la nivel regional atât în ceea ce privește proiectarea, cât și implementarea este menționată ca mecanism important de guvernare;

Nevoia unor mecanisme de feed-back, pentru adaptarea programelor/nevoilor la realitățile dinamice prin monitorizare, evaluare și schimbare în timpul procesului de implementare este identificată de asemenea, ca mecanism necesar și eficient;

Colaborarea între diferiți actori și gestiune participativă a noilor politic/programe este de asemenea, un mecanism, care trebuie dezvoltat;

Principala recomandare propusă se referă la repetarea exercițiului de "foresight" cu doi ani înainte de definirea următorului exercițiu de finanțare cu extinderea factorilor interesați implicați și construirea holistică a priorităților în concordanță cu noile aspecte privind mega tendințele globale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

1 Descrierea pe scurt a metodologiei utilizate

1. Pentru a răspunde la întrebarea de evaluare Care sunt nevoile și prioritățile de finanțare pentru România post 2027 pentru a contribui la procesul de definire a programelor viitoare?, pentru a identifica relevanța priorităților în profil național și regional și a mecanismelor pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale s-a utilizat o metodologie complexă care a avut la bază două componente principale:
2. Prima componentă metodologică utilizată se referă la activitățile și tehnicile specifice unei cercetări de birou, adaptate scopului avut în vedere și anume: identificarea provocărilor majore, care vor sta la baza viitoarelor priorități de finanțare pe termen lung a politicii de coeziune pentru România.
3. A doua componentă metodologică utilizată a avut la bază o metodă de investigare de tip "foresight". S-a intenționat să se testeze relevanța provocărilor identificate la nivel național și regional. Principalele metode utilizate au fost:
 - Interviuri cu reprezentanții ministerelor și ADR-urilor;
 - Investigare pe baza de anchetă statistică cu reprezentanți ai mediului academic, societății civile etc;
 - Focus- grupuri cu factori interesați.

1.1 Descrierea metodologiei de cercetare de birou

4. Metodologia de identificare a nevoilor și priorităților de finanțare care vor avea relevanță pentru România post 2027 este construită, în principal, pe baza Instrumentului #20 din "*Better regulation' toolbox - Strategic Foresight for Impact Assessments and Evaluations*". (Comisia Europeană, 2023).
5. Nevoile și prioritățile, care vor fi identificate se referă la perioada 2028-2035, dar acolo unde va fi posibilă identificarea tendințelor de termen lung acestea vor fi menționate.
6. În cadrul acestei etape au fost parcurse următoarele activități:
 - A) Realizare unei analize documentare a principalelor documente programatice relevante la nivel național și european;
 - a) Descrierea sintetică a cadrului național de finanțare cu fonduri structurale în ultimele două cicluri strategice: *Acordurile de Parteneriat 2014-2020, 2021-2027*.
 - b) Explorarea principalelor documente ale Uniunii Europene (UE) (strategii/politici), studii și rapoarte de previziune, noile regulamente cu impact asupra Politicii de Coeziune – cadrul normativ asumat prin obiective și ținte cuantificate la orizontul anilor 2030-2035
 - Strategia pentru Dezvoltare Durabilă - "Agenda 2030";
 - Implementarea Pactului de Neutralitate Climatic de la Paris și Green Deal;
 - Transformarea Digitală prin "Digital Compass";
 - Pilonul European al Drepturilor Sociale (EPSR);
 - National Energy Plan and Climate 2021-2030 (NECP 2030) (Economidou et al., 2020);
 - Critical Raw Materials Act (CRM Act)³ care răspunde Declarației Consiliului Europei de la Versailles din 2022⁴.
 - FSCA -Food Security & Agriculture Cluster: Scoping study Delivering on EU food safety and nutrition in 2050 - Scenarios of future change and policy responses⁵
 - Net-Zero Industry Act: Making the EU the home of clean technologies manufacturing and green jobs⁶

³https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/areas-specific-interest/critical-raw-materials/critical-raw-materials-act_en

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2022/03/11/the-versailles-declaration-10-11-03-2022/>

⁵ https://food.ec.europa.eu/system/files/2016-10/final_report_scoping_study_en.pdf

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1665

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- Targeted reinforcements in a limited number of priority areas, to ensure that the EU budget can continue to deliver on the most essential objectives.
 - Proiecții EUROSTAT 2100 pentru populație, în 6 scenarii și proiecții OECD 2050 pentru Produsul Intern Brut (PIB) - baza statistica România2035.
7. Investigarea documentară statistică a avut drept scop analiza principalelor scenarii privind evoluția populației (demografie, migrație, rate de dependență și dependența economică) și a creșterii economice (PIB). Rezultatele prognozelor analizate se pot vedea în detaliu în anexa statistica Date și Meta date. De asemenea, s-a încercat investigarea existenței unor obiective strategice de termen lung și foarte lung, care au asociați indicatori de măsurare cu ținte cuantificate și asumate.
- B) Analiza sistematică a rezultatelor foresight-ului strategic global și European** (Joint Research Center (JRC) al Comisiei UE), Megatendințe pentru orizonturile de timp 2030-2050. Această analiză are ca principal obiectiv: formularea nevoilor și priorităților relevante și semnificative la nivel național, pe baza corespondenței lor cu Megatendințele europene identificate.. Au fost parcurse următoarele 3 sub-etape:
- b1. Explorarea și înțelegerea Megatendințelor și a factorilor schimbării, care au relevanță și impact pentru România asupra politicii de coeziune în viitorul pe termen lung 2035, reținut din tendințele pe termen foarte lung 2050;
 - b2. Analiza obiectivelor politicilor care pot reprezenta provocări viitoare cheie:
 - Obiective perene- cele prezente în cele două cicluri strategice (2014-2020; 2021-2027) și care au relevanța și în Megatendințele identificate la nivel european și mondial.
 - Obiective care nu mai sunt relevante în Megatendințe, și care au fost acoperite anterior.
 - Obiective noi asociate Megatendințelor. Se vor aloca obiectivele asumate prin documentele oficiale (Agenda 2030, Kompasul Digital, Pilonul European al Drepturilor Sociale)
8. Pe baza acestor informații se va construi matricea (B0) de corelare între Megatendințele pe 50 de ani, identificate de JRC și obiectivele asumate de România în AP 2014-2020, AP 2021-2027 din perspectiva continuității relevanței. Principala tehnică metodologică utilizată privind corelarea între Megatendințe și tendințele deja perene ale României a fost analiza de conținut, având în vedere dese schimbări/ adaptări conceptuale.
- Asocierea de indicatori cu ținte cuantificate și asumate pentru noul cadru normativ al UE pe termen foarte lung, identificarea și ierarhizarea de priorități. Rezultatul acestei activități este dezvoltarea matricei (B0) cu asignarea pe obiective a indicatorilor, inclusiv a țăintelor asumate. Filtrarea și selecția obiectivelor care au indicatori cu ținte asumate, la momentul actual, după criteriul de relevanță strategică pe termen lung. Vor fi excluse țintele la nivel de plan operațional. Principalele documente utilizate sunt: Agenda 2030, Implementarea Pactului de Neutralitate Climatic de la Paris și Green Deal; Transformarea Digitală prin Digital Compass; Pilonul European al Drepturilor Sociale (EPSR);
9. Rezultatul acestei etape va fi matricea de corelare (B0) redusă la obiectivele și indicatorii relevanți din perspectivă strategică, care au ținte asumate. Precizăm că pentru unele obiective este posibil să existe mai mulți indicatori asociați. Logica asignării va fi reprezentată de interpretarea dimensiunii indicatorului, fiind interpretată ca o prioritate în cadrul politicii formalizate de obiectiv.
- C) Analiza normativă – varianta măsurării distanței normalizate față de țintele dezirabile/indezirabile, cu referință la importanța strategică (EC et al., 2022) și (EC, 2023).**
10. Rezultatul reprezentat de Matricea (B0) de corelare Megatendințe cu Obiective și cu indicatori, inclusiv indicatori cu ținte asumate va avea o coloană nouă- coloană cu distanța față de normă, distanța normalizată.
- D) Ierarhia după distanța față de normă și stabilirea de priorități de finanțare pentru România post 2027. Aducerea viitorului în prezent- explicare în termenii înțelesului contemporan, cu scopul de a extinde numărul de potențiali beneficiari și utilizatori ai instrumentului de tip "foresight" bazat pe megatrenduri, care va fi supus testării relevanței din perspectiva "stakeholderilor" de la nivel național și regional.**

1.2 Metoda de colectare a datelor primare (sondaj, interviu, focus grup)

1.2.1 Sondaj

11. Pentru a culege date necesare pentru obiectivul evaluării, anume **”Identificarea de tendințe / priorități pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România”**, s-a realizat un sondaj pe bază de chestionar online, folosind platforma Qualtrics. Tabelul următor prezintă strategia de sondaj în cazul cercetării.

Tabel 1. Strategia de sondaj în cazul cercetării

Populația pentru aplicarea sondajelor	Surse de date pentru constituirea universului cercetării	Dimensiunea eșantionului colectat	Populația ținta	Modalitatea de colectare
Reprezentanților mediului academic și de cercetare, ai mediului ONG, asociativ și economic	MIPE Date din surse publice (paginile web ale instituțiilor)	53 (12,64%)	419	online (Qualtrics)

Sursa: date prelucrate de echipa de evaluare

12. În analiza finală au fost incluse 53 de răspunsuri din partea reprezentanților mediului academic și de cercetare, ai mediului ONG, asociativ și economic, respectiv altor părți interesate, acestea fiind prelucrate pentru a răspunde la întrebările de evaluare. Populația ținta a fost în număr de 419 reprezentanți.
13. Chestionarul a fost lansat pe 28.08.2023, urmat de alte doua reveniri pentru a avea asigurări că sondajul a fost recepționat în mod corespunzător de către populația ținta.
14. Respondenții chestionarului reprezintă un grup diversificat, cu distribuții semnificative în funcție de tipul de organizație din care provin. Aproximativ 25% dintre respondenți reprezintă organizații non-guvernamentale (ONG), aducând cu sine perspective legate de domeniul non-profit. Instituțiile de învățământ, în mare parte universități, reprezintă un alt segment semnificativ, contribuind cu un procent de aproximativ 21% dintre respondenți. Asociațiile și instituțiile de cercetare-inovare au fost reprezentate în proporție de 11% fiecare, iar mediul de afaceri este reprezentat de un procent de 8%. De asemenea, doua segmente mai slab reprezentate sunt camerele de comerț cu un procentaj de 4%, respectiv organizație sindicală 2%.
15. Funcțiile deținute de respondenții sondajului în cadrul organizațiilor pe care le reprezintă este variat și reflectă niveluri diferite de responsabilitate și atribuții în rolurile pe care le ocupă. Un procent de 55% dintre respondenți ocupă poziții de conducere în organizațiile lor. În același timp, aproximativ 40% dintre respondenți ocupă o funcție de execuție.
16. Domeniul de activitate al organizațiilor reprezentate de respondenți în cadrul acestui chestionar este divers. Educația ocupă o poziție semnificativă, reprezentând aproximativ 25% dintre domeniile de activitate ale respondenților. Cercetarea-dezvoltarea-inovarea este reprezentată la rândul său de o pondere de 19%. Alte domenii, sunt reprezentate de mediu, incluziune socială, asistența socială, dezvoltare durabilă cu procentaje mai mici de 6%. Diversitatea acestor domenii de activitate adaugă o perspectivă amplă în evaluarea chestionarului.
17. Răspunsurile primite acoperă toate zonele de dezvoltare regională. Regiunea București – Ilfov este reprezentată în proporție de aproximativ 31% dintre respondenți, urmată de regiunea de dezvoltare Nord Est cu un procentaj de 21%. Regiunea din Sud-Est contribuie și ea cu un procentaj de aproximativ 19%, reflectând implicarea activă a acestor zone în chestionar. Regiunile mai slab reprezentate sunt regiunea Nord-Vest, Sud-Vest Oltenia, Sud Muntenia, Vest și regiunea Centru.

1.2.2 Interviu

18. Modalitatea de realizare a interviului, s-a realizat on-line (platforma Zoom/Teams) sau telefonic în funcție de disponibilitatea persoanelor interviuate, și a avut la baza un ghid împărțit în trei secțiuni

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

diferite. Secțiunea A. "Informații referitoare la nevoile și prioritățile de finanțare care își mențin relevanța pentru România post 2027" a urmărit să identifice prioritățile de finanțare care își mențin relevanța post 2027. Secțiunea B. "Explorarea relevanței priorităților în profil regional" a avut ca scop evaluarea celor 11 priorități identificate pentru ADR-uri, iar pentru minister doar prioritățile relevante domeniului de activitate. Secțiunea C. "Identificarea de mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale în condițiile în care nevoile definite în perioada de design pot suferi modificări majore pe durata de programare", a urmărit a înțelege ce mecanisme funcționează sau nu funcționează și ce se poate implementa pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale.

19. Participanții la interviuri au reflectat o gamă largă de ministere și agenții regionale având în prim-plan mai multe ministere cheie din structura administrativă a țării. Pe lângă Ministerul Mediului, am avut reprezentanți de la ministerele Sănătății, Cercetării, Educației, Transporturilor, Energiei și Muncii. În același timp, prezența Agențiilor de Dezvoltare Regională (ADR) din diferite zone ale țării, precum Nord-Est, Sud-Vest Oltenia, Sud-Est, Sud Muntenia, Nord-Vest, București-Ilfov, Centru și Vest, a adăugat o dimensiune regională esențială discuțiilor contribuind astfel la o imagine mai completă a situației la nivel național.
20. Majoritatea participanților au provenit din poziții de conducere în cadrul organizațiilor lor. Acest lucru sugerează că interviurile au adunat păreri și perspective de la cei care dețin o influență semnificativă și au o viziune strategică asupra direcției și deciziilor din cadrul entităților pe care le reprezintă.

1.2.3 Descrierea metodologiei de tip „Foresight”

21. Pentru a culege date necesare pentru obiectivul evaluării, anume **”Identificarea de tendințe/priorități pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România”**, s-a organizat un grup de lucru conceput ca un atelier interactiv de 3 ore în care s-au prezentat prioritățile și tendințele identificate, corelându-le cu cele 14 mega trenduri pentru a oferi o vedere de ansamblu sistemică a implicațiilor și a interacțiunilor lor în contextul României. Această etapă a avut rolul de a stabili un cadru comun de referință și de a asigura că toți participanții au o înțelegere clară și uniformă a subiectului de discuție.
22. Participanții au fost grupați în două grupuri de 4-6 persoane, în cadrul cărora s-a folosit platforma Mentimeter pentru a facilita interacțiunea și votarea. Participanții au avut oportunitatea de a clasifica tendințele în ordinea importanței lor, iar odată stabilite prioritățile, au fost încurajați să își motiveze alegerea, explicând importanța pe care o acordă fiecărei tendințe. Pentru primele trei tendințe din clasament, participanții au reflectat asupra provocărilor și oportunităților asociate, oferind astfel perspective valoroase pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România.
23. După sesiune, participanții s-au reunit pentru a face o revizuire a informațiilor colectate în timpul exercițiului, utilizând materialul produs, anume ierarhizarea priorităților fiecărui grup. Participanții au avut ocazia să identifice astfel diferențe și asemănări în clasamentul priorităților, și să discute pe baza lor atât provocările cât și beneficiile unor finanțări în prioritățile respective.

2 Analizele efectuate

2.1 Descrierea sintetică a cadrului național de finanțare cu fonduri structurale în ultimele două cicluri strategice: Acordurile de Parteneriat 2014-2020, 2021-2027

2.1.1 Dinamica structurii programelor similaritate și noutate în cele două Acorduri de Parteneriat

24. Politica de coeziune în România a fost implementată în ultimele două cicluri strategice, prin Acordurile de Parteneriat România-UE, AP1- 2014-2020 și AP2-2021-2027. Implementarea s-a realizat prin pachete de programe structurate cu elemente similare, dar și diferite. (Figura 1) Precizăm că Figura 1 este realizată pe baza explorării **Cohesion Open Data Platform**, (CODP) a Comisiei Europene prin interogări succesive a bazelor de date care pot servi la descrierea structurii și tipologiei de priorități de finanțare pentru politica de coeziune.

25. Din perspectiva structurii de remarcă următoarele aspecte:

a) similarități

- a1) În ambele cicluri strategice finanțarea politicii de coeziune este structurată pe pachete de programe cu aplicare la nivel național (și de cooperare la nivel internațional (INTERREG));
- a2) **Structura la nivel național** păstrează componenta de **Asistență tehnică** cu același nume, dar, pentru perioada 2021-2027 se adaugă o nouă sursă de finanțate, și anume Fondul Social European, ESP+;
- **a3) Componentele de cooperare internațională nu suferă modificări structurale semnificative.** Pachetul INTERREG promovează cooperarea între regiuni și țări și este structurat în 4 componente de la A la D: trans-frontalier, trans-național, interregional și cele mai îndepărtate regiuni. Această abordare are ca scop sprijinirea diferitelor structuri teritoriale pentru a se "dezvolta economic și social chiar dacă sunt în vecinătatea directă a frontierelor statale;
- a4) **Componenta de cooperare transfrontalieră** păstrează interesul pentru cooperare pentru județele aflate la frontiera dintre România și alte state membre în UE (Bulgaria și Ungaria) dar și cu Serbia în ambele în ambele cazuri.
- a5) Componenta de **Cooperarea transnațională**, cunoscută sub numele de INTERREG B, este cea care "permite cooperarea pe teritorii transnaționale mai mari sau în jurul bazinelor maritime"⁷ transnaționale cazul programului "INTERREG Danube" în care este și România eligibilă. și această componentă este prezentă în ambele cicluri de finanțare;
- a6) **Componenta de Cooperarea interregională**, "cunoscută sub numele de INTERREG C, funcționează la nivel paneuropean, acoperind toate statele membre ale UE și nu numai. Ea construiește rețele pentru a dezvolta bune practici și pentru a facilita schimbul și transferul de experiență de către regiunile de succes. Ea arată ce regiuni se descurcă bine, în beneficiul celor care încă investesc". Aceasta include aceleași programe: ESPON care devine ESPON 2030, INTERACT, INTERREG Europe și URBAN Act, în ambele cicluri strategice.
- Relația cu țările aflate în proces de preaderare, așa cum este cazul Serbiei în cadrul programului IPA INTERREGIO, este continuat și în perioada 2021-2027, chiar dacă acesta nu a fost identificat în **Cohesion Open Data Platform**.
- **Programul INTERREG** Instrumentul de asistență de preaderare (IPA) România-Serbia a fost primul Program INTERREG IPA, din UE, care a fost aprobat de Comisia

⁷ https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/european-territorial/trans-national_en

Europeană, la 19 iulie 2022. Programul include trei județe din România (Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți), precum și șase raioane din Serbia (Severno Banatski, Srednje Banatski, Južno Banatski, Braničevski, Borski și Podunavski).

- În perioada de programare 2021-2027, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației acționează ca Autoritate de Management pentru Programul INTERREG IPA România-Serbia, care va avea un buget total de 87.725.681 EUR și va finanța proiecte privind protecția mediului și adaptarea la schimbările climatice, sănătate și educație, turism și cultură și managementul frontierelor.
 - Finanțarea acestor priorități va fi 85% cofinanțare din Instrumentul de asistență de preaderare (IPA III), 13% va fi contribuția bugetului de stat al României și 2% contribuția proprie a beneficiarilor români. Beneficiarii sârbi vor oferi o contribuție de 15% ⁸.
- b) diferențe
 - b1) structurarea programelor este realizată după **Obiective tematice în AP1** și, respectiv după **Obiective de Politică în AP2**. Terminologia este schimbată de la o abordare descriptivă a sectoarelor economice în AP1 (Capital Uman, Infrastructura Mare, Pescuit și Afaceri Marine, IMM-uri) către o abordare holistică și integratoare în AP2. (Figura 1) Astfel în AP2 remarcăm prezența **Obiectivului de politică dezvoltare sustenabilă**, alături de creșterea inteligentă, tranziția justă și incluziune socială. Aceste obiective de politică exprimă valori perene ale umanității (sustenabilitate, integrare, incluziune), fapt care marchează o decuplare de la priorități economice și sociale către obiective integrate (de sustenabilitate). Sunt, totuși, păstrate și obiective tematice cu rezonanță strict sectorială așa cum este cazul sănătății (impus de recenta experiență Covid 2019) și cel al educației.
 - b2) o extindere a instrumentelor de finanțare după apariția unui nou pachet dedicat acțiunilor regionale pentru toate cele 8 regiuni statistice la nivel NUTS2, nivel relevant pentru managementul politicii de coeziune la nivelul întregii UE. Considerăm că acest aspect reliefează creșterea importanței acordate creșterii coeziunii teritoriale.
 - b3) **la nivel internațional** se extinde aria de eligibilitate a vecinilor aflați la frontiera României, fiind incluse și state non membre UE și Bazinul Mării Negre. Astfel, pe lângă tradiționalele programe INTERREG România Bulgaria, România Ungaria, și respectiv România-Serbia, în actualul ciclu strategic remarcăm acoperirea completă a granițelor pe latura Nord- Estică: Ucraina și Republica Moldova.

26. Nu în ultimul rând, amintim ca element de noutate Componenta D a **INTERREG pentru cele mai îndepărtate regiuni**, componentă în care România nu are incluse teritorii. " Timp de 30 de ani, obiectivul INTERREG este de a promova dezvoltarea armonioasă a teritoriului Uniunii la diferite niveluri prin încurajarea cooperării transfrontaliere, a cooperării transnaționale, a cooperării interregionale și, din anul 2000, a cooperării pentru regiunile ultra periferice (RUP).

⁸ <https://oportunitati-ue.gov.ro/program/program-interreg-ipa-romania-serbia/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Figura 1. Prezentare generală a structurii programelor de Coeziune pentru România pentru ciclurile strategice: 2014-2020 și 2021-2027

2014-2020

1. Național

- a. Capacitate Administrativă - RO - FSE
- b. Programul de Competitivitate - RO - FEDR
- c. Capital uman - RO - FSE/YEI
- d. Program Regional Integrat - RO - FEDR
- e. Program Infrastructură Mare - RO - FEDR/CF
- f. Maritime și Piscicole - România
- g. România - Dezvoltare Rurală Națională
- h. Inițiativa IMM (fuzionată 2018 cu PO Regional) - RO - FEDR
- i. Asistența Tehnică - RO - FEDR

2. Interreg Crossborder (componenta A)

- A. Interreg V-A - România-Bulgaria
- b. Interreg V-A - România-Ungaria

3. Interreg Transnational (componenta B)

- A. Interreg V-B - Dunăre

4. Interreg Interregional (componenta C)

- A. ESPON
- b. Interacționa
- c. Interreg Europa
- d. Urbact

5. IPA-CBC

- A. IPA CBC România - Serbia

2021-2027

Național

- A. Educație și Ocuparea Forței de Muncă – RO – FSE+
- b. Sănătate – RO – FEDR/FSE+
- c. Just Transition – RO – JTF
- d. România - AMIF
- e. România - BMVI
- f. România - EMFAF
- g. România - ISF
- h. Creștere inteligentă – RO – FEDR
- i. Incluziune Socială – RO – FEDR/FSE+
- j. Dezvoltare durabilă – RO – FEDR/CF
- k. Asistența Tehnică – RO FEDR/FSE+
- l. Transport – RO – FEDR/CF

Regional

- A. București-Ilfov – RO – FEDR
- b. Regiunea Centru – RO – FEDR
- c. Nord-Est – RO – FEDR
- d. Nord-Vest – RO – FEDR
- e. Sud-Est – RO – FEDR
- f. Sud Muntenia – RO – FEDR
- g. Sud-Vest Oltenia – RO – FEDR
- h. Vest – RO – FEDR

Interreg Transfrontalier (componenta A)

- A. Interreg VI-A - IPA România-Serbia
- b. Interreg VI-A - NEXT Ungaria-Slovacia-România-Ucraina
- c. Interreg VI-A - NEXT România-Moldova
- d. Interreg VI-A - NEXT România-Ucraina
- e. Interreg VI-A - România-Bulgaria
- f. Interreg VI-A - România-Ungaria

Interreg Transnational (componenta B)

- A. Interreg VI-B - Dunăre
- b. Interreg VI-B - NEXT Bazinul Mării Negre

Interreg Interregional (componenta C)

- A. ESPON 2030
- b. Interreg VI-C - Interact
- c. Interreg VI-C - Interreg Europe
- d. Urbact IV

- i. Asistența Tehnică - RO - FEDR

Sursa: Cohesion Open Data Platform, <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

27. Pe baza structurii programelor s-a stabilit o ierarhie a priorităților de finanțare utilizând bugetele proiectate ale Obiectivelor de Politică în AP2, (OP) (Tabelul nr 2) și ale Obiectivelor Tematice, (OT) din AP1 (Tabelul nr 1). Sursa acestor date este **Cohesion Open Data Platform** a Comisiei Europene.

28. Din cele 13 Obiective tematice ale AP1 ponderi mari, peste 10% din total buget, au fost proiectate pentru competitivitatea IMM-urilor, 17,3%, Infrastructura de transport și Energie, 15,9% urmate de Incluziunea socială, 14,4%. Protecția Mediului și Eficiența Resurselor, 12,3% (Tabelul 1). Primele 4 priorități cumulează 60% din bugetul total proiectat.

29. AP2 are 13 Obiective de politică (OP), Europa Socială cumulează 33% din bugetul total alocat României, urmat de OP "Europa verde Europe" și de OP (Europa conectată" fiecare cu aproximativ

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

21,6%. Europa Inteligentă se plasează pe locul 4 cu 12.3%. Practic primele 4 OP-uri cumulează împreună, 89% din total buget (Tabelul 2)

Tabel 2. Prioritățile de finanțare pentru ciclul strategic 2014-2020 ierarhizate după bugetele proiectate

	Cod	Obiectivul Tematic AP 2014-2020	Sumă	Rangul obiectivului	%
1	3	Competitivitatea IMM-urilor	7293551296	1	17.3
2	7	Infrastructuri de rețea în transport și energie	6723338935	2	15.9
3	9	Incluziune socială	6062796100	3	14.4
4	6	Protecția mediului și eficiența resurselor	5175421458	4	12.3
5	4	Economie cu emisii reduse de carbon	4089822176	5	9.7
6	5	Adaptarea la schimbările climatice și prevenirea riscurilor	3118171742	6	7.4
7	8	Ocuparea forței de muncă durabilă și de calitate	2680383630	7	6.4
8	13	Încurajarea remedierii crizei și a rezistenței	1590648271	8	3.8
9	10	Formare educațională și profesională	1389761541	9	3.3
10	TA	Asistență tehnică	1337497608	10	3.2
11	1	Cercetare și inovare	1134511010	11	2.7
12	11	Administrație Publică eficientă	922189463	12	2.2
13	2	Tehnologii de informare și comunicații	591639243	13	1.4
14	IPA-A	(a) Ocuparea forței de muncă și incluziunea socială	27034853	14	0.1
15	IPA-C	(c) Transport	23891766	15	0.1
16	IPA-B	(b) Mediul, schimbările climatice și prevenirea riscurilor	18797060	16	0.0
17	IPA-D	(d) Turism și patrimoniu cultural	9588825	17	0.0
18	IPA-TA	Asistență tehnică (IPA)	8812499	18	0.0
		Total 2014-2020 România	42197857475		

Sursa datelor: Cohesion Open Data Platform, <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>, setul de date: Esif_2014-2020_FINANCES_PLANNED_DETAILS_RO.xls, [Open Data Portal for the European Structural Investment Funds - European Commission | Data | European Structural and Investment Funds \(europa.eu\)](#)

Tabel 3. Prioritățile de finanțare pentru ciclul strategic 2021-2027 ierarhizate după bugetele proiectate

Obiectivul de politică AP 2021-2027	Total	Rangul OP	%
PO4 Europa Socială	63596100401	1	33.5
PO2 Europa mai verde	41238858413	2	21.7
PO3 Europa conectată	41120979766	3	21.6
PO1 Europa mai inteligentă	23330590788	4	12.3
Obiectiv specific PO8 JTF	9666479588	5	5.1
PO5 Europa mai aproape de cetățeni	5898722863	6	3.1
Asistență tehnică POTA	4723563821	7	2.5
PO1 Frontiere și viza	161169134	8	0.1
PO6 Interreg: Guvernarea Cooperării	145506470	9	0.1
PO1 Securitate	63338597	10	0.0
PO1 Azil și imigrație	46095492	11	0.0
PO7 Interreg: Europa mai sigură și mai sigură	32446251	12	0.0
POTA36(4) Asistență tehnică în conformitate cu articolul 36(4) CPR	13924363	13	0.0
Total	190037775947		

UNIUNEA EUROPEANĂ

Sursa: *Cohesion Open Data Platform, 2021-2027_Finances_details_categorisation_multi_funds_Romania*, [Open Data Portal for the European Structural Investment Funds - European Commission | Data | European Structural and Investment Funds \(europa.eu\)](#)

2.1.2 Complexitatea programelor și tipologia fondurilor de finanțare

30. Tranziția către tendințele de termen lung ale dezvoltării durabile, care se remarcă în construcția pe obiective de politică în AP2, a presupus o mai mare diversificare a fondurilor specifice de finanțare și creșterea imbricării resurselor provenite din aceste fonduri. Pentru realizarea unei implementări mai eficiente s-a considerat necesar crearea în actualul exercițiu de finanțare a unor fonduri dedicate cum ar fi Fondul pentru Tranziția Justă, FTJ.

Tabel 4. Obiectivele de politică și distribuția fondurilor de finanțare în Ap1

OT	Obiectivul tematic	Fund							Total OT
		CF	ERDF	EMFF	ERDF	ESF	IPAE	YEI	
1	Cercetare și inovare		85026903		1049484107				1134511010
2	Tehnologii de informare și comunicații				591639243				591639243
3	Competitivitatea IMM-urilor		4851919278	102704902	2338927116				7293551296
4	Economie cu emisii reduse de carbon	941176472	243142767	128761	2905374176				4089822176
5	Adaptarea la schimbările climatice și prevenirea riscurilor	574468085	2488475868		55227789				3118171742
6	Protecția mediului și eficiența resurselor	2167580924	1985576642	53283042	968980850				5175421458
7	Infrastructuri de rețea în transport și energie	4005006259			2718332676				6723338935
8	Ocuparea forței de muncă durabilă și de calitate		762285811	49727214	161701095	1376695597		329973914	2680383630
9	Incluziune socială		2205530137		1692846081	2164419882			6062796100
10	Formare educațională și profesională		6270092		399470888	984020561			1389761541
11	Administrație Publică eficientă				297074876	625114587			922189463
13	Încurajarea remedierii crizei și a rezistenței				1356648271	234000000			1590648271
IPA-A	(a) Ocuparea forței de muncă și incluziunea socială						27034853		27034853
IPA-B	(b) Mediul, schimbările climatice și prevenirea riscurilor						18797060		18797060
IPA-C	(c) Transport						23891766		23891766
IPA-D	(d) Turism și patrimoniu cultural						9588825		9588825
IPA-TA	Asistență tehnică (IPA)						8812499		8812499
TA	Asistență tehnică		273933025	17982544	756303690	289278349			1337497608
	total după tipul de fond de finanțare	7688231740	12902160521	223826463	15292010858	5673528976	88125003	329973914	42197857475

Total OT	42197857475	100 %	
ERDF	15292010858	36.24	
ERDF	12902160521	30.58	
CF	7688231740	18.22	85.0%
ESF	5673528976	13.45	
YEI	329973914	0.78	
EMFF	223826463	0.53	
IPAE	88125003	0.21	

Tabel 5. Obiectivele de politică și distribuția fondurilor de finanțare în Ap2

Obiective ale politicii	Fond	Contribuție preliminară (Euro)
PO4 Europa Socială	ERDF	2,270,304,755
PO4 Europa Socială	ESF+	7,039,647,126
PO4 Europa Socială	CF	
PO4 Europa Socială	JTF	
PO4 Europa Socială	EMFAF	
PO2 Europa mai verde	ERDF	6,726,010,409
PO2 Europa mai verde	ESF+	
PO2 Europa mai verde	CF	1,098,874,068
PO2 Europa mai verde	JTF	
PO2 Europa mai verde	EMFAF	114,950,260
PO3 Europa conectată	ERDF	2,856,398,565
PO3 Europa conectată	ESF+	
PO3 Europa conectată	CF	2,363,875,326
PO3 Europa conectată	JTF	
PO3 Europa conectată	EMFAF	
PO1 Europa mai inteligentă	ERDF	4,337,062,997
PO1 Europa mai inteligentă	ESF+	
PO1 Europa mai inteligentă	CF	
PO1 Europa mai inteligentă	JTF	
PO1 Europa mai inteligentă	EMFAF	
Obiectiv specific PO8 JTF	ERDF	
Obiectiv specific PO8 JTF	ESF+	
Obiectiv specific PO8 JTF	CF	
Obiectiv specific PO8 JTF	JTF	2,054,126,911
Obiectiv specific PO8 JTF	EMFAF	
PO5 Europa mai aproape de cetățeni	ERDF	1,157,099,145
PO5 Europa mai aproape de cetățeni	ESF+	
PO5 Europa mai aproape de cetățeni	CF	
PO5 Europa mai aproape de cetățeni	JTF	
PO5 Europa mai aproape de cetățeni	EMFAF	37,753,591
POTA36(4) Asistență tehnică în conformitate cu articolul 36(4) CPR	ERDF	629,161,300
POTA36(4) Asistență tehnică în conformitate cu articolul 36(4) CPR	ESF+	293,318,630
POTA36(4) Asistență tehnică în conformitate cu articolul 36(4) CPR	CF	75,000,000
POTA36(4) Asistență tehnică în conformitate cu articolul 36(4) CPR	JTF	85,588,621
POTA36(4) Asistență tehnică în conformitate cu articolul 36(4) CPR	EMFAF	9,747,054
POJTF74 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 4 Resursele JTF	ERDF	
POJTF74 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 4 Resursele JTF	ESF+	
POJTF74 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 4 Resursele JTF	CF	
POJTF74 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 4 Resursele JTF	JTF	0
POJTF74 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 4 Resursele JTF	EMFAF	
POTA37 Asistență tehnică în conformitate cu articolul 37 CPR	ERDF	0
POTA37 Asistență tehnică în conformitate cu articolul 37 CPR	ESF+	0
POTA37 Asistență tehnică în conformitate cu articolul 37 CPR	CF	0
POTA37 Asistență tehnică în conformitate cu articolul 37 CPR	JTF	0
POTA37 Asistență tehnică în conformitate cu articolul 37 CPR	EMFAF	0
POJTF73 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 3 Resursele JTF	ERDF	
POJTF73 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 3 Resursele JTF	ESF+	
POJTF73 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 3 Resursele JTF	CF	
POJTF73 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 3 Resursele JTF	JTF	0
POJTF73 Articolul 7 Resurse JTF legate de articolul 3 Resursele JTF	EMFAF	

Sursa: Inforegio - New Cohesion Policy (europa.eu) 2021-2027 - EU allocations by Policy objective in adopted PAs | Data | European Structural and Investment Funds (europa.eu) Open Data Portal for the European Structural Investment Funds - European Commission | Data | European Structural and Investment Funds (europa.eu)

2.1.3 Limitări

31. Analiza simplifică în sensul evidențierii logicii stabilirii priorităților, fără a pune în evidență efectele sinergice. Există o limitare a datelor utilizate din Platforma Cohesion Open Data Platform – limite ale datelor.
32. Un instrument de colectare a datelor cantitative și calitative a fost reprezentat de un chestionar adresat reprezentanților mediului de afaceri, mediului academic și mediului ONG. Numărul de participanți la chestionar a fost redus, reprezentând aproximativ 12% din totalul de invitații trimise. Acest lucru a făcut ca, la unele întrebări, numărul de răspunsuri să fie redus, ceea ce a afectat reprezentativitatea chestionarelor. Totuși, în baza răspunsurilor au putut fi identificate exemple care reflectă tipologii sau tipare constatăte prin triangularea datelor.
33. De asemenea, una dintre limitările întâlnite în cadrul colectării datelor a fost legată de asigurarea prezenței factorilor interesați vizați pentru participare la grupul de lucru de validarea a rezultatelor analizei. Deși un număr semnificativ de persoane au fost invitate, datorită unor constrângeri de timp sau alte angajamente, nu toți cei invitați au reușit să participe efectiv la întâlnire. Aceasta a influențat dinamica grupului și posibilitatea de a obține o perspectivă mai amplă și diversificată asupra temelor discutate.

2.1.4 Concluzii

34. Abordarea sectorială economică a priorităților din cadrul AP1 este înlocuită cu o abordare integrată cu obiectivele dezvoltării sustenabile în cadrul AP2, rezultând o structurare pe obiective de politică.
35. Tranziția de la dezvoltare sectorială la dezvoltare sustenabilă marchează o creștere a complexității utilizării instrumentelor de finanțare printr-o acțiune combinată a fondurilor de finanțare relaționate cu mai multe obiective.
36. Crește gradul de complexitate, modul de finanțare stimulează creșterea externalizărilor pozitive și creșterea sinergiilor și eficienței cheltuirii banului public.
37. Din punct de vedere al volumului finanțării accentul de pe dezvoltarea economică, din primul exercițiu (AP1) se deplasează către dezvoltarea socială, tranziție verde și interconectare.
 - Deși, oficial este anunțată o tendință de simplificare a cadrului strategic pentru AP2, creșterea complexității utilizării instrumentelor de finanțare și creșterea potențialului de a combina aceste fonduri oferă un risc crescut pentru:
 - Încetinire a procesului de implementare, dificultăți în evaluarea programului, condiționalități
 - Condiționalitatea succesului implementării viteza și capacitatea de digitalizare a administratei publice centrale și locale
 - Diversificare tipurilor de fonduri, la rândul lor, crește gradul de complexitate al finanțării

2.2 Explorarea documentară a principalelor documente UE (strategii/politici) și conturarea mega tendințelor pentru România pe baza de proiecții EUROSTAT și OECD pentru orizontul 2035

38. Analiza documentară a avut două etape:
 - O etapă de explorare documentară amplă
 - O etapă de Investigarea documentară statistică
39. **Explorarea documentară** a avut drept scop identificarea principalelor documente strategice **asumate** cu orizont de timp pe termen lung și foarte lung, identificarea celor care au obiective cantitative cu indicatori asociați și a celor care au ținte asumate.
40. **Limită:** timpul de explorare a fost foarte limitat fapt care a redus capacitatea de analiză și de sinteză, numărul de documente consultate a fost restrâns.
41. În principal, lista titlurilor explorate este reprezentată de:

UNIUNEA EUROPEANĂ

- Agenda 2030
 - Implementarea Pactului de Neutralitate Climatic de la Paris și Green Deal
 - Transformarea Digitală prin "Digital Compass"
 - Pilonul European al Drepturilor Sociale
 - National Energy Plan and Climate 2021-2030 (NECP 2030) -Romania (Economidou et al., 2020) Romania
 - Critical Raw Materials Act (CRM Act)⁹ care răspunde Declarației Consiliului Europei de la Versailles din 2022¹⁰.
 - FSCA -Food Security & Agriculture Cluster: Scoping study Delivering on EU food safety and nutrition in 2050 - Scenarios of future change and policy responses¹¹
 - Net-Zero Industry Act: Making the EU the home of clean technologies manufacturing and green jobs¹²
 - targeted reinforcements in a limited number of priority areas, to ensure that the EU budget can continue to deliver on the most essential objectives.
 - Proiecții Eurostat 2100 populație în 6 scenarii (OECD 2050 pentru PIB - anexa statistica România2035.
42. **Investigarea documentară** statistică a avut drept scop analiza principalelor scenarii privind evoluția populației (demografie, migrație, rate de dependență economică) și a creșterii economice (PIB). Rezultatele prognozelor analizate se pot vedea în detaliu în anexa statistica Date și Metadate. De asemenea, s-a încercat investigarea existenței unor obiective strategice de termen lung și foarte lung, care au asociați indicatori de măsurare cu ținte cuantificate și asumate.
- 2.2.1 Exploatarea documentara a principalelor documente UE (strategii/politici), studii și rapoarte de previziune, noile regulamente cu impact asupra Politicii de Coeziune - cadrul normativ asumat prin obiective și ținte cuantificate la orizontul anilor 2030-2035*
- 2.2.1.1 Procesul de angajare către sustenabilitate la nivel global, proces marcat de Agenda 2030 (obiective , indicatori asociați, ținte măsurabile 2030) Dezvoltarea Durabilă la nivel Global**
43. **Dezvoltarea Durabilă** a ajuns la maturitate în termenii duratei de viață a unui om, după 35 de ani de la lansarea sa în octombrie 1987 în celebrul Raport Brundtland (WCED, 1987). Obiectivul dezvoltării durabile este important prin universalitatea sa „*de a răspunde nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-si satisface propriile nevoi.*” Raportul Brundtland identifică din perspectiva pe termen lung 6 mega trenduri/provocări critice pentru o dezvoltare sustenabilă, formulate ca direcții de politică: populația și resursele umane, securitatea alimentară, speciile și ecosistemul – resurse pentru dezvoltare, energia, industria (nevoia de a produce mai mult cu mai puțin) și provocarea urbană. Sustenabilitatea a devenit, astfel, mai mult decât un concept transformându-se în modelul de dezvoltare societală actual și viitor.
44. **Raportul Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (Organizația Națiunilor Unite, ONU)**, dedicat Inegalității globale – stabilește 8 Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM). La acest program au aderat aproximativ 200 de țări pentru perioada **1990-2015**. Raportul global al dezvoltării a însumat **21 de ținte cu 60 de indicatori**, structurate după 8 mega tendințe / Obiectivele pe termen lung (ONU, 2010):
- ODM1. Eradicarea sărăciei extreme și foametei

⁹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/areas-specific-interest/critical-raw-materials/critical-raw-materials-act_en

¹⁰ <https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2022/03/11/the-versailles-declaration-10-11-03-2022/>

¹¹ https://food.ec.europa.eu/system/files/2016-10/final_report_scoping_study_en.pdf

¹² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1665

- ODM2. Realizarea învățământului primar universal
- ODM3. Promovarea egalității de gen și sprijinirea femeilor
- ODM4. Reducerea mortalității infantile
- ODM5. Îmbunătățirea sănătății maternale
- ODM6. Combaterea HIV/și DA, a malariei și a altor boli
- ODM7. Asigurarea durabilității mediului
- ODM8. Dezvoltarea unui parteneriat global pentru dezvoltare

45. **Agenda 2030- transformând lumea în care trăim** (ONU, 2015) documentul care propune „crearea viitorului pe care îl dorim la orizontul anilor 2030” a fost semnat în 2015 de toate cele 193 de state membre. Agenda stabilește un cadru de cooperare global condus de principiile „Inclusivitate, Integrare și universalitate” pentru 15 ani. Aceasta include 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD). Pentru monitorizarea și evaluarea celor 17 ODD-uri au fost selectați un număr de: **231 de indicatori unici**, respectiv un total de 248¹³ (deoarece 13 se repetă) și 169 de ținte de Dezvoltare Durabilă (ODD).
46. În filosofia exercițiului de foresight al acestei lucrări, putem spune că cele 17 ODD-uri marchează la rândul lor mega tendințe – fenomene obiective cu manifestare pe termen lung, fenomene care cer acțiuni concertate și în cooperare la nivel global:

Figura 2. Cele 17 Obiective Globale

Căsuță text 1. Descrierea pe scurt a celor 17 Obiective Globale

1. Fără sărăcie – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context, dat fiind faptul că, la nivel global, 1 miliard de persoane continuă să trăiască la limita subsistenței, cu mai puțin de 1.25 dolari/zi.
2. Foamete „zero” – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile. În prezent, 795 milioane de oameni suferă din pricina foametei iar specialiștii în politicile de dezvoltare susțin că, dacă nu vor fi luate măsuri urgente, până în 2050 numărul acestora va ajunge la 2 miliarde.

¹³ <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/>

3. Sănătate și bunăstare – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă. Acest obiectiv se concentrează pe creșterea speranței de viață, reducerea mortalității infantile și a bolilor grave (precum HIV/si DA, malarie, TBC, poliomielită etc.), în special în statele în curs de dezvoltare.
4. Educație de calitate – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți. În prezent, 103 milioane de tineri din lumea întreagă nu au acces la educație primară sau sunt analfabeți. Dintre aceștia, procentul cel mai semnificativ (60%) îl reprezintă tinerele femei sau fetele.
5. Egalitate de gen– Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor. La nivel global, doar în 46 de state femeile dețin mai mult de 30% din mandatele parlamentelor naționale.
6. Apă curată și sanitație– Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți. 40% din populația lumii suferă din pricina lipsei apei iar aproximativ 1 miliard de oameni nu au acces la toalete proprii.
7. Energie curată și la prețuri accesibile – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern. 3 milioane de oameni la nivel global utilizează încă sursele tradiționale de energie, bazate în principal pe cărbune și gaze naturale.
8. Muncă decentă și creștere economică – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți. Industrie, inovație și infrastructură – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației. De exemplu, 1.5 miliarde de oameni la nivel global nu au acces la servicii de telefonie sigure.
9. Inegalități reduse – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta. În țările în curs de dezvoltare, între 1990 și 2010, inegalitățile salariale au crescut cu 11%.
10. Orașe și comunități durabile – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile. Până în 2050, peste 66% din populația globului va locui în centre urbane, în special în regiuni din Africa și Asia.
11. Consum și producție responsabile – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile. Anual, 120 de miliarde de dolari ar putea fi economisite doar dacă populația globului ar utiliza doar becuri economice.
12. Acțiune climatică– Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor. Începând cu 1990, emisiile de CO2 au crescut cu aproximativ 50%.
13. Viața acvatică – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă. Oceanele lumii reprezintă 97% din apele lumii și absorb cca. 30% din emisiile de CO2, preîntâmpinând astfel efectele dezastruoase ale încălzirii globale.
14. Viața terestră – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate. Din cele 8.300 de specii de animale cunoscute, 8% au dispărut în totalitate iar 22% sunt pe cale de dispariție
15. Pace, justiție și instituții eficiente – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. 1.26 bilioane de dolari reprezintă pierderile statelor subdezvoltate cauzate de corupției, mită, furturi sau evaziune fiscală.
17. Parteneriate pentru realizarea obiectivelor - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă. Doar în anul 2014, asistența pentru dezvoltare, la nivel global a ajuns la suma record de 135.2 miliarde de dolari.¹⁴

Sursă date: mae.ro, www.un.org, undp.org, sustainabledevelopment.un.org

47. Agenda 2030 reprezintă „o foaie de parcurs universală” care este legată strategic de alte documente programatice adoptate la scară globală:

- Sendai Framework for Disaster Risk Reduction (United Nations, 2015a),
- the Paris Climate Change Agreement (The Paris Agreement, 2015),
- the Addis Ababa Action Agenda (Addis Ababa Action Agenda), 2015) pentru finanțarea dezvoltării durabile
- Quito Declaration on Sustainable Cities and Human Settlements for All” (New Urban Agenda - Quito Declaration on Sustainable Cities and Human Settlements for All, 2017)¹⁵.

2.2.1.2 Dezvoltarea Durabilă la nivelul Uniunii Europene

48. La nivelul UE, dezvoltarea durabilă a devenit un obiectiv major începând din anul 1992, prin includerea sa în temeiul articolului 3, alineatul (3) în Tratatul de la Maastricht.

¹⁴ Tabel preluat din <https://www.euractiv.ro/we-develop/ce-reprezinta-cele-17-obiective-de-dezvoltare-durabila-odd-incluse-pe-agenda-2030-6402>

¹⁵ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247785/PDF/247785eng.pdf.multi>

49. Analiza anuală privind creșterea durabilă / Annual Sustainable Growth Survey (ASGS) a fost introdus în începând din 2010 ca mecanism de coordonare politică al Statelor Membre.
50. ASGS 2023 subliniază o agendă de politică economică pentru a atenua impactul negativ al șocurilor energetice pe termen scurt și pentru a continua eforturile de susținere a creșterii durabile și favorabile incluziunii și de creștere a rezilienței pe termen mediu, menținând în același timp flexibilitatea pentru a aborda noile provocări. Abordarea este structurată, ca și în anii precedenți, în jurul celor patru dimensiuni ale durabilității competitive și în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, care sunt parte integrantă a semestrului european.

2.2.1.3 Dezvoltarea Durabilă la nivel Național

51. România a adoptat în 2018 Strategia Pentru Dezvoltare Durabilă (SNDD) ,2030. Aceasta conține 103 ținte cu orizont 2030 pentru toate cele 17 ODD-uri și 89 ținte cu orizont 2020.
52. SNDD 2030 are la data curentă un total de 192 ținte pentru cele 17 ODD-uri.

Figura 3. Structura SNDD 2030 după obiective și ținte 2030 și relații între ODD-uri

	Domenii	ODD	Tinte														
Dezvoltare Umană	Fără sărăcie	1	O1_T1	O1_T2	O1_T3	O2_T1											
	Sănătate	3	O3_T1	O3_T2	O3_T3	O3_T4	O3_T5	O3_T6	O3_T7	O3_T8	O3_T9	O3_T10					
	Educație	4	O4_T1	O4_T2	O4_T3	O4_T4	O4_T5	O4_T6	O4_T7	O4_T8	O4_T9	O4_T10	O4_T11				
	Egalitate de gen	5	O5_T1	O5_T2	O5_T3												
	Muncă & creștere economică	8	O8_T1	O8_T2	O8_T3	O8_T4											
	Inegalități	10	O10_T1	O10_T2	O10_T3												
Resurse	Zero foame	2	O2_T2	O2_T3	O2_T4	O2_T5	O2_T6	O2_T7									
	Apă curată	6	O6_T1	O6_T2	O6_T3	O6_T4	O6_T5	O6_T6									
	Energie	7	O7_T1	O7_T2	O7_T3	O7_T4	O7_T5	O7_T6									
	Consum & producție	12	O12_T1	O12_T2	O12_T3	O12_T4	O12_T5	O12_T6	O12_T7								
Sistemele Pamantului	Acțiuni pentru Climă	13	O13_T1	O13_T2	O13_T3	O13_T4											
	Viață în mediul acvatic	14	O14_T1	O14_T2	O14_T3	O14_T4											
	Viața pe pământ	15	O15_T1	O15_T2	O15_T3	O15_T4	O15_T5	O15_T6	O15_T7								
Guvernare	Industrie, Inovare, Infrastructură	9	O9_T1	O9_T2	O9_T3	O9_T4	O9_T5	O9_T6	O9_T7								
	Orașe	11	O11_T1	O11_T2	O11_T3	O11_T4	O11_T5	O11_T6	O11_T7	O11_T8	O11_T9						
	Pace	16	O16_T1	O16_T2	O16_T3	O16_T4	O16_T5	O16_T6	O16_T7	O16_T8							
	Insituții	17	O17_T1	O17_T2	O17_T3	O17_T4											

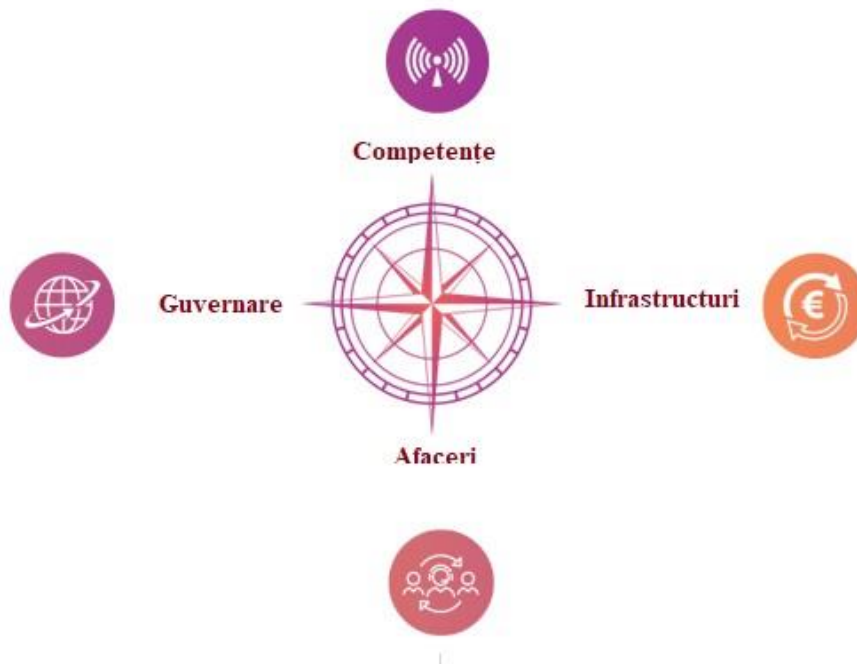
Sursa: (Lincaru, 2021) Adaptare după "van Soest, H. L., van Vuuren, D. P., Hilaire, J., Minx, J. C., Harmsen, M. J. H. M., Krey, V., Popp, A., Riahi, K., & Luderer, G. (2019). Analysing interactions among Sustainable Development Goals with Integrated Assessment Models. *Global Transitions*, 1, 210–225. <https://doi.org/10.1016/j.glt.2019.10.004>

2.2.1.4 Transformarea digitală

Agenda digitală

53. În martie 2021, Comisia Europeană a publicat comunicarea "2030 Digital Compass : the European Way for Digital Decade) prin care stabilește strategia pe termen lung privind transformarea digitală a UE. Această strategie , care include un set de ținte cantitative, definește un set de drepturi și principii pentru viitorul digital durabil și prosper al cetățenilor europeni și al mediului de afaceri, pentru anul 2030.

Figura 4. 2030 Digital Compass

Sursa https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_ro

54. Kompasul european are în vedere patru domenii cheie supuse unui proces amplu de digitalizare, până în anul 2030: Competențe; Infrastructuri; Afaceri; Guvernare.

Căsuță text 2. Ținte asumate pentru cele patru domenii ale "Kompasului European"

	Competențe
Specialiști în TIC: 20 de milioane +, convergență de gen	
Competențe digitale de bază: minimum 80 % din populație	
	Transformarea digitală a întreprinderilor
Adoptarea tehnologiei: 75 % din întreprinderile din UE ar trebui să utilizeze cloud computing/IA/Big Data Inovatori: creșterea întreprinderilor în curs de extindere și finanțare pentru dublarea numărului de întreprinderi „unicorn” în UE. În ceea ce privește adoptarea tardivă a tehnologiilor digitale: peste 90 % din IMM-uri ar trebui să atingă cel puțin un nivel de bază în materie de intensitate digitală	
	Infrastructuri digitale sigure și durabile
Conectivitate: Gigabit pentru toți Semiconductori de ultimă generație: dublarea cotei deținute de UE în producția mondială Date – servicii edge și cloud: 10 000 de noduri de rețea cu un grad ridicat de siguranță și neutre din punct de vedere climatic	
	Informatică: primul calculator cu accelerație cuantică
	Digitalizarea serviciilor publice
Servicii publice-cheie: 100 % online Servicii de e-sănătate: 100 % din cetățeni ar trebui să aibă acces la fișele medicale online Identitate digitală: 100 % din cetățeni ar trebui să aibă acces la identificare electronică Comisia va concretiza ambițiile digitale ale UE pentru 2030, apelând la:	

traectorii preconizate la nivelul UE și la nivel național, cu indicatori-cheie de performanță pentru a urmări progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivelor digitale

un ciclu anual de cooperare pentru monitorizarea și raportarea progreselor înregistrate proiecte multinaționale care combină investiții din partea UE, a statelor membre și a sectorului privat.

Pe 15 decembrie 2022, președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, a semnat Declarația europeană privind drepturile și principiile digitale, Declarația, propusă de Comisie în ianuarie 2022, prezintă angajamentul UE față de o transformare digitală securizată, sigură și durabilă, care pune oamenii pe primul plan, în concordanță cu valorile principale și cu drepturile fundamentale ale UE.

Drepturile și principiile digitale prezentate în declarație vor completa drepturile existente, cum ar fi cele care decurg din Carta drepturilor fundamentale a UE și din legislația referitoare la protecția datelor și a vieții private. Ele vor oferi un cadru de referință cu privire la drepturile digitale ale cetățenilor, precum și orientări pentru statele membre ale UE și pentru întreprinderi cu privire la noile tehnologii. Scopul lor este să îi ajute pe toți cetățenii UE să profite la maximum de transformarea digitală.

Drepturile și principiile propuse sunt următoarele:

- Plasarea cetățenilor și a drepturilor lor în centrul transformării digitale
- Sprijinirea solidarității și a incluziunii
- Asigurarea libertății de alegere online
- Promovarea participării la spațiul digital public
- Creșterea siguranței, a securității și a capacității persoanelor
- Promovarea sustenabilității viitorului digital
- Comisia va prezenta o evaluare a punerii în aplicare a principiilor digitale în raportul anual privind stadiul îndeplinirii obiectivelor deceniului digital. De asemenea, va realiza anual un sondaj Eurobarometru pentru a monitoriza măsurile subsecvente luate în statele membre. Sondajul Eurobarometru va colecta date calitative, pe baza percepției cetățenilor cu privire la modul în care principiile digitale sunt puse în practică în diferite state membre.

Către concretizarea deceniului digital

Programul de politică pentru 2030 privind deceniul digital stabilește un ciclu anual de cooperare pentru a atinge obiectivele și țintele comune. Acest cadru de guvernare se bazează pe un mecanism anual de cooperare în care sunt implicate Comisia și statele membre. Comisia va trasa mai întâi traiectoriile UE preconizate pentru fiecare obiectiv împreună cu statele membre care, la rândul lor, ar urma să propună foi naționale de parcurs pentru atingerea obiectivelor.

Mecanismul de cooperare ar include:

- un sistem de monitorizare structurat, transparent și comun, bazat pe indicii economiei și societății digitale (DEsi), care va permite măsurarea progreselor înregistrate în direcția atingerii fiecăruia dintre obiectivele pentru 2030
- un raport anual privind stadiul îndeplinirii obiectivelor deceniului digital, în care Comisia evaluează progresele înregistrate și formulează recomandări privind acțiunile de întreprins
- ajustarea foilor de parcurs strategice naționale privind deceniul digital o dată la 2 ani, în care statele membre evidențiază măsurile adoptate sau planificate în vederea atingerii obiectivelor prevăzute pentru 2030
- un mecanism de sprijinire a implementării proiectelor multinaționale

Comisia va revizui până în 2026 obiectivele fixate pentru a ține seama de evoluțiile tehnologice, economice și societale.

Etapele următoare

Ca un prim pas după intrarea în vigoare a programului de politică, Comisia, împreună cu statele membre, va elabora indicatori-cheie de performanță pentru a măsura progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivelor digitale pentru 2030. Indicatorii-cheie de performanță vor fi stabiliți într-un act de punere în aplicare care ar urma să fie adoptat în prima jumătate a anului 2023.

Primul raport anual privind stadiul evoluției deceniului digital este planificat să fie adoptat în iunie 2023. Acesta va conține traiectoriile de-a lungul cărora vor fi urmărite progresele. Apoi, în termen de nouă luni, statele membre trebuie să prezinte primele foi de parcurs strategice naționale, care vor lansa ciclul de cooperare.

20 %

Procentul din Mecanismul de redresare și reziliență pe care fiecare țară din UE ar trebui să îl dedice tranziției digitale

Potrivit rapoartelor DEsi 2022, în 2021, statele membre au direcționat în medie 26 % din alocarea lor din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) către transformarea digitală, depășind pragul obligatoriu de 20 %. Există și state membre care au ales să investească în tranziția digitală peste 30 % din alocarea lor din cadrul MRR. Este vorba despre Austria, Germania, Luxemburg, Irlanda și Lituania.

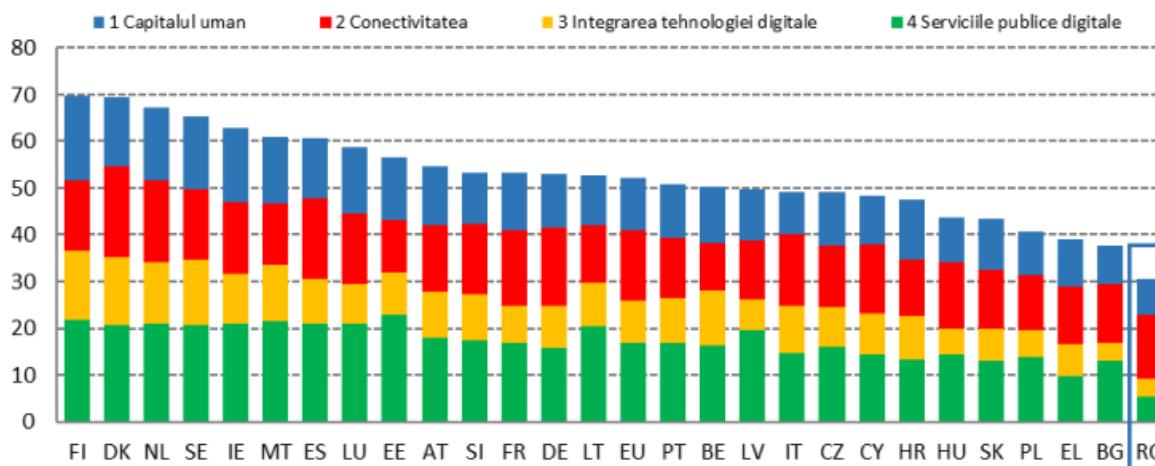
Domenii potențiale de parteneriat

2.2.2 Către concretizarea deceniului digital

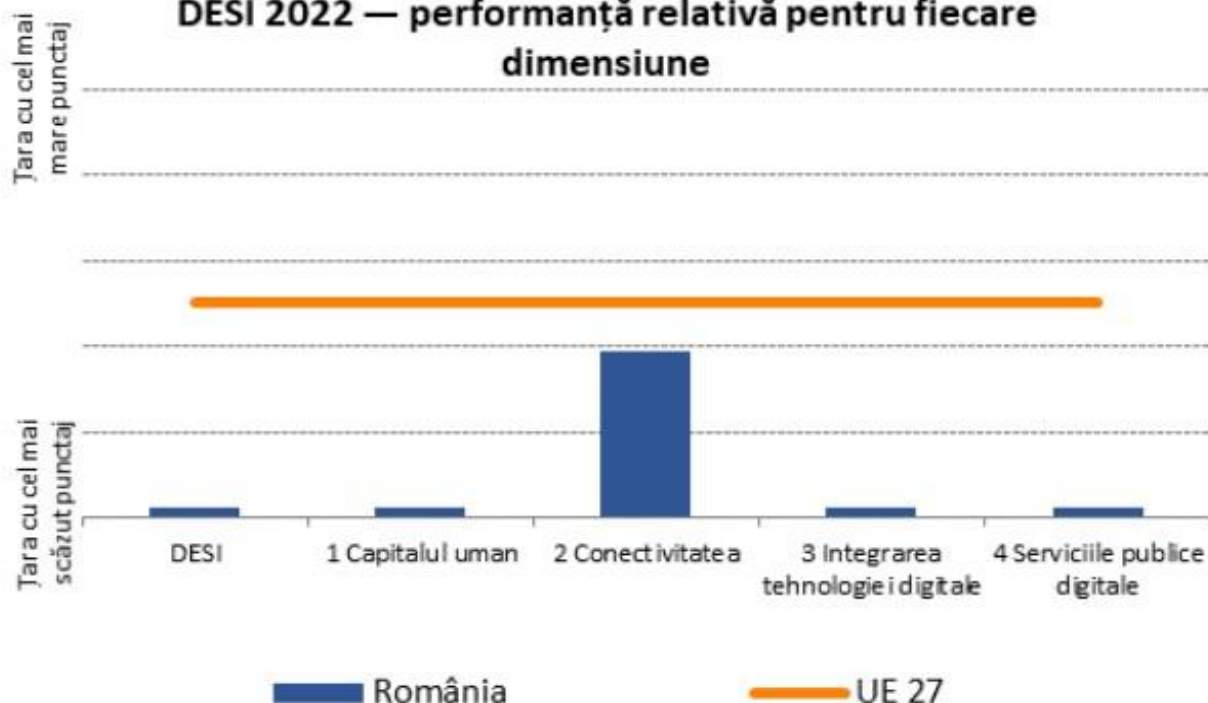
Figura 5. România – evaluare 2022 după indicele economiei și societății informaționale (DESI)

DESI 2022	România		UE
	loc	punctaj	punctaj
	27	30,6	52,3

Clasamentul pentru 2022 al Indicelui economiei și societății digitale (DESI)

DESI 2022 — performanță relativă pentru fiecare dimensiune

Sursa: Comisia Europeană, Indicele economiei și societății digitale (DESI) 2022 - România. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/countries-digitalisation-performance>

Căsuță text 3.

România se situează pe locul 27 din cele 27 de state membre ale UE în ediția din 2022 a Indicelui economiei și societății digitale (DESI). Este important de remarcat faptul că creșterea sa anuală relativă este inferioară celei a țărilor similare, ceea ce indică faptul că nu este convergentă cu restul statelor membre. Țara a rămas în urmă în ceea ce privește o serie de indicatori ai dimensiunii capitalului uman, cu un nivel foarte scăzut de competențe digitale de bază în comparație cu media UE, dar își menține locurile fruntașe în ceea ce privește proporția femeilor specialiste în domeniul TIC din forța de muncă (locul 2) și în ceea ce privește numărul absolvenților în domeniul TIC (locul 4). O schimbare semnificativă a ritmului de pregătire a României în ceea ce privește competențele digitale este esențială pentru ca UE să atingă obiectivul deceniului digital privind competențele digitale de bază și specialiștii în domeniul TIC. România are rezultate relativ bune în ceea ce privește conectivitatea, aceasta reprezentând dimensiunea pentru care obține cel mai bun punctaj. Proporția utilizării serviciilor de acoperire de bandă largă fixă de cel puțin 100 Mbps (57 %) și prin rețelele fixe de foarte mare capacitate (87 %) depășește media UE. Acest lucru este, de asemenea, important având în vedere obiectivul deceniului digital de acoperire în proporție de 100 % a tuturor gospodăriilor prin rețelele de giga biți până în 2030. Cu toate acestea, performanțele țării în ceea ce privește integrarea tehnologiilor digitale și a serviciilor publice digitale sunt slabe în comparație cu cele ale celorlalte state membre ale UE. Ponderele IMM-urilor care au cel puțin un nivel de bază de intensitate digitală (22 %) și procentajul întreprinderilor care fac schimb electronic de informații (17 %) sunt cele mai scăzute din UE. Nivelul scăzut de digitalizare și progresele relativ lente împiedică economia României să profite pe deplin de oportunitățile oferite de tehnologiile digitale. Această situație este agravată și mai mult de nivelul foarte scăzut al serviciilor publice digitale, atât pentru cetățeni, cât și pentru întreprinderi. Continuarea pandemiei de COVID-19 în 2021 și schimbările frecvente de guvern (cinci guverne în ultimii 4 ani) reprezintă o provocare deosebită pentru această țară. Digitalizarea reprezintă în continuare o prioritate pentru actualul guvern aflat la putere începând din 25 noiembrie 2021, alături de simplificarea legislației și crearea unui mediu de reglementare favorabil întreprinderilor. Guvernul conduce transformarea digitală a sectorului public prin politica publică în domeniul e-guvernării pentru perioada 2021-2030 (adoptată la 3 iunie 2021), proiectul emblematic de stabilire a unui cadru pentru serviciile și instrumentele de guvernare electronică. Politica se află la începutul procesului de punere în aplicare. Cu un sprijin pentru investiții de aproape 6 miliarde EUR (20,5 % marcă digitală), Planul de redresare și reziliență al României include măsuri extrem de semnificative pentru integrarea deplină a digitalizării în toate dimensiunile DESI, și anume competențele digitale, conectivitatea, sprijinul acordat întreprinderilor și serviciile publice digitale. În timp ce majoritatea acestor măsuri (atât reforme, cât și investiții) sunt gestionate de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, alte ministere și entități publice sunt responsabile de punerea în aplicare a măsurilor din domeniul digital conexe. O structură de guvernare flexibilă, care să evite fragmentarea și să asigure o punere în aplicare coerentă și eficientă ar sprijini într-un mod considerabil eforturile de digitalizare depuse în temeiul planului național de redresare și reziliență. Odată cu criza refugiaților, care a început după invadarea Ucrainei de către Rusia, operatorii români au pus gratuit la dispoziția ucrainenilor cartele SIM cu apeluri și trafic de date gratuite. Începând din martie 2022, au fost distribuite aproximativ 400 000 de cartele SIM. În plus, operatorii au anunțat o abordare coordonată împreună cu Inspectoratul General pentru situații de Urgență pentru a direcționa operatorii de telefonie mobilă către punctele de acces pentru imigranți și de a instala puncte de acces WiFi în tabere. Aceste măsuri au fost puse în aplicare înainte de sfârșitul lunii martie și fac în prezent obiectul unei revizuirii. Potrivit ANCOM, au fost încheiate acorduri la nivel de servicii cu ridicata cu omologii ucraineni din sectorul telecomunicațiilor pentru a nu percepe tarife de roaming. Având în vedere rolul serviciilor mass-media audiovizuale în modelarea opiniei publice și dreptul publicului de a avea acces la surse actuale fiabile de informații cu privire la agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, Consiliul Național al Audiovizualului (CNA) a adoptat, la 24 februarie 2022, o recomandare adresată furnizorilor de servicii mass-media audiovizuale prin care li se solicită să respecte obligațiile legale de a informa în mod corespunzător publicul. CNA monitorizează rapid modul în care aspectele legate de agresiunea Federației Ruse împotriva Ucrainei se reflectă în transmisiile de știri și în dezbateri, cu scopul de a informa în mod corespunzător publicul prin verificarea informațiilor, evitarea informațiilor confuze și respectarea normelor de etică. În plus, CNA a recomandat cetățenilor din România, prin intermediul unui spot informativ difuzat la televiziune de radiodifuzori sub forma unui anunț de interes public, să își obțină informațiile „exclusiv din surse oficiale” în contextul războiului din Ucraina. La 11 aprilie 2022, CNA a organizat o videoconferință la care a invitat autoritățile de reglementare din domeniul audiovizualului din țările învecinate cu Ucraina. Cu această ocazie, CNA a inițiat un mecanism de cooperare, bazat pe schimbul de bune practici, pentru ca aceste autorități să se informeze reciproc în prealabil cu privire la subiectele manipularii și dezinformării în contextul conflictului din Ucraina și cu privire la măsurile de combatere a dezinformării. Imediat după începerea activităților ostile în Ucraina, Directoratul Național de Securitate Cibernetică (DNSC) a inițiat un proces standard de monitorizare și identificare a resurselor implicate în atacuri cibernetice și în atacuri cu software-uri rău-intenționate lansate în contextul războiului din Ucraina. DNSC a publicat o listă cu site-uri web și adrese IP legate de dezinformare și de atacuri și actualizează în mod constant această listă. De asemenea, în parteneriat cu DNSC, Bitdefender oferă pentru orice întreprindere, instituție guvernamentală sau cetățean privat din Ucraina - atât timp cât este necesar - consultanță tehnică, informații privind amenințările și tehnologii de securitate cibernetică destinate atât consumatorilor, cât și întreprinderilor. DNSC recomandă punerea în aplicare rapidă și precisă a unor măsuri adecvate pentru protecția site-urilor web și a infrastructurilor cibernetice. A fost publicat un ghid pe site-ul web al DNSC.

Dimensiunea digitală în cadrul Planului de redresare și reziliență al României (PNRR) Planul de redresare și reziliență al României are ca obiectiv de a aborda majoritatea deficiențelor din domeniul digital ale țării, contribuind cu 5,97 miliarde EUR2 (și anume 20,5 % din alocarea totală a României) la obiectivele digitale. Cea

mai importantă contribuție este în cadrul componentei 7 (Transformarea digitală), deși toate componentele includ unele măsuri legate de domeniul digital. În cadrul componentei 4 (Transport sustenabil), sunt alocate 864 de milioane EUR digitalizării sistemului feroviar și dezvoltării unei infrastructuri rutiere durabile, inclusiv a unor elemente digitale. Componenta 7 (Transformarea digitală) alocă 1 817 milioane EUR (cea mai mare contribuție pentru o singură componentă) și se axează pe transformarea digitală a sectorului public, securitatea cibernetică și conectivitate. În mod specific, această componentă include reforme precum intrarea în vigoare a Legii privind securitatea rețelelor 5G și adoptarea Strategiei naționale de securitate cibernetică pentru perioada 2021-2026. În cazul celor dintâi, invitația de participare la procedura de ofertare pentru autorizarea operatorilor de telecomunicații de a acorda licențe 5G ar trebui publicată până în iunie 2022. Printre alte reforme esențiale se numără adoptarea Legii privind cloudul guvernamental și interoperabilitatea până în iunie 2022, care va declanșa investiții semnificative în implementare și actualizarea serviciilor conexe, înființarea grupului operativ pentru punerea în aplicare și monitorizarea reformelor și a investițiilor în domeniul digital prevăzute în PNRR, precum și analiza opțiunilor pentru arhitectura cloudului guvernamental. În plus, din această componentă face parte o cerere de „sprijin sub formă de granturi pentru competențele digitale” pentru perfecționarea/recalificarea angajaților din întreprinderi. În cadrul componentei 8 (Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii), sunt avute în vedere mai multe investiții pentru digitalizarea autorităților din domeniul fiscal și cel al pensiilor. Componenta 9 (Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare) este, de asemenea, importantă în contextul digitalizării, deoarece alocă 1 064 de milioane EUR pentru a sprijini digitalizarea întreprinderilor și pentru a sprijini un proiect multinațional privind „procesoarele cu consum redus de energie și cipurile semiconductoare”, care urmează să fie pus în aplicare ca proiect important de interes european comun (PIIEC). În plus, PNRR-ul finanțează, în acest context, operaționalizarea unei platforme digitale publice care furnizează întreprinderilor servicii publice legate de intrarea/ieșirea firmelor de pe piață, autorizarea reprezentanțelor străine în România și obținerea de licențe industriale (Investiția 1). O schemă în valoare de 500 de milioane EUR vizează sprijinirea adoptării tehnologiilor/soluțiilor digitale, cum ar fi inteligența artificială, datele, cloud computingul, platformele, tehnologia blockchain și transformarea digitală a procedurilor legate de întreprinderi (investiția I3a). Instituirea de administrații subnaționale la nivel intermediar (de exemplu, zone rurale funcționale) în cadrul componentei 10 (Fondul local) ar trebui să permită integrarea digitală deplină a serviciilor publice furnizate de unități administrative care fac parte din consorții locale. Integrarea ar duce la îmbunătățirea accesului, în special în zonele mai puțin urbanizate, în care calitatea serviciilor publice existente este uneori inferioară standardelor. Componenta 14 (Buna guvernare) contribuie la promovarea participării la spațiul public digital. În cadrul reformei 1, personalul organizațiilor societății civile beneficiază anual de formare pentru a-și spori capacitatea și competențele de a participa în mod eficace la procedurile de consultare publică prin intermediul platformei digitale e-consultare.gov.ro. În paralel, investiția 3 vizează crearea unor structuri de parteneriat între administrațiile locale și societatea civilă, inclusiv prin încurajarea digitalizării ONG-urilor. În cadrul componentei 15 (Educație), un buget de 1 129,5 milioane EUR este alocat reformelor și investițiilor pentru digitalizarea educației. Aceasta include reforme menite să stabilească profilul de competențe digitale al cadrelor didactice și să evalueze competențele digitale în cadrul examenelor școlare, precum și să asigure standarde pentru dotarea școlilor cu echipamente și resurse tehnologice în scopuri educaționale online.

Sursa: Comisia Europeană, *Indicele economiei și societății digitale (DESI) 2022 - România*. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/countries-digitalisation-performance>

55. Conform Primului Raport privind Stadiul evoluției deceniului digital al UE, publicat în 27.09.2023, infrastructura digitală este zona în care România are cele mai bune performanțe, îndeplinind deja una dintre condițiile prealabile pentru o transformare digitală de succes și aducând o contribuție exemplară la Obiectivele digitale ale UE pentru conectivitate Gigabit pentru toți. În special, conectivitatea fixă este zona în care România se află printre liderii UE și încă progresează rapid, 96% dintre gospodării având acoperire de rețea gigabit. Acoperirea VHCN este la 96% comparativ cu media UE de 73%. România are cele mai bune rezultate dintre statele membre pe Acoperire FTTP de 96%, comparativ cu media UE de 56%. Situația este diferită în ceea ce privește lansarea 5G, unde România se situează la 27% din totalul gospodăriilor acoperire, cel mai scăzut procent din UE, unde media este de 81%, iar obiectivul UE este acoperirea toate zonele populate. Cu toate acestea, cea mai mare parte a acoperirii 5G a României este în banda de 3,6 GHz, esențială bandă pentru activarea aplicațiilor avansate care necesită lățime de bandă cu spectru mare, În timpul ultimului exercițiu de măsurare în 2022, doar 22% din spectrul 5G a fost alocat, dar acest lucru s-a schimbat spre sfârșitul anului. Utilizarea în bandă largă mobilă, la 82%, este, de asemenea, ușor sub media UE de 87%. În ceea ce privește targetul de semiconductori, România participă la mai multe proiecte și inițiative, în special Proiectul important de interes european comun (IPCEI) privind procesoare de putere redusă și cipuri semiconductoare, cu o alocare bugetară curentă de 500 de milioane EUR, sub RRP-ul său.
56. Există un potențial semnificativ neexploatat în ceea ce privește performanța României privind digitalizarea întreprinderilor și contribuția acesteia la eforturile colective de a atinge obiectivele UE în acest domeniu. Scorurile pentru adoptarea tehnologiilor digitale avansate sunt deosebit de

scăzute: adoptarea AI este de 1% comparativ cu media UE de 8%; adoptarea serviciilor cloud este de 11%, comparativ cu 34% UE în medie; iar big data este de 5% comparativ cu 14%. Trebuie reamintit faptul că Deceniul Digital solicită adoptarea tehnologiilor avansate de către 75% dintre întreprinderi. În ceea ce privește procentul IMM-urilor cu un nivel de bază al intensității digitale, decalajul față de UE nu este la fel de mare ca pentru ceilalți indicatori (53% față de media UE de 69% și față de o țintă la nivelul UE pentru 2030 de 90%). Au fost progrese în ultimul an privind întreprinderile care vând online și privind cifra de afaceri din comerțul electronic; și există semne timpurii de convergență, deși România are în continuare un scor sub media UE asupra tuturor acestor indicatori.

2.2.2.1 Energia și schimbările climatice

La nivel global

57. **Acordul de la Paris** este un tratat internațional obligatoriu din punct de vedere juridic privind schimbările climatice. A fost adoptat de 196 de țări la Conferința ONU privind schimbările climatice (COP21) de la Paris, Franța, la 12 decembrie 2015. A intrat în vigoare la 4 noiembrie 2016. Acesta are ca scop „creșterea temperaturii medii globale cu mult sub 2°C peste nivelurile preindustriale” și de a continua eforturile „de a limita creșterea temperaturii la 1,5°C peste nivelurile preindustriale”. Liderii mondiali au reevaluat ținta de ”a limita încălzirea globală la 1,5 °C, emisiile de gaze cu efect de seră trebuie să atingă vârful înainte de 2025 cel târziu și să scadă cu 43% până în 2030”. Acordul de la Paris marchează pentru 2015 un eveniment istoric, anume acela de finalizare a unui ”acord obligatoriu pentru toate națiunile, pentru a combate schimbările climatice și a se adapta la efectele acestora”.

La nivel european

58. Lansat în decembrie 2019 de nou-numita Comisie Von der Leyen, Pactul Verde European (EGD) a fost prezentat drept „o nouă strategie de creștere” și, în acest sens, a fost perceput pe scară largă ca un succesor al strategiei UE 2020. Acesta este conceput ca o resetare a „angajamentului Comisiei de a aborda provocările legate de climă și mediu”, cu obiectivul fundamental de a face din Europa primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050 (o viziune deja stabilită în Comunicarea CE din 2018 „O planetă curată”. pentru toți - O viziune strategică europeană pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punct de vedere climatic”.¹⁶

59. „Orientărilor politice” stabilite de Comisia Europeană:

- Legea Europeană a climei (European Climate Law)
- Pactul Climatic European (The European Climate Pact)
- Planul pe climă 2030 (2030 Climate Target Plan)
- Strategia de la fermă la furculiță (Farm to Fork Strategy (F2F))
- Planul de acțiune pe noua economie circulară (New Circular Economy Action Plan (CEAP))
- Strategia UE pt Biodiversitate pentru 2030 (EU Biodiversity Strategy for 2030)
- Al 8-lea Plan de acțiune pentru mediu (8th Environmental Action Plan)
- Strategia pentru mobilitate sustenabilă și inteligentă (Strategy for sustainable and smart mobility)
- Măsuri pentru poluare zero (Zero pollution measures)

La nivel național

Căsuță text 4. Planul Național pentru Energie și Climă 2021-2030 / National Energy Plan and Climate 2021-2030 (NECP 2030) -Romania (Economidou et al., 2020) Romania

Partea 1: Contribuția țintă a UE

- Contribuția națională la obiectivul UE pentru 2030

Contribuția națională a României pentru 2030 la obiectivul UE a fost definită ca un consum absolut de energie de 25,7 Mtep și 32,3 Mtep în energie finală și, respectiv, primară. Acestea reprezintă o reducere procentuală de 40,4% (finală) și 45,1% (primară) de reducere față de proiecțiile PRIMES 2007 în 2030. În comparație cu

¹⁶ <https://www.purple-eu.org/home/robust/policy-hub/eu-framework-strategy/a-european-green-deal/>

proiecțiile scenariului WEM pentru 2030, valorile românești 2030 se traduc într-o reducere de 9,5% în primar. Energie și o creștere de 8,5% a energiei finale până în 2030.

În ceea ce privește alte ținte naționale, PNEC final prezintă jaloarele stabilite în cadrul Strategiei de Renovare pe termen lung a României 2020-2050, care, în scenariul recomandat, se așteaptă să producă o reducere a consumului final în 2030 de 0,83 Mtep față de scenariul de bază.

- Contribuția PAM-urilor și a sectoarelor

PNEC din România prezintă o listă de 12 PaM actuale și 40 planificate. PaM-urile planificate includ pașapoarte pentru renovarea clădirilor, restricții privind vânzarea sau închirierea clădirilor din cele mai scăzute clase de performanță energetică, taxe pe energie sau CO₂ și programe de reînnoire a flotei de transport. Multe dintre MAP planificate se concentrează pe sectorul construcțiilor, dar unele măsuri vizează și transportul, industria și sectorul de aprovizionare. NECP nu oferă nicio descriere detaliată a MAP-urilor lor (de exemplu, tip de politică, sector, perioadă de implementare, stare, descriere etc.).

În ceea ce privește viitoarele PAM, informațiile sunt și mai limitate, cu doar acțiuni generale, mai degrabă decât măsuri concrete și bine definite. Contribuția PaM-urilor în ceea ce privește economiile de energie nu este acoperită în PNEC.

Partea 2: Politici și măsuri

- Strategia de renovare a clădirilor

PNEC rezumă principalele rezultate ale unei analize de scenarii, în care 3 scenarii (Scenariile 1, 2 și 3) sunt confruntate cu un scenariu de bază. Analiza se bazează pe 3 pachete de renovare (minim, mediu, maxim) pentru clădiri situate în 3 zone climatice și calculează ratele de renovare pentru fiecare scenariu în trei perioade: 2021-2030, 2031-2040, 2041-2050. Pe baza scenariului 2 (scenariul recomandat), ratele anuale de renovare vor crește la 3,39% în 2021-2030 (3,79% în 2031-2040 și 4,33% în 2041-2050). Acest lucru este de așteptat să aducă o reducere a consumului final în 2030 de 0,83 Mtep și o reducere cumulativă a emisiilor de GES cu 2,34 milioane de tone în 2021-2030. Având în vedere că lista completă a măsurilor pentru a se conforma LTRS nu este dezvăluită în NECP, nu este posibil să se evalueze modul în care diferitele PaM vor contribui efectiv la aceste repere și, prin urmare, să se revizuiască cât de realiste și realizabile sunt aceste repere.

- Scheme de obligații în materie de eficiență energetică

România a declarat că va realiza noi economii de energie cumulative echivalente cu 10,12 Mtep în perioada 2021-2030 pentru a îndeplini cerința articolului 7. În procesul de elaborare a Planului Național de Acțiuni pentru Eficiență Energetică, introducerea unei scheme de obligații nu a fost considerată optimă în România, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile pentru astfel de scheme, de ex. respectarea cerințelor de certificare a economiilor de energie realizate și justificarea economică a condițiilor impuse. România și-a prezentat strategia de renovare pe termen lung ca modalitate de îndeplinire a cerinței articolului 7. Strategia nu prezintă măsuri concrete (a se vedea secțiunea anterioară), dar economiile cumulate estimate de 3,4 Mtep care se preconizează a fi atinse până în 2030 prin această strategie nu vor fi suficiente pentru a îndeplini cerința de economii de la articolul 7, evidențiind necesitatea unor acțiuni suplimentare.

- Renovări ale guvernului central

PNEC nu furnizează informații noi cu privire la articolul 5 privind renovările administrației centrale și nu include suprafața totală care trebuie renovată sau economiile anuale echivalente de energie care urmează să fie realizate în perioada 2021-2030. Acest lucru s-ar putea datora faptului că România intenționează să continue să îndeplinească cerințele articolului 5 prin abordarea implicită (așa cum a făcut acest lucru în perioada 2014-2020), dar acest lucru nu este menționat în mod explicit în PNEC. În ciuda acestui fapt, Anexa II include „P8 Eficiența energetică în clădirile guvernamentale și serviciile publice” în lista măsurilor actuale. Nu este clar dacă măsura va continua și după 2020 și dacă România va continua cu adevărat abordarea implicită pentru perioada 2020-2030.

- Măsuri împotriva sărăciei energetice

Sub dimensiunea Pieței Interne de Energie sunt prezentate diverse măsuri, cu scopul de a atinge obiectivul național de reducere a sărăciei energetice și de protejare a consumatorilor vulnerabili, având în vedere atingerea nivelului mediu al sărăciei energetice la nivelul UE în anul 2015. Principalele măsuri include:

- Regulamentul privind definirea consumatorilor vulnerabili și modalitățile de finanțare
- Furnizarea de sprijin nefinanciar consumatorilor vulnerabili cu venituri mici prin posibilitatea de plată în rate (plata facturilor de energie electrică în rate)
- Implementarea sistemului Național Informațional de Asistență Socială
- Acordarea ajutorului pentru încălzirea locuinței în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 70/2011, abrogată și înlocuită prin Legea nr. 196/2016 (intră în vigoare la 1 aprilie 2021)

- Finanțarea PMP și investițiile necesare

Investițiile cumulate necesare în perioada 2021-2030 pentru a îndeplini obiectivele propuse (scenariul WAM) sunt estimate la aproximativ 150 de miliarde EUR.

În ceea ce privește sectorul construcțiilor, se estimează că vor fi necesare investiții de 12,8 miliarde EUR conform Scenariului 2 din cadrul Strategiei de Renovare a României pe termen lung. Se estimează că 1 milion EUR ar trebui angajat pentru a acoperi costurile de asistență tehnică, iar investițiile ar trebui să provină din diverse surse:

- 3 milioane EUR din granturi de la bugetul de stat sau din fonduri UE
- 6-8 miliarde EUR finanțate prin mecanisme financiare rambursabile, inclusiv granturi rambursabile
- 1,8 miliarde EUR garantate din fondurile proprii ale proprietarilor de clădiri care participă la scheme de cofinanțare.

Partea 3: Actualizări și îmbunătățiri cheie

- Principalele modificări și îmbunătățiri în legătură cu proiectele de NECP 2019

Una dintre cele mai notabile îmbunătățiri ale PNEC final este creșterea ambiției contribuției României la ținta UE prin reducerea consumului de energie primară în 2030 de la 36,7 Mtep la 32,3 Mtep. Sunt furnizate noi informații, de asemenea, cu privire la cerințele de economisire prevăzute la articolul 7 sila etapele indicative pentru 2030, 2040 și 2050 stabilite în conformitate cu Strategia de renovare pe termen lung, precum și estimări privind nevoile de investiții și economiile așteptate.

- Principalele actualizări în raport cu calendarul anului 2020

În lumina ipotezelor și calculelor utilizate de autoritățile române, consumul de energie primară este de așteptat să ajungă la 32,3 Mtep în 2030, față de 32,1 Mtep în 2020. Ținta pentru 2030 reprezintă 45,1% (primar) și 40,4% (finală) față de proiecția PRIMES 2007, în timp ce ținta pentru 2020 reprezintă 36,0% din reducerea energiei primare și 31,1% din reducerea finală a energiei față de proiecțiile PRIMES 2007 pentru 2020. Traiectoriile consumului de energie primară și finală indică o reducere mai lentă în perioada 2020-2025, cu o scădere de 2,4% pentru consumul primar și 2,9% pentru consumul final.

Sursa National Energy Plan and Climate 2021-2030 (NECP 2030) -Romania (Economidou et al., 2020) Romania

2.2.2.2 Trendul de Urbanizare

La nivel global

60. **In Declarația de la Quito** încă din decembrie 2016 este formulat mega tendința procesului continuu de urbanizare. "Urbanizarea este considerată o „tendință de transformare” cheie, cu mai mulți oameni ca niciodată care trăiesc în orașe și prezintă dezvoltarea urbană durabilă ca un plan cheie al dezvoltării durabile în general. După cum spune raportul: „acest lucru ridică provocări masive de durabilitate în ceea ce privește locuințe, infrastructură, servicii de bază, securitate alimentară, sănătate, educație, locuri de muncă decente, siguranță și resurse naturale, printre altele. De asemenea, recunoaște că puține dintre aceste provocări sunt noi, dar toate rămân de depășit în mod satisfăcător.”

2.2.2.3 Asigurarea unor tranziții juste – Pilonul european al drepturilor sociale

61. **Pilonul european al drepturilor sociale** stabilește 20 de principii și drepturi esențiale pentru a contribui la menținerea unor piețe ale forței de muncă echitabile și funcționale, structurate în jurul a trei capitole:

- egalitate de șanse și de acces pe piața forței de muncă
- condiții de lucru echitabile
- protecție și incluziune socială.

62. Pilonul European al drepturilor sociale are pentru toate capitolele asociați un număr de indicatori principali și un număr de indicatori secundari. Pentru fiecare indicator există ținte asociate, pentru fiecare stat membru.

Tabel 6. Tabloul de bord al Pilonului social European și indicatori asociați

Pilonul European al drepturilor sociale	
Oportunități Egale	
	Oportunități egale - indicatori principali
	Părăsirea timpurie a educației și formării pe sexe
	Indivizi care au competențe digitale generale de bază sau peste bază pe sexe
	Țineri aflați nici în educație, nici în ocupare pe sexe (NEET)
	Decalajul de gen în ocupare
	Raportul de venit pe quintile (S80/S20) pe sexe
	Oportunități egale – indicatori secundari
	1.Participarea adulților la formare în ultimele patru săptămâni, pe sexe
	Populația cu educația terțiară în grupa de vârstă 30-34 ani
	Decalajul de gen în ocuparea cu timp parțial)

Pilonul European al drepturilor sociale	
Oportunități Egale	
	Decalajul de gen în remunerare, formă neajustată
Condiții de muncă echitabile	
	Indicatori principali
	Rata de ocupare pe sexe
	Rata de ocupare pe vârste
	Rata șomajului , pe sexe
	Rata șomajului , pe vârste
	Rata șomajului de lungă durată, pe sexe
	Veniturile reale brute disponibile a gospodăriilor per capita (index = 2008)
	Indicatori secundari
	Rata de activitate, pe sexe
	Rata de activitate , pe vârste
	Rata șomajului tinerilor , pe sexe
	Ocuparea în durata locurilor de muncă curente
	Tranziția în ocupare, de la locurile de muncă temporare la locurile de muncă permanente (medie pe ultimii 3 ani)
	Rata riscului de sărăcie în muncă, pe sexe
Protecție socială și incluziune	
	Indicatori principali
	Persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială , pe sexe
	Persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială pe vârste
	Copii (mai puțin de 18 ani) aflați în risc de sărăcie și excluziune socială
	Impactul transferurilor sociale (exclusiv pensii) asupra reducerii sărăciei , pe sexe
	Decalajul de dizabilitate în ocupare pe nivel de limitare de activități și sexe ¹⁷
	Rata de suprasarcină a locuințelor
	Copii cu vârstă mai mică de trei ani aflați în grădinițe
	Nevoia nesatisfăcută de îngrijire medicală auto-raportare, pe sexe
	Rata riscului de sărăcie și excluziune socială (AROPE)
	Rata riscului de sărăcie , pe sexe
	Rata riscului de sărăcie la copii (sub 18 ani) pe sexe
	Rata deprivării materiale severe , pe sexe
	Rata deprivării materiale și sociale severe , la copii (sub 18 ani) pe sexe
	Persoane, care trăiesc în gospodării cu intensitate scăzută a muncii , pe sexe
	Indicatori secundari
	Rata deprivării severe a locuirii în funcție de statutul proprietății,
	Cheltuieli guvernamentale generale pe funcțiuni
	Rata medie de înlocuire pentru pensii, pe sexe
	Cheltuieli individuale cu sănătatea
	Speranța de viață sănătoasă la vârsta de 65 ani , pe sexe
Indicatori pe regiuni și grad de urbanizare	

¹⁷ EU-SILC, teprsp_sp200

Pilonul European al drepturilor sociale

Oportunități Egale

	Impactul transferurilor sociale (exclusiv pensionari) asupra reducerii sărăciei, pe sexe și regiuni NUTS 2
	Decalajul în ocupare pe regiuni NUTS 2
	Decalajul de gen în ocupare pe nivel de urbanizare

63. Pilonul European al Drepturilor Sociale stabilește de asemenea, trei ținte principale ambițioase ale UE pentru anul 2030:

- 78% rată de ocupare pentru populația cuprinsă în grupa de vârstă de 20-64 ani;
- cel puțin 60% dintre toate persoanele adulte trebuie să participe la formare continuă, în fiecare an;
- o reducere cu minim 15 milioane de persoane, care trăiesc în risc de sărăcie și excluziune socială.

64. Obiectivele principale ale UE pentru 2030 privind ocuparea forței de muncă, competențele și reducerea sărăciei au fost salutate de liderii UE la Porto și la reuniunea Consiliului European din iunie 2021. În Declarația de la Porto din 8 mai, liderii UE au *subliniat „importanța urmării îndeaproape, inclusiv la cel mai înalt nivel, a progreselor înregistrate în punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și a obiectivelor principale ale UE pentru 2030”*. La reuniunea EPSCO din iunie 2021, miniștrii au discutat despre importanța stabilirii de obiective naționale care să fie în concordanță cu cadrul general al UE și cu ambiția comună de a atinge obiectivele principale ale UE până în 2030, iar Comisia a invitat statele membre să prezinte propuneri inițiale pentru ținte. Toate statele membre au identificat și au prezentat până acum obiective naționale, care sunt fie finale, fie preliminare. Pe baza obiectivelor prezentate și datorită eforturilor comune ale statelor membre, atingerea obiectivelor principale ale UE pentru 2030 privind ocuparea forței de muncă, competențe și reducerea sărăciei este dezirabilă. Țintele medii trimise de statele membre au depășit ținta stabilită la nivel UE pentru rata de ocupare cu +0,5 puncte procentuale și pentru reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială cu + 0,6 milioane persoane. Ținta pentru procentul persoanelor adulte, care participă anual la formare continuă propusă de statele membre a fost mai mică cu -2,4 puncte procentuale.

Tabel 7. Țintele 2030, transmise de statele membre comparativ cu țintele propuse de UE prin Pilonul European al Drepturilor Sociale

Țintă	Nivelul țintă 2030 la nivelul UE	Nivelul țintă 2030, transmisă de statele membre	Diferențe (+/-)	România
Rata de ocupare	78%	78,5%	+0,5 pps	74,7%
Participarea adulților la educație	60%	57,6%	-2,4pps	17,4%
Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială (ARPE)	-15 milioane persoane	-15,6 milioane persoane	+0,6 milioane persoane	-2,532 milioane persoane.

Sursa: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1607&langId=en>

65. Țintele asumate de România sunt mai modeste, rata de participare a adulților la formarea continuă fiind extrem de mică. Este clar că pentru viitor obiectivul formării profesionale va fi unul important.

2.2.1. Investigarea documentară statistică - conturarea megatendintelor pentru România pe baza de proiecții EUROSTAT și OECD pentru orizontul 2035

Prognoze de creștere economică și schimbare de structură

66. Prognozele realizate de OECD, arată că România, în perspectiva anului 2035, va avea o creștere economică lentă, aceasta fiind de cca. 0,6% în termeni PIB real.
67. Ceea ce este important de semnalat este faptul că se preconizează o schimbare majoră de structură a contribuțiilor sectoarelor la această creștere. Până în anul 2035 se previzionează faptul că economia digitală va contribui cu cca. 36% la formarea PIB-ului. Economia digitală va crea în perspectiva anului 2030 cca. 30 milioane de locuri de muncă, la nivelul UE. Aceste schimbări vor fi însoțite de o scădere continuă a populației totale. Structura demografică se va schimba, astfel încât populația în vârstă de muncă va reprezenta cca. 56,5% din populația totală.
68. Este indusă perspectiva scăderii unui factor de producție esențial -munca prin reducerea sa numerică. Din această perspectivă, calitatea capitalului uman trebuie să crească prin creșterea nivelului de educație și, mai ales, prin adaptarea competențelor la noile cerințe ale economiei digitale.

Tabel 81. Prognoze de creștere economică și schimbare de structură

		Sursa indicator	Tara	2021	2030	2035
Creșterea economică 2035	Creșterea PIB real - prognoză pe termen lung	OECD, https://data.oecd.org/gdp/real-gdp-long-term-forecast.htm	Ro	503107	682454	714592
	Creștere PIB real prognoză de termen lung (%)	OECD, calculat de autori	Ro	1.9	1.4	0.6
Economia Digitală	DCO 2030: Contribuția economiei digitale la PIB% total și crearea de 30 million locuri de muncă până în 2030	https://www.edge.mi-ddleeast.com/tags/dco-2030	UE	5.23	30	36
	Procentul sectorului ICT în PIB%		Ro	4.25	30	36
Populația 2035	Populației la 1 ianuarie - total	Eurostat	RO	19042455	18218553	17683694
	Proporția populației în vârstă de muncă 20-64 ani	Eurostat	RO	58.9	58.2	56.5
	Populația în vârstă de muncă (număr persoane)	Eurostat		11216006	10603198	9991287
	Populația în vârstă de muncă (milioane persoane)	Eurostat		11.22	10.60	9.99
Ocupare potențială	ETPT: Ocuparea potențială în total economie (mii pers)	OECD.Stat export	Ro	8.5	8.20	7.86

Sursa: România în perioada 2022-2035 – proiecții OECD și Eurostat

69. Eurostat a realizat prognoze la nivel UE și la nivelul tuturor statelor membre privind evoluția populației, în perspectiva anilor 2050-2100. Aceste prognoze au fost realizate în șase scenarii alternative, ținând cont de câteva ipoteze privind evoluția ratelor de natalitate/mortalitate, ratelor de migrațiune, a ratelor de fertilitate și a speranței de viață. Aceste prognoze pot fi extrem de utile atunci când se stabilesc prioritățile de acțiune și politicile cele mai adecvate pentru a putea răspunde la două din cele mai importante provocări mondiale și europene și anume: îmbătrânirea demografică și migrația.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

70. Realizarea celor 6 scenarii au pornit de la construcția unui scenariu de bază (S1) presupunând ca nu ar interveni modificări ale tendințelor ratelor de natalitate/mortalitate, ratelor de migrație și a ratelor de fertilitate, speranței de viață. și apoi au fost construite încă cinci scenarii: S2 (scenariul cu test de sensibilitate la fertilitate scăzută); S3 (scenariul sensibil la mortalitate scăzută); S4 (scenariul cu test de sensibilitate la migrație mare); S5 (scenariul cu test de sensibilitate la migrație mică) și S6 (scenariul cu test de sensibilitate la zero migrație).
71. Pentru scopul analizei se vor analiza prognozele în perspectiva anului 2035.
72. Se observă faptul că în toate cele 6 scenarii populația României, în perioada 2022-2035 are o tendință de scădere de la cca. 1 milion persoane (1019890), în scenariul S6 cu migrație zero până la cca. 2.700.000 persoane în scenariul cel mai pesimist S4 cu migrație foarte mare. Pierderea de populație este prognozată ca fiind foarte mare și în scenariul cu rate de fertilitate scăzute.
73. Este evident faptul că cea mai mare sensibilitate a pierderii de populație se manifestă în scenariile privind migrația, o situație dezirabilă fiind cea a migrației scăzute.
74. În toate scenariile se remarcă o tendință evidentă de îmbătrânire a populației, ratele de dependență cresc, proporția populației de 65 ani și peste crește în detrimentul populației în vârstă de muncă, care se reduce constant.
75. Toate aceste proiecții pun în evidență faptul că gestiunea migrației și demografia sunt provocări serioase pentru perioada post 2027 în România și mai accentuat la nivelul UE (vezi Anexa date și meta date).

Tabel 9. RomaniaTab. Nr România în perioada 2022-2035 – proiecții Eurostat ale populației din România, în perspectiva anului 2035

Indicator	Scenariul de baza, S1		S2 (fertilitate scăzută)		S3 (mortalitate scăzută)		S4 (migrație mare)		S5 (migrație mica)		S6 (fără migrație)	
	2022	2035	2022	2035	2022	2035	2022	2035	2022	2035	2022	2035
Migrație netă - total	-64,754	-29,453					-86,122	-39,169	-43,388	-19,737	0	0
Populația la 1 Ianuarie – total	18,983,507	17,169,288	18,862,498	16,650,910	18,986,050	17,243,131	18,916,678	16,839,728	19,050,056	17,497,686	19,185,465	18,165,575
Natalitatea – total	166,037	146,500	132,735	116,680	165,914	146,519	163,614	139,749	168,215	153,248	172,887	166,942
Mortalitate – total	256,240	238,585	256,007	238,405	253,742	230,552	256,121	237,793	256,347	239,383	256,581	241,004
Vârsta mediana a populației	43.6	47.7	43.8	48.8	43.6	47.9	43.7	48.1	43.5	47.4	43.4	46.7
Proporția populației cu vârste între 0-14 ani	15.4	13.3	14.8	10.9	15.4	13.2	15.4	13.1	15.4	13.5	15.4	13.9
Proporția populației cu vârste între 0-19 ani	20.8	18.8	20.3	16.3	20.8	18.7	20.8	18.6	20.8	19.0	20.8	19.4
Proporția populației de 15-64 ani	64.7	62.4	65.1	64.0	64.7	62.2	64.6	62.2	64.7	62.6	64.8	63.0
Proporția populației de 65 ani și peste	20.0	24.3	20.1	25.1	20.0	24.6	20.0	24.8	19.9	23.9	19.8	23.1
Proporția populație de 80 ani și peste	4.9	7.1	4.9	7.3	4.9	7.3	4.9	7.2	4.9	6.9	4.8	6.7
Rata de dependență de vârstă, prima variantă (populația)	54.6	60.3	53.7	56.3	54.7	60.9	54.8	60.9	54.5	59.8	54.3	58.8

Indicator	Scenariul de baza, S1		S2 (fertilitate scăzută)		S3 (mortalitate scăzută)		S4 (migrație mare)		S5 (migrație mica)		S6 (fără migrație)	
0 – 14 ani si 65 de ani si peste față de populația de 15 - 64 ani)												
Rata de dependență a vârstei tinere prima variantă (populația 0 - 14 ani față de populația 15 - 64 ani)Rata de dependență a vârstei tinere prima variantă (populația 0 - 14 ani față de populația 15 - 64 ani)	23.8	21.3	22.8	17.0	23.8	21.3	23.8	21.0	23.8	21.6	23.8	22.1
Rata de dependență a populației în vârstă prima variantă (populația 65 ani si peste în populația 15 -64 ani)	30.9	39.0	30.9	39.2	30.9	39.6	31.0	39.9	30.7	38.2	30.5	36.7
Vârsta mediană a	41.8	45.6	42.1	46.6	41.8	45.7	41.9	45.8	41.8	45.4	41.7	45.0

Indicator	Scenariul de baza, S1		S2 (fertilitate scăzută)		S3 (mortalitate scăzută)		S4 (migrație mare)		S5 (migrație mica)		S6 (fără migrație)	
populației-bărbați												
Vârsta mediana a populației-femei	45.4	50.2	45.6	51.3	45.4	50.3	45.5	50.8	45.3	49.6	45.1	48.5
Rata de dependență de vârstă a treia variantă (populația 0 - 19 ani și 65 ani și peste în populația 20 - 64 ani)	68.8	75.9	67.7	70.6	68.8	76.4	68.9	76.6	68.6	75.2	68.3	74.0
Rata de dependență a vârstei tinere a treia variantă (populația 0 - 19 ani față de populația 20 -64 ani)Rata de dependență a vârstei tinere a treia variantă (populația 0 - 19 ani față de populația 20 -64 ani)	35.1	33.1	34.0	27.7	35.1	33.0	35.1	32.8	35.1	33.3	35.1	33.7
Rata de dependență	33.7	42.8	33.7	42.8	33.7	43.4	33.8	43.8	33.5	41.9	33.3	40.2

Indicator	Scenariul de baza, S1		S2 (fertilitate scăzută)		S3 (mortalitate scăzută)		S4 (migrație mare)		S5 (migrație mica)		S6 (fără migrație)	
a populației în vârstă a treia variantă (populația 65 ani și peste față de populația de 20 - 64 ani)												
Proporția populației de 20-64 în total populație	59.2	56.9	59.6	58.6	59.2	56.7	59.2	56.6	59.3	57.1	59.4	57.5

Sursă: Population on 1st January by age, sex and type of projection [PROJ_23NP__custom_7160355]

1.1.1.1.1.1 Concluzii:

76. Identificarea tendințelor obiective și implacabile pe termen lung care pun sub semnul întrebării chiar existența vieții pe Pământ este realizată istoric odată cu lansarea conceptului de sustenabilitate (1987). Chiar dacă aceste manifestări implacabile, pe termen lung care afectează profund securitatea vieții tuturor indivizilor pe Pământ cunosc diferite denumiri:

- Sunt 6 provocări în Raportul Brundtland;
- Sunt 8 ODM-uri pentru perioada 1990-2015;
- Sunt 17 ODD-uri pentru perioada 2015-2030.

77. Au în comun:

- identificarea de riscuri majore care impun acțiuni concertate la nivel global
- Sunt cumulative – chiar dacă sunt asumate nu sunt epuizate – ex eradicarea sărăciei
- Sunt integrative – adăunează și identifică noi provocări și riscuri majore

1.1.1.1.1.2 Recomandare:

- Standardizarea clasificării documentelor de politică din perspectiva puterii strategice!
- Cuplarea priorităților de țară formulate și asumate prin strategiile de sustenabilitate cu Acordul de Parteneriat
- Extinderea cadrului temporal a Acordului de Parteneriat pentru perioada de cel puțin 15 ani. Proiectarea și finanțarea de programe pe termen foarte lung pentru implementarea strategiilor de sustenabilitate.

2.3 Analiza sistematică a rezultatelor "foresightului" strategic global și european (realizat de JRC, Comisia Europeană) pentru orizonturile de timp 2050-2030. Identificarea mega tendințelor globale și asocierea la acestea a tendințelor perene, și a tendințelor noi

2.3.1 Explorarea și înțelegerea Mega trendurilor și a driverelor schimbării care au relevanță și impact pentru România asupra politicii de coeziune în viitorul pe termen lung 2035, reținut din trendurile pe termen foarte lung 2050

78. **Progresul tehnologic și globalizarea** au adus omenirea în pragul maturizării cognitive. Producția de date și creșterea fabuloasă a capacității de calcul a generat un salt în cunoașterea realității cuplat cu o anticipare riguroasă a riscurilor nu numai pe termen scurt, dar și pe termen lung. Rezultatele cercetărilor au condus la adoptarea "sustenabilității" la nivel global (United Nations, 2015b) ca **factor transformativ al lumii în care trăim**. Noua paradigmă a sustenabilității oferă soluții obiective pentru mega trendurile critice care anunță colapsul lumii vechi, și, implicit deschide perspective radical noi pentru lumea nouă care se naște sub ochii noștri. Între caracteristicile definitorii ale sustenabilității, alături de viziunea integrată și holistică a lumii în care trăim (economic, social și mediu înconjurător) amintim:

- Prioritatea "vieții" în fața "profitului";
- **Gândirea pe termen lung**, respectiv cu orizonturi de timp marcate de anii 2030, 2035, 2050, 2100. În noua paradigmă a sustenabilității, acțiunea umană este condusă de responsabilitatea asupra viitorului, de realizarea unor acțiuni conduse de principiul prevenirii și anticipării și nu de tip pasiv / reactiv. În acest context, mega trendurile sunt un instrument anticipativ care servește în mod direct la managementul transformativ al lumii în care trăim în sensul implementării obiectivelor de sustenabilitate;
- Participare amplă, sinergică și coordonată a tuturor forțelor de la nivel global la nivel local.

79. O Mega tendință (Gaub, 2019) este o forță motrice pe termen lung care este observabilă acum și va continua să aibă un impact global în anii următori¹⁸.
80. Cu toate acestea, deși mega tendințele prezintă un grad ridicat de măsurabilitate, ele sunt încă deschise interpretării. Aici prognoza este diferită de previziune: în timp ce prima stabilește un fapt viitor (de exemplu, numărul de persoane care vor avea acces la internet), previziunea interpretează acest fapt (de exemplu, această conectivitate crescută înseamnă că se va accelera viteza de realizare a comerțului internațional).

Căsuță text 5. Conceptul de Megatrend

81. Mega-tendințele sunt forțele strategice care ne modelează viitorul într-o manieră asemănătoare unui ghețar care se mișcă lentă: ele nu pot fi întoarse cu ușurință de către oameni. Spre deosebire de mulți alți factori privind viitorul, acest tip de tendință poate fi susținut de date verificabile care se întind în trecut. Cu cât traseul datelor este mai lung, cu atât tendința este mai fiabilă.
82. Prin urmare, mega-tendințele servesc drept fundal pe care se va stabili orice viitor al Europei în 2030.
83. Cu toate acestea, deși mega-tendințele prezintă un grad ridicat de măsurabilitate, ele sunt încă deschise interpretării. Aici previziunea este diferită de prognoza: în timp ce prima stabilește un fapt viitor (de exemplu, numărul de persoane care vor avea acces la internet), prognoza interpretează acest fapt (de exemplu, că această conectivitate crescută înseamnă că comerțul internațional va deveni mai rapid).
84. Cele mai predominante mega-tendințe:
- Schimbările climatice,
 - Demografia,
 - Urbanizarea,
 - Creșterea economică,
 - Consumul de energie,
 - Conectivitatea și
 - Geopolitica

Sursă: <https://ec.europa.eu/assets/epsc/pages/espas/chapter1.html>, Gaub, F. (2019). WELCOME TO 2030: THE MEGA-TRENDS - Challenges and choices for Europe. European Strategy and Policy Analysis System -ESPAS. https://ec.europa.eu/assets/epsc/pages/espas/ESPAS_Report2019.pdf

2.3.2 Mega tendințele globale actuale și viitoare (2050)

85. La nivel mondial există astăzi o multitudine de preocupări privind depistarea unor tendințe de evoluție viitoare a lumii, confruntată cu factori și provocări uriașe și greu de inversat pe termen lungsi foarte lung (30-50 de ani). De regulă, aceste provocări au fost sintetizate în tendințe generale, denumite "megatrenduri", iar aceste megatrenduri au fost descrisesidetaliat la nivel de priorități de politică sau priorități de acțiune. Ele pun în evidență faptul că viitorul începe astăzi și că sistemele economice și sociale, modelele de dezvoltare se vor transforma radical într-un termen relativ scurt. Sub presiunea unor factori disruptivi și a unor fenomene globale existentesi viitoare.
86. Rezultatele analizelor efectuate de către o instituție dedicată, Megatrends Watch Institute (MWI) arată că pentru următorii 50 de ani, vor exista cinci mega-trenduri esențiale distincte, dar interrelaționate, (Megatrendswatch -Think tank for Future Research, 2023):
- Demografia în schimbare rapidă;
 - Deficitul de resurse naturale;
 - Apariția unor noi puteri economice globale;
 - Progresul tehnologic exponențial;
 - Criza în continuă creștere a mediului și a schimbărilor climatice.

¹⁸ [Climate change and environmental degradation | Knowledge for policy \(europa.eu\)](#)

2.3.3 Mega-tendințe globale pentru perioada 2020-2030 direcțiile

87. Pentru deceniul 2020-2030 MWI prezintă o lista detaliată, care cuprinde 10 mega-tendințe cu evaluări ale nivelurilor unor indicatori relevanți (Megatrendswatch -Think tank for Future Research, 2023):

- Tranziția demografică – populația va îmbătrâni cu 60%;
- Cererea de energie la nivel global va crește cu o treime;
- Expansiune economică – economia globală se va dubla în volum la aproximativ 150 trilioane de dolari;
- Pământul va fi hyperconectat – numărul de dispozitive conectate va crește de peste 8 ori depășind pragul de 125 de miliarde;
- Depășire ecologică – Amprenta ecologică va cere două planete Pământ;
- Mega Urbanizare - alte 15 orașe vor avea o populație de peste 10 milioane;
- Raritatea resurselor – jumătate din populația lumii se va confrunta cu lipsa de apă;
- Globalizare multipolară – Economii emergente vor depăși economiile dezvoltate
- Inteligența Artificială – Puterea computerelor va atinge inteligența oamenilor;
- Schimbări climatice – temperatura globală va crește cu aproximativ 1,5 grade Celsius.

2.3.4 Matricea celor 14 Mega-tendințe pentru următorii 50 de ani promovate de Comisia Europeană în "Megatrend HUB"

88. Anul acesta, 2023, Joint Research Centre (JRC) al Comisiei Europene, a lansat studiul **Spre o Europă echitabilă și durabilă 2050: opțiuni sociale și economice în tranzițiile de sustenabilitate** (Matti et al., 2023). Studiul se bazează pe un exercițiu de previziune participativ, care a generat **patru scenarii** de previziune pentru o UE neutră din punct de vedere climatic în 2050:

- State-Ecologice – tranziția verde este condusă de state printr-un mix de politici naționale și prin cooperare internațională;
- Ecologizarea prin criză
- Boom-ul afacerilor ecologice
- Lumea ecologică locală.

89. Asociate acestor scenarii sunt vizate 4 domenii strategice de intervenție:

- "Un nou contract social pentru durabilitate
- Guvernare pentru sustenabilitate
- Oameni și economie pentru sustenabilitate
- Perspectivă globală asupra sustenabilității

90. JRC prin Centrul de competență pentru previziune a dezvoltat și organizat platforma **Megatrends Hub (MH) - site public al Comisiei Europene**. (JRC-Megatrends, 2022) MH reprezintă infrastructura specializată a JRC pentru previziune coordonată la nivelul UE, infrastructură, care susține sistemul dinamic de inteligență colectivă. În cadrul MH sunt prezentate cele 14 mega-tendințe globale vitale pentru viitorul lumii, relevante pentru Europa. Astfel, MH reprezintă un instrument care "face posibilă preluarea tuturor mega-tendințelor relevante într-o perspectivă multidisciplinară de 360°, într-o formă intuitivă" și prezintă impactul combinat asupra oricărei probleme de interes, aplicabil în etapele inițiale ale identificării rapide ale noilor priorități pe termen lung.

Megatrendul 1. Accelerarea schimbărilor tehnologice și hiperconectivitate

91. Tehnologia schimbă natura și viteza descoperirilor științifice și transformă sistemele de producție, management și guvernare, dar și modul în care învățăm, socializăm și lucrăm. „Hiperconectivitate” este un termen care este folosit pentru a defini conectivitatea care există în lumea digitală și interacțiunea dintre dispozitive, computere și date, toate legate prin internet. Tehnologia face pași uriași înainte și prin ea, construim conexiuni între realitate și lumea digitală, până la punctul, în care se vor crea noi realități în lumea digitală. Mulți numesc acest lucru „meta versul”, un termen pentru a descrie spațiul virtual în curs de dezvoltare în care oamenii experimentează viața în moduri în care nu pot în lumea fizică.

92. Creșterea legăturilor dintre tehnologie și științele vieții duce la producerea de forme de viață sintetice și la diferite moduri de îmbunătățire a omului (vezi și mega-tendința Sănătății). Reglementarea legată de dezvoltarea și utilizarea tehnologiei peste tot, devine o provocare presantă, din cauza preocupărilor etice, în special în domenii precum bioingineria și inteligența artificială. Tehnologia ca instrument geopolitic și necesitatea de a garanta autonomie strategică în tehnologiile și materialele critice vor conduce eforturile marilor jucători mondiali.
93. Decarbonizarea proceselor industriale prin tehnologie și adoptarea tehnologiei în agricultură vor fi cheia pentru îndeplinirea obiectivelor climatice. Prin inovare și progrese tehnologice apar noi metode de transport și surse pentru a le alimenta. Electrificarea transporturilor ar putea contribui la reducerea poluării, dar pune presiune asupra sistemelor energetice din cauza cererii în creștere. Oportunitățile de afaceri în spațiu conduc la inovație acolo (de exemplu, minerit de asteroizi sau prin oferirea de posibilități de comunicare prin sateliți), dar prezintă probleme de suveranitate și poluare. Cine deține Spațiul? Creșterea traficului spațial lasă o cantitate mare de resturi care plutesc în jur - obiecte periculoase pentru activități spațiale viitoare.

Megatrendul 2. Agravarea deficitului de resurse

94. Bunăstarea umanității depinde de ecosistemele sănătoase care pot furniza materiale vitale (cum ar fi hrana și apa) și beneficii (cum ar fi polenizarea, reglarea climei și protecția împotriva pericolelor). De asemenea, depinde de disponibilitatea resurselor minerale, cum ar fi nisipul, metalele și rocile utilizate pentru industrie și clădiri. Omenirea a ajuns acum la un punct în care resursele limitate ale pământului nu mai pot satisface cererea în creștere. Mai multe granițe planetare au fost deja depășite, semnalând alarme asupra supraviețuirii umane pe termen lung. Cea mai mare parte a pământului (75%) și a mării (66%) de pe pământ a fost grav alterată de oameni. Doar 3% din ocean este în prezent considerat a fi „liber de presiunea umană”.
95. Recent au fost calculate „cotele echitabile” naționale pentru utilizarea resurselor naturale în perioada 1970-2017 și gradul în care țările și-au depășit cota echitabilă. Rezultatele arată că responsabilitatea defalcării ecologice este concentrată în țările bogate, care sunt responsabile pentru 74% din excesul de utilizare globală a materialelor (SUA -27% și UE-28 - 25%). China este responsabilă pentru 15% din excesul global de utilizare a materialelor. Această depășire în țările cu venituri mai mari este determinată în principal de utilizarea materialelor minerale, în timp ce în țările cu venituri mai mici este cauzată de utilizarea biomasei, cu impactul asociat asupra biodiversității.
96. Abordarea acestor provocări, (inclusiv schimbările climatice și consolidarea rezistenței la dezastre în viitor), va trebui să meargă mână în mână cu gestionarea ecosistemelor. Este nevoie urgent de un obiectiv politic clar de reducere a consumului de materiale în țările bogate. Dincolo de o reducere directă a utilizării resurselor, o astfel de inițiativă va trebui, de asemenea, să asigure corectitudinea inter-generațională și echitatea globală.

Megatrendul 3. Schimbarea naturii muncii

97. Forțele de transformare ale tehnologiei, globalizării și incertitudinilor socio-economice datorate crizelor multiple (pandemie, război, schimbări climatice) au toate un impact asupra muncii și ocupării. Noile generații care intră în forța de muncă, generațiile mai în vârstă care lucrează mai mult timp și generația „baby-boomer” care se pensionează schimbă în mod colectiv peisajul. Munca este din ce în ce mai flexibilă și descentralizată. În același timp, o nepotrivire structurală în unele sectoare dezvăluie o penurie în creștere a competențelor.
98. Automatizarea și alte progrese tehnologice creează provocări și oportunități fără precedent și au potențialul de a înlocui în continuare atât sarcinile de rutină, cât și cele cognitive, crescând în același timp nevoia de noi abilități (tehnice). Schimbarea structurilor ocupaționale (de exemplu, economia în creștere) duce la polarizarea ocupării forței de muncă, a salariilor și a inegalităților. Peisajul ocupării forței de muncă evoluează diferit în UE, diferențele dintre statele membre rămânând mari. Tipurile de locuri de muncă despre care se preconizează că vor crește în UE până în 2030 sunt cele care necesită studii superioare, competențe sociale și digitale. Dependența de impozitul pe muncă pentru finanțarea protecției sociale va intra în discuție, pe măsură ce populația activă din UE îmbătrânește, automatizarea crește și modelele de angajare mai flexibile câștigă teren.

99. De la politicile de lucru la distanță la „conducerea virtuală”, pandemia a schimbat modul în care lucrăm. Oportunitatea de a lucra la distanță a crescut pentru unii - cum ar fi lucrătorii cunoștințe - dar nu și pentru lucrătorii din prima linie. Printre beneficii se numără un echilibru îmbunătățit între viața profesională și viața privată pentru unii, precum și schimbarea atitudinilor față de bunăstare. Lucrul la distanță poate duce la o productivitate mai mare și la costuri de operare mai mici pentru companii (birouri în scădere). Există însă riscuri pentru lucrători, precum creșterea izolării sociale, burnout-ul, dezvoltarea unor obiceiuri nesănătoase și creșterea inegalităților, inclusiv în ceea ce privește progresul în carieră. Acordul ecologic european urmărește să declanșeze o transformare a modului în care trăim, lucrăm și producem în UE, iar societatea conduce din ce în ce mai mult la forme durabile de creare de valoare. Generația Z (adică născută de la sfârșitul anilor '90 încoace) a crescut cufundată în tehnologie și într-o perioadă de crize interconectate și își vor aduce propriile idei la lucru.

Megatrendul 4. Schimbarea paradigmei de securitate

100. Metodele de confruntare între actorii globali se schimbă și se extind în noi domenii de confruntare. Relațiile internaționale și pozițiile de putere politică în rândul jucătorilor în evoluție se schimbă și ele. Conflictul gri, războiul hibrid și tehnologii precum inteligența artificială (AI), sistemele de arme autonome, datele mari, biotehnologiile, vehiculele de alunecare hipersonică și tehnologiile cuantice schimbă modul în care țările dezvoltate conduc războaie.

101. Presiunea asupra mediului, ecosistemelor acestuia și asupra societății este exploatată ca mijloc de a câștiga avantaj în competiția geopolitică. De exemplu, controlul resurselor energetice și al materiilor prime, instrumentele economice și controlul comerțului, politicile de ajutor, infrastructurile de comunicații și controlul datelor și spațiului cibernetic. Amenințările hibride sunt în creștere (adică amestecarea războiului convențional cu cel politic), chiar folosind migranți, știri false și/sau tactici de intervenție electorală. Cursa pentru „supremația spațială” este un alt domeniu în care concurența crește rapid și există un număr crescut de sisteme de satelit și misiuni pe Marte și Lună.

102. Toate aceste aspecte și schimbarea paradigmei de securitate care vine cu ele necesită acțiuni urgente în UE. Pentru a concura și a avea succes în acest nou peisaj geopolitic este nevoie urgent de un număr adecvat de muncitori calificați. Avem nevoie de noi cadre legale și de reglementare, luarea în considerare adecvată a dependenței industriale de țări străine și de a pune în comun resursele pentru o dezvoltare colaborativă și coordonată a tehnologiilor civile și militare „cu dublă utilizare”. Statele membre ale UE pot fi un jucător global mai puternic, mai sigur și de lider, acționând împreună.

Megatrendul 5. Schimbările climatice și degradarea mediului

103. Clima ar continua să se schimbe chiar dacă toate emisiile din activitățile umane s-ar opri brusc. Cu toate acestea, fără o reducere mult mai puternică, emisiile antropice de gaze cu efect de seră vor crește semnificativ și mai mult încălzirea globală și modelele climatice în schimbare. Poluarea, supraexploatarea resurselor naturale și degradarea mediului vor duce la schimbări severe, generalizate și posibil ireversibile pentru oameni, bunuri, economii și ecosisteme din întreaga lume.

104. Acesta este motivul pentru care sunt necesare măsuri urgente de mediu - pentru a reduce daunele și pentru a evita cele mai grave efecte ale schimbărilor climatice și ale degradării mediului. Adaptarea la schimbările climatice este, de asemenea, necesară - pentru a reduce vulnerabilitatea față de impacturile negative pe care nu le putem preveni. Trăirea în interiorul „limitelor planetare” (adică limitele de mediu în care umanitatea poate trăi în siguranță) va necesita schimbări fundamentale în modul în care trăim. Într-o notă pozitivă, un efect secundar al acțiunii și conștientizării în curs de desfășurare a mediului este că sistemele de convingeri și modelele comportamentale consacrate sunt sub presiune pentru a se schimba.

Megatrendul 6. Continuarea urbanizării

105. Oamenii în căutare de oportunități mai bune - cum ar fi locuri de muncă, servicii și educație, s-au mutat din zonele rurale în zonele urbane din întreaga lume, iar această tendință de accelerare este probabil să continue și în viitor. Numărul de locuitori care locuiesc în orașe s-a dublat mai mult în ultimii 40 de ani și se estimează că va ajunge la 5 miliarde până în 2050. În timp ce această

concentrare a populației în orașe a fost legată de creșterea productivității (și de 70% din PIB), este de asemenea, cauza problemelor asociate cu degradarea mediului, sănătatea publică, locuințe, congestie și inegalități. Urbanizarea și dezvoltarea sunt indisolubil legate și este necesar să se găsească o modalitate de a asigura sustenabilitatea creșterii. În timp ce orașele ocupă astăzi aproximativ 2% din suprafața totală, ele sunt responsabile pentru peste 60% din consumul de energie, 70% din emisiile de gaze cu efect de seră și 70% din deșeurile globale.

106. Tehnologiile digitale noi și emergente ajută orașele să abordeze unele dintre aceste provocări și să se implice mai bine cu cetățenii. Autoritățile locale colaborează din ce în ce mai mult cu comunitățile de vecinătate și le permit platforme pentru a aduna și a construi soluții locale, „bazate pe oameni” și a le exporta în oraș și în rețelele de la egal la egal. Pandemia de COVID-19 a condus la o accelerare a transformărilor în curs de desfășurare în orașe, cum ar fi micro-mobilitatea, cumpărăturile online și digitalizarea serviciilor de sănătate și guvernamentale, dar a crescut și inegalitățile dintre cetățeni.

107. Conceptul „Grad de urbanizare” permite o definiție și o comparație consecventă a urbanizării la scară globală pentru cercetători și factorii de decizie și „capturează continuumul dintre orașe și zonele rurale”. În timp ce ONU a raportat că 54% din populația globală trăia în zone urbane în 2015, folosind această nouă definiție, în schimb ajungem la o estimare de 76,5% pentru 2035 - adică deja 5,6 miliarde de oameni trăiesc în orașe, orașe și zone semi-dense.

Megatrendul 7. Diversificarea educației și a învățării

108. Noile generații și hiperconectivitatea schimbă rapid atât nevoile educaționale, cât și modul în care acestea sunt furnizate. Progresele în științele cognitive, disponibilitatea informațiilor, noile abordări pedagogice și un accent pe învățarea pe tot parcursul vieții sunt interesele și modalitățile de învățare în diversificare, precum și accesul la educație. sintagma „nu știi” devine din ce în ce mai depășită.

109. Legătura istorică dintre educație și învățarea școlară s-ar putea slăbi în viitor, învățarea informală și nestructurată câștigând o mai mare recunoaștere. Acest lucru ar putea avea atât efecte revoluționare, cât și efecte perturbatoare asupra peisajului educațional global și asupra inteligenței generațiilor viitoare. Ceea ce, la rândul său, ar putea fi crucial, deoarece o generație în curs de dezvoltare cu noi mentalități se confruntă cu un viitor modelat de schimbări în creștere, provocări ecologice și sociale, alături de accelerarea inovației.

Megatrendul 8. Creșterea inegalităților

110. Diferite tipuri de inegalități în societate sunt persistente și se extind, în ciuda progresului în abordarea lor. Inegalitățile în educație, piața muncii și sănătate sunt în creștere, iar inegalitățile de gen și teritoriale persistă, în ciuda faptului că s-au înregistrat progrese semnificative în abordarea acestora. O distribuție inegală a bogăției, a veniturilor și a efectelor negative ale schimbărilor climatice în întreaga lume este în creștere.

111. Esențial pentru o societate prosperă, accesul la educație de calitate, locuri de muncă și sănătate sunt încă modelate de gen, vârstă, etnie, clasă socială, statutul de migrație și locație. Inegalitatea frânează creșterea economică și poate amenința democrația și coeziunea socială dacă corporațiile și cei bogați continuă să aibă o influență excesivă asupra stabilirii „regulilor jocului” (de viață). Mai mult decât oricând, există un consens tot mai mare că inegalitatea este o problemă urgentă care ar trebui să fie în fruntea agendei factorilor de decizie. Pandemia de COVID-19 a expus și a exacerbă multe dintre inegalitățile existente.

Megatrendul 9. Influența în expansiune a Estului și a Sudului

112. Trecerea puterii economice globale de la economiile consacrate, avansate din America de Nord, Europa de Vest și Japonia, către economiile emergente din Est și Sud, va continua. China a depășit deja SUA pentru a deveni cea mai mare economie în termeni de „paritate a puterii de cumpărare (PPP)” (teoria PPP fiind aceea de a compara costul unui „coș de mărfuri” de la o țară la alta, indicând puterea economică).

113. Dacă tendințele actuale vor continua, până în 2050, Asia va fi centrul economiei globale, oferind mai mult de 50% din producția economică globală, în mare parte condusă de China și India. Indonezia și Brazilia vor fi în continuare „câștigători” din scăderea economiilor occidentale. Africa este un continent în transformare, cu o zonă de liber schimb uriașă tocmai pusă la punct și cu diversificarea economiei sale. Africa va deveni un jucător mai mare în viitoarea economie globală.
114. Autonomia strategică (adică capacitatea unui stat de a-și urmări interesele naționale), naționalismul populist și eșecurile sistemice ale lanțurilor de aprovizionare interdependente au dus la o încetinire a vitezei globalizării și la fragmentarea acesteia. Pandemia și războiul din Ucraina continuă să aibă impact asupra multor aspecte ale vieții, inclusiv asupra economiei globale și a lanțurilor de aprovizionare. Țările cu idei similare colaborează mai mult.

Megatrendul 10. Consum în creștere

115. Până în 2030, clasa de mijloc globală, numită și clasa consumatorilor, este de așteptat să ajungă la 4,8 miliarde de oameni - adică cu 1,3 miliarde mai mulți oameni cu putere de cumpărare mai mare decât în prezent. Creșterea clasei de mijloc în economiile emergente și creșterea modelelor de afaceri care vizează oamenii din „partea de jos a piramidei veniturilor” fac, în mod colectiv, modelele de consum o forță din ce în ce mai importantă - care modelează sistemele globale de producție.
116. Comportamentul și alegerile consumatorilor contează și se schimbă, odată cu tendințele spre consumul durabil, bunăstarea și mărcile civice. Acest consum a scăzut din cauza pandemiei de COVID-19. Dar amploarea clasei de consumatori în expansiune, în timp ce un motor pentru dezvoltarea economică, va crește în mod substanțial cererea de alimente, apă și energie în paralel, aducând provocări legate de resurse și mediu pe termen lung.

Megatrendul 11. Creșterea dezechilibrelor demografice

117. Se estimează că populația lumii va ajunge la 9,7 miliarde până în 2050. În medie, populația este în vârstă și mai urbană. Schimbările demografice vor fi inegale între regiuni, cu creșterea rapidă a populației concentrată în principal în Africa Sub-sahariană și în alte câteva țări cu venituri mici. Numărul populației stagnat sau chiar în scădere este proiectat pentru majoritatea țărilor cu venituri mari după 2030.
118. Îmbătrânirea populației poate avea implicații, de exemplu, pentru creșterea economică și inegalitatea, pentru comportamentul politic, echilibrul geopolitic de putere și sustenabilitatea finanțelor publice. Țările cu populație de tineri în creștere se pot confrunta cu provocări majore de investiții adecvate în capitalul uman, nemulțumire, sărăcie și șomaj ridicat.

Megatrendul 12. Creșterea influenței noilor sisteme de guvernare

119. Sistemele de guvernare din întreaga lume sunt multiple și diverse. Influența în expansiune a actorilor nestatali, interesul în creștere pentru forme mai participative de guvernare, declinul mass-media tradiționale și proeminența platformelor media digitale formează noi sisteme de guvernare multistratificate asupra structurilor tradiționale de luare a deciziilor. Utilizarea tehnologiilor digitale modifică modul în care funcționează democrația.
120. În ciuda practicilor din ce în ce mai inovatoare în guverne, a transformării digitale a guvernelor și a modernizării administrației publice, la nivel mondial are loc un declin global al democrației. Polarizarea crescândă în societate prezintă un risc pentru sistemele și instituțiile democratice. Apelul la emoții și convingerile personale devine din ce în ce mai influent decât faptele obiective.

Megatrendul 13. Creșterea importanței migrației

121. În 2020, se estimează că 281 de milioane de oameni trăiau în afara țării lor de naștere, adică 3,6 % din populația totală a lumii. Acest număr – definit ca stocul global de migranți internaționali – este aproape de două ori mai mare decât era în 1990. Aceasta reflectă faptul că populația globală a crescut și că ponderea persoanelor care migrează rămâne o mică minoritate din populația totală, deși este în creștere ușor - de la 2,8% în 1990. Stocul global de migranți internaționali include nu numai migranți care se deplasează voluntar, ci și 34 de milioane de persoane strămutate peste granițe, cum ar fi refugiați și solicitanți de azil (așteaptă să fie recunoscuți ca refugiați).

122. Semnificația migrației ca fenomen global a crescut. Aceasta nu este doar în termeni demografici, ci și ca o problemă socială și politică care este discutată (în special) în Europa, dar și la nivel global - așa cum se vede în Pactele Globale ale ONU privind migrația și refugiații din 2018 (un cadru de cooperare global condus de ONU). Mai recent, războiul din Ucraina a provocat cea mai mare și mai rapidă strămutare de oameni din Europa postbelică, cu peste 6 milioane de persoane strămutate în UE, până în iunie 2023.

Megatrendul 14. Schimbarea provocărilor de sănătate

123. Trăim vieți mai lungi și mai sănătoase, dar preocupările legate de sănătatea globală sunt în creștere. Știința și standardele de viață mai bune au redus bolile infecțioase, dar stilurile de viață nesănătoase, poluarea și alte cauze antropice se transformă în poveri pentru sănătate. Obezitatea devine o problemă de sănătate globală, în timp ce provocarea malnutriției rămâne. Înțelegerea noastră asupra sănătății este din ce în ce mai multidimensională și legată de stilurile de viață (stres, diete) și de mediu (poluare), precum și de genetică și microbiomul.

124. În țările dezvoltate în special, bolile netransmisibile (BNT) precum cancerul sunt cauze majore de morbiditate și mortalitate. Rezistența la antimicrobiene este una dintre principalele noastre amenințări pentru sănătate, provocările pentru sănătatea mintală sunt în creștere, iar recenta pandemie de COVID-19 a oferit un memento dur - după focarele de SARS și MERS care ar putea fi limitate - că noile „zoonoze” (adică infecții care ajung la oameni) de la alt animal reprezintă un risc mereu prezent pentru sănătatea globală. Oamenii de știință avertizează că noi boli (zoonoze) ar putea apărea, (sau reapariția) din impactul pe care oamenii îl au asupra mediului.

125. În același timp, convergența tehnologiilor, a medicinei personalizate și a abordărilor de sănătate, toate aduc oportunități. O mai bună utilizare a datelor și a tehnologiei transformă rezultatele sănătății pentru pacienți și cetățeni și ne sporește capacitatea de a detecta amenințările. Digitalizarea și seturile mari de date privind populația, noile cunoștințe (în științele vieții, fiziologie, neurobiologie, medicamente, dispozitive medicale și diagnostice) contribuie toate la o îngrijire mai bună. Accentul pe prevenirea bolilor, mai degrabă decât pe vindecare, este promițător pentru un viitor mai sănătos. În ciuda faptului că speranța de viață a crescut, nu toți sunt „ani sănătoși”, iar acest lucru adaugă presiune asupra sistemelor de îngrijire pe termen lung. În plus, cererea de profesioniști calificați în domeniul sănătății este în creștere. Inegalitățile în materie de sănătate și numărul tot mai mare de populație îmbătrânită în UE prezintă „provocări în schimbare în domeniul sănătății”¹⁹

Tabel 1011. Scurta descriere pentru cele 14 Megatrenduri pentru următorii 50 de ani monitorizate de Comisia Europeană în Mega-trend HUB

	Mega-trenduri	Scurta descriere
1	Accelerarea schimbărilor tehnologice și hiper-conectivitate	Există un impact tot mai mare al tehnologiei și al conectivității digitale asupra modului în care trăim, de la felul în care socializăm și lucrăm, până la producție și guvernare.
2	Agravarea deficitului de resurse	Cererea de apă, alimente, energie, pământ și minerale crește substanțial, ceea ce face ca resursele naturale să fie din ce în ce mai rare și mai scumpe.
3	Schimbarea naturii muncii	Noile generații care intră în forța de muncă și generațiile mai în vârstă care lucrează mai mult schimbă locurile de muncă, modelele de carieră și structurile organizaționale.
4	Schimbarea paradigmei de securitate	Diversificarea amenințărilor și oamenii din spatele lor generează noi provocări pentru comunitățile de apărare și securitate și pentru societate în ansamblu.
5	Schimbările climatice și degradarea mediului	Continuarea neîntreruptă, poluarea antropică și emisiile de gaze cu efect de seră vor crește și mai mult modelele climatice în schimbare.
6	Continuarea urbanizării	Oamenii în căutare de oportunități mai bune - cum ar fi locuri de muncă, servicii și educație - s-au mutat din zonele rurale, în zonele urbane din întreaga lume, iar această tendință de accelerare...

¹⁹ https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en

7	Diversificarea educației și a învățării	Noile generații și hiper-conectivitate schimbă rapid atât nevoile educaționale, cât și modurile de livrare.
8	Creșterea inegalităților	Numărul absolut al persoanelor care trăiesc în sărăcie extremă a scăzut. Dar decalajul dintre cei mai bogați și cei mai săraci din populație se lărgeste.
9	Influența în expansiune a Estului și a Sudului	Trecerea puterii economice de la economiile occidentale consacrate și Japonia către economiile emergente din est și sud urmează să continue.
10	Consum în creștere	Până în 2030, clasa de consumatori este de așteptat să ajungă la aproape 5 miliarde de oameni. Aceasta înseamnă cu 1,3 miliarde de oameni mai mulți cu putere de cumpărare crescută decât în prezent.
11	Creșterea dezechilibrelor demografice	Populația lumii va ajunge la 9,7 miliarde până în 2050, cu o creștere rapidă în principal în Africa Sub-sahariană și un număr stagnant de rezidenți în majoritatea țărilor dezvoltate.
12	Creșterea influenței noilor sisteme de guvernare	Actorii nestatali, conștiințiozitatea globală, social media și internaționalizarea procesului decizional formează noi sisteme de guvernare cu mai multe straturi.
13	Creșterea importanței migrației	Semnificația socială și politică a migrației a crescut. Dinamica migrației a devenit mai complexă într-o lume interconectată.
14	Schimbarea provocărilor de sănătate	Știința și standardele de viață mai bune au redus bolile infecțioase. Stilul de viață nesănătos, poluarea și alte cauze antropice se transformă în poveri pentru sănătate.

Sursă: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en

126. Analiza realizată de JRS a fost apoi detaliată încercându-se identificarea acelor obiective/tendențe specifice nivelului fiecărei mega-tendențe. În scopul construirii unei viziuni viitoare privind politica de parcurs aceste tendințe specifice au fost împărțite în tendințe care au fost deja abordate la nivel global european și tendințe/obiective care noi, care vor trebui abordate în viitor.

Tabel 11. 2 Matricea celor 14 Megatrenduri pentru următorii 50 de ani promovate de Comisia Europeană în Megatrend HUB – tendințe abordate anterior/ tendințe noi.

	Megatrenduri	Tendențe
1	Tendențe acoperite anterior	Accelerarea schimbărilor tehnologice și hiperconectivitate
		Hiperconectivitate
		Cercetare spațială
		Blockchain
		Integrare fizică digitală
	Tendențe noi	Procesarea computerului și economisirea energiei
		Tehnologiile cuantice sunt un exemplu perfect de „putere mare și riscuri mari”
		Digital Twins - sisteme noi de management
		Îmbunătățirea formelor de viață prin tehnologie „Wearables” sunt instrumente și dispozitive senzoriale care sunt utilizate pentru a măsura sau detecta evenimentele care au loc în interiorul sau în exteriorul corpului uman.
		Competiția în spațiu
Faceți din tranziția gemenă o realitate		
2	Tendențe acoperite anterior	Agravarea deficitului de resurse
		Ideii noi, tehnologiile și resursele alternative emergente
		Managementul consumului de resurse naturale de ape uzate
		Mai multe reglementări adresate mediului și resurselor
	Tendențe noi	Conceptul economiei circulare
		Suficiență
		Presiune

	Megatrenduri	Tendențe
		Noi surse de resurse
		Schimbarea comportamentelor
3	Schimbarea naturii muncii	
	Tendențe acoperite anterior	Acces la educație și formare
		Strategii fiscale pentru noi forme de muncă
		Economia revoluției digitale
	Tendențe noi	Transformare digitală - schimbarea competențelor
		Noua organizare a muncii
		Muncă orientată spre scop
4	Schimbarea paradigmei de securitate	
	Tendențe acoperite anterior	Câmpuri de luptă (fost conținut din 2021)
		Schimbarea cauzelor (conținut 2021)
		Schimbare în peisajul geopolitic (conținut 2021)
		Noua paradigmă de securitate
		sistem de reglementare pentru noile tehnologii
		Prevenirea terorismului și a lupului singuratic
		Adresarea blitzkrieg-ului cibernetic
		Noul contract social
		Piloni pentru societăți pașnice
	Tendențe noi	Schimbare în peisajul geopolitic
		Schimbarea cauzalităților conflictului
		Câmpurile de luptă viitoare
		Spațiul devine o nouă zonă de expansiune
5	Schimbările climatice și degradarea mediului	
	Tendențe acoperite anterior	Sprrijinul public crește
		Reducerea emisiilor de GES
		Dezvoltare urbană
		Tehnici de abordare a poluării
		Creșterea rezistenței
		Obiectivele de dezvoltare durabilă
	Tendențe noi	Schimbările climatice continuă
		Impacturile negative cresc
		În afara granițelor planetare
		Schimbați modul în care trăim
		Practicile consacrate sunt puse sub semnul întrebării
6	Continuarea urbanizării	
	Tendențe acoperite anterior	Schimbarea în orașe adusă de Covid-19
		Urbanizare la nivel mondial
		Urbanizarea în Europa
		Creșterea importanței orașelor
		Provocări cu care se confruntă din cauza urbanizării
		Mai multe evoluții și previziuni
	Tendențe noi	Reziliența urbană ca o nouă normalitate / Așteaptă-te la neașteptat

	Megatrenduri	Tendențe
		Viață de oraș mare Tehnologia și orașul Creșterea acțiunii ecologice în orașe Guvernarea urbană prin rețele și grupuri Autoritățile locale colaborează din ce în ce mai mult cu orașele egale
7	Diversificarea educației și a învățării	
	Tendențe acoperite anterior	Pedagogia la maxim Vocile generației următoare Reacții la COVID Ratele de alfabetizare și accesul la educație Evoluții viitoare ale ocupării Învățarea pe tot parcursul vieții Noi modele de educație și provocări Creșterea inteligenței (Augmenting intelligence)
	Tendențe noi	Școli în transformare Realități mixte Noi agenți de învățare Învățări Viitorul
8	Creșterea inegalităților	
	Tendențe acoperite anterior	Aspecte socio-economice Garanția de bază a venitului Participare egală la democrație Polarizarea în educație Importanța inegalităților teritoriale Creșterea inegalităților globale
	Tendențe noi	Eroziunea coeziunii sociale Cine își poate permite tranziția digitală și verde? Inegalitățile geografice se extind Creșterea disparităților pe piețele muncii Creșterea inegalităților legate de sănătate Inegalitățile de gen, încă un decalaj
9	Influența în expansiune a Estului și a Sudului	
	Tendențe acoperite anterior	Puterea economică se schimbă Investiții străine directe Beneficiați de globalizare Comerț global Strategia de cercetare și dezvoltare a Chinei
	Tendențe noi	Creșterea fragmentării globalizării Viitorul ordinii internaționale la o răscruce Potențialul de creștere al Africii Puterea economică a Chinei la viteză incertă
10	Consum în creștere	
		Eco-friendly products

	Megatrenduri	Tendențe
	Tendențe acoperite anterior	E-commerce Social media influencers Attention economy Millennials
	Tendențe noi	Consum durabil Viața noastră digitală Centrarea pe consumator
11	Creșterea dezechilibrelor demografice	
	Tendențe acoperite anterior	Reacții la COVID Îmbătrânirea forței de muncă Presiunea asupra sistemului de sănătate Creșterea cohortelor de tineri
	Tendențe noi	The global population is growing Age structures more uneven Changing labour force Increasing Impact of Ageing Demographics and inequality
12	Creșterea influenței noilor sisteme de guvernare	
	Tendențe acoperite anterior	Transformarea digitală a administrației și serviciilor publice Actori nestatali Digitalizare Noi modele de guvernare Inovație în administrația publică
	Tendențe noi	Decuplarea încrederii de adevăr Luarea automată a deciziilor care are impact asupra societății Inteligența colectivă Inovații în guvern Mass-media sub presiune
13	Creșterea importanței migrației	
	Tendențe acoperite anterior	Efecte sociale, economice și fiscale Percepțiile publice despre migrație și integrare Copii în migrație Reacții la COVID Diferențele de oportunități atractivitatea UE
	Tendențe noi	Diverși factori ai migrației Atraktivitatea și nevoile de muncă ale UE Militarizarea frontierelor și instrumentalizarea migrației Complexitatea continuă a guvernării migrației
14	Schimbarea provocărilor de sănătate	
	Tendențe acoperite anterior	Nu sănătatea ta, sănătatea mea (Medicina personalizată) Politici de sprijinire a inovației Prioritate pentru prevenire și depistare precoce Obiectivul de dezvoltare durabilă 3

	Megatrenduri	Tendențe
	Tendențe noi	Păstrează-ți calmul și continuă, dar și „fii pregătit”
		Trăiește pentru totdeauna (Îmbătrânire, BNT și COVID-19)
		Digitalizați și sănătatea mea
		Un mediu sănătos
		Ai grijă
		Este un miracol

Sursa: Prelucrare a autorilor după (JRC-Megatrends, 2022)

https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en Sursă: Prelucrare a autorilor după (JRC-Megatrends, 2022) https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en

2.4 Procesul iterativ de construire al matricei cu tendințele /priorității de investiții pentru România post 2027

127. Acest proces iterativ a pornit de la identificarea obiectivelor politicilor de dezvoltare ale României, care pot reprezenta provocări viitoare cheie. Aceste obiective/priorități au fost grupate în trei categorii și anume:
- Obiective perene - cele care au fost prezente în cele două exerciții de finanțare (AP1 și AP2) , reprezintă provocări și pentru viitor și care au relevanță în cele 14 Mega-trenduri de la nivelul UE.
 - Obiective care nu mai sunt relevante în Mega-trenduri, și care au fost acoperite anterior.
 - Obiective noi asociate mega-trendurilor noi. Au fost alocate acele obiective care au fost asumate prin documentele oficiale: Agenda 2030, Kompasul Digital, Pilonul European al Drepturilor Omului și care au indicatori asociați cu ținte asumate.
128. S-a construit astfel matricea **B0** de corelare între Mega-trendurile pe 50 de ani identificate de JRC și obiectivele asumate de România în AP 2014-2020 și AP 2021-2027 din perspectiva continuității relevanței. Acest proces a presupus mai multe etape:
- Construirea matricei B0 cu asociere între mega-trenduri și obiectivele/prioritățile românești. Ca metodă principală de decizie a corelării a fost aleasă analiza de conținut.
 - Matricea B0 a fost dezvoltată prin asocierea de indicatori cu ținte relevanți pentru noul cadru normativ al UE pe termen foarte lung. Au fost analizați cca. 600 de indicatori pentru obiectivele selectate.
 - Filtrare și selecție de obiective cu indicatori și țintă asociate și asumate la momentul actual după criteriul de relevanță strategică pe termen lung. Au fost excluși indicatorii de la nivel de plan de implementare.
129. Principalele documente utilizate sunt:
- Agenda 2030
 - Implementarea Pactului de Neutralitate Climatic de la Paris și Green Deal
 - Transformarea Digitală prin Digital Compass
 - Pilonul European al Drepturilor Sociale
130. A rezultat astfel, o matrice de corelare Mega-trenduri cu Obiective și cu indicatori inclusiv indicatori țintă cu ținte asumate – la care au fost incluși doar 78 indicatorii față de cei 600 selectați inițial. Precizăm că pentru unele obiective avem asociați mai mulți indicatori. Logica asignării a fost reprezentată de interpretare dimensiunii indicatorului ca fiind o prioritate din cadrul politicii formalizate de obiectiv.
131. Analiza normativă – varianta măsurării distanței normalizate față de țintele dezirabile/indezirabile, cu referință de importanța strategică²⁰

²⁰ European Commission et al., 2022 și European Commission, 2023

132. Rezultatul este reprezentat de matricea de corelare Mega-trenduri cu Obiective și cu indicatori inclusiv indicatori țintă cu ținte asumate care are o coloana noua- coloana cu distanța față de normă, distanța normalizată.
133. **Aducerea viitorului în prezent**, prin explicitare în termeni non academici si ai înțelesului contemporan, cu scopul de extindere la maxim a potențialilor beneficiari si utilizatori ai instrumentului de foresigt pe baza de mega trenduri care a fost testat.

Tabel 12 *Tendințe/priorități propuse pe baza desk research pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România*

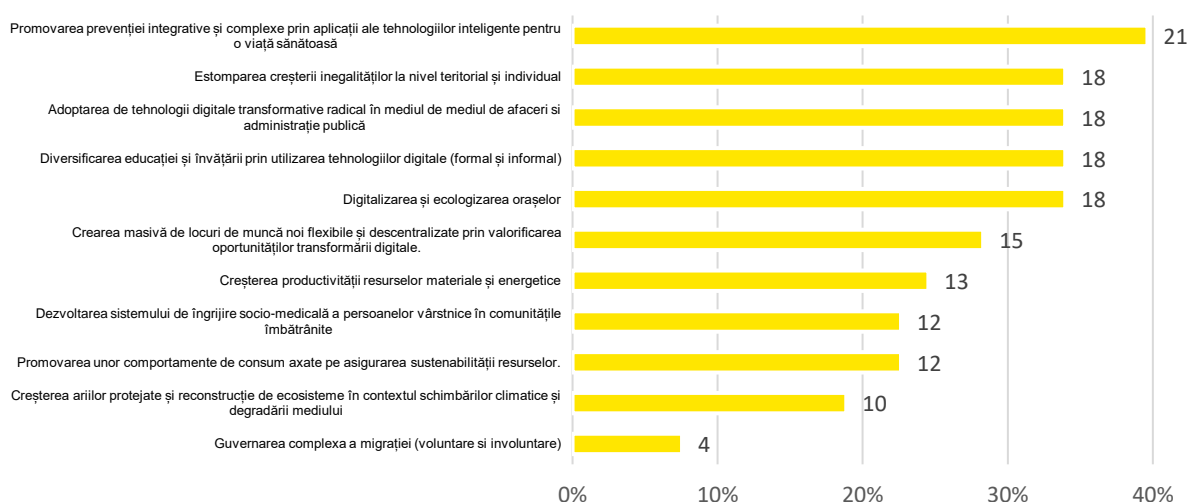
Mega-trenduri - Provocări	Obiective	Priorități de investiții
Mega-trend 6/Continuarea urbanizării	M6.1. Cel puțin 75% din populație trăiește în mediul urban	Digitalizarea și ecologizarea orașelor
Mega-trend 10/Consum în creștere	M10.2. Securitate alimentară, apă și energie	Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor
Mega-trend 7/Diversificarea educației și învățării	M7.1/Diversificarea educației și învățării	Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal)
Mega-trend 1/Accelerarea schimbărilor tehnologice și hiperconectivitate. Progresul tehnologic exponențial.	M1.1./O nouă structură economică prin transformare digitală	Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică
Mega-trend 3/Schimbarea naturii muncii	M3.1./Crearea masivă de locuri de muncă noi, flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale	Crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.
Mega-trend 2/Agravarea deficitului de resurse	M2.1./Scăderea consumului de materiale prin stimularea suficienței	Creșterea productivității resurselor materiale și energetice
Mega-trend 5/Schimbările climatice și degradarea mediului	M5.1/Reducerea daunelor și evitarea celor mai grave efecte ale schimbărilor climatice și ale degradării mediului.	Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului
Megatrend 13/Creșterea importanței migrației	M13.2./Cooperare globală pentru gestionarea migrației	Guvernarea complexă a migrației (voluntare și involuntare)
Megatrend 11/Creșterea dezechilibrelor demografice	M11.1/Protecție socială pentru comunități îmbătrânite	Dezvoltarea sistemului de îngrijire socio-medicală a persoanelor vârstnice în comunitățile îmbătrânite.
Megatrend 8/Creșterea inegalităților	M8.2./Uniformizarea distribuției bunăstării la nivel teritorial și individual	Estomparea creșterii inegalităților la nivel teritorial și individual
Megatrend 14/Schimbarea provocărilor de sănătate	M14.2./ Combaterea inegalităților în sănătate	Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă

2.5 Testarea relevanței priorităților de finanțare identificate la nivel național și regional -exercițiu de tip „foresight”

2.5.1 Clasamentul priorităților identificate la nivel național

134. În figura de mai jos se poate observa clasamentul priorităților pe care România ar trebui să le aibă în vedere în contextul redefinirii politicii de coeziune post 2027 conform respondenților sondajului realizat. Cea mai importantă prioritate cu relevanță pentru România este **promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă** (Prioritatea 11 conform Anexei 2).

Figura 6. 7 Clasamentul celor 11 priorități identificate la nivel național, conform chestionarului realizat (159 de răspunsuri înregistrate de la 53 de respondenți)

Sursă: date prelucrate de echipa de evaluare

135. Așadar, **promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă** este o prioritate necesară la nivel național în primul rând prin îmbunătățirea accesului și aducerea serviciilor medicale mai aproape de cetățeni. Asta se poate realiza prin adopția pe scară mai largă a telemedicinii și dotarea mediului rural cu puncte de acces la servicii medicale, prin digitalizarea domeniului sănătății publice utilizând rețete/trimiteri electronice de la medicul de familie și prin investiții pentru creșterea calității serviciilor medicale. Din perspectiva prevenției, respondenții la chestionar sunt de părere că ar fi utilă crearea unei celule de cercetare aplicată, adică niște centre specializate care să reprezinte exemple de succes și modele pentru sistemul de sănătate cu implicarea universităților de medicina, cât și politici de diagnosticare precoce a celor mai periculoase/întâlnite maladii, dar și implementarea de programe de informare și consiliere pe teme medicale.
136. **Din analiza interviurilor** cu Ministerul Sănătății și Ministerul Cercetării se remarcă o recunoaștere generală a importanței prevenției și a informării adecvate în domeniul sănătății, ceea ce necesită colaborare între diferite sectoare și niveluri ale administrației, inclusiv sectorul privat, pentru a coordona și finanța aceste inițiative. **Conform Ministerului Sănătății**, educația legată de sănătate ar trebui să fie inclusă în programele școlare pentru a sensibiliza și educa tinerii despre importanța prevenirii și a unui stil de viață sănătos; folosirea tehnologiei în educație poate contribui la creșterea gradului de informare în domeniul sănătății și prevenție, atât pentru studenți, cât și pentru personalul didactic; există o nevoie de colaborare mai strânsă cu Ministerul Educației pentru a integra cunoștințele medicale în programele educaționale, iar programelor de formare și informare ar trebui să vizeze nu doar studenții, ci și adulții, pentru a răspunde noilor provocări din domeniul sănătății. **Conform Ministerului Cercetării**, este nevoie să se înțeleagă că tehnologiile inteligente pot oferi suport în procesul de decizie medicală, dar nu pot înlocui expertiza și judecata umană, prin urmare o abordare holistică a sănătății ar trebui să integreze tehnologia cu expertiza medicală umană. În

acest sens se recomandă realizarea unor studii aprofundate privind potențialele pericole asociate tehnologiilor inteligente înainte de a fi adoptate pe scară largă. Nu în ultimul rând, este important ca statul să evalueze și să prioritizeze corect finanțările, conform nevoilor actuale și impactului real al acestor tehnologii asupra sănătății publice.

137. Conform sondajului, următoarele cele mai importante priorități de finanțare relevante pentru România sunt:
- (1) Estomparea creșterii inegalităților la nivel teritorial și individual;
 - (2) Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică;
 - (3) Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal);
 - (4) Digitalizarea și ecologizarea orașelor;
138. Priorități mai puțin importante la nivel național conform graficului de mai sus (Figura 6), sunt (1) **guvernarea complexa a migrației (voluntare și involuntare)** și (2) **creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului**. Grupul de lucru, unde obiectivul principal a fost discutarea priorităților de finanțare identificate, cu relevanță pentru România post 2027 și validarea relevanței lor la nivel național, confirmă că cele două priorități sunt mai puțin relevante în context național.
139. Din analiza informațiilor colectate prin intermediul **interviurilor**, la nivel de țară, toate ministerele demonstrează o viziune pe termen lung, subliniind necesitatea investițiilor continue, adaptabilitatea și alinierea cu obiectivele strategice naționale și europene; este accentuată și importanța monitorizării și evaluării periodice pentru a răspunde nevoilor emergente.

Căsuță text 5. Principalele constatări din cadrul sondajului și al interviurilor pentru următoarele cele mai importante priorități de finanțare relevante pentru România

- **Estomparea creșterii inegalităților la nivel teritorial și individual**, este o prioritate esențială pentru a asigura o dezvoltare echitabilă în țară. Evidențierea nevoii de parteneriate public-privat pentru protejarea grupurilor vulnerabile și sprijinirea regiunilor defavorizate este crucială. Educația și recalificarea profesională sunt cheia adaptării la schimbările tehnologice și economice, mai ales în regiunile vulnerabile. Ministerul Muncii accentuează necesitatea programelor de formare pentru a pregăti forța de muncă în fața noilor provocări, iar inițiative ca Fondul de Tranziție Justă sunt cruciale pentru a sprijini regiunile afectate de tranziția către o economie ecologică. Abordarea pe termen lung care combină sprijinul financiar, formarea profesională și stimulentele pentru angajare poate contribui semnificativ la mitigarea inegalităților.
- **Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică** este o prioritate națională, necesitând acțiuni concrete, mai ales în sectorul public. Propunerile includ un card de identitate multifuncțional, sisteme electronice unificate de plată a impozitelor și codificarea tranzacțiilor mari pentru a contracara evaziunea fiscală și spălarea de bani. Importanța înțelegerii și aplicării eficiente a tehnologiilor precum Blockchain și Big Data este accentuată, necesitând pregătirea adecvată a personalului administrativ și cooperare cu sectorul privat. Securitatea cibernetică este crucială pentru a proteja informațiile sensibile în era digitalizării. Regiunile cu centre universitare puternice tind să fie mai avansate în adoptarea tehnologică. Tehnologiile digitale sunt de asemenea esențiale în domeniul infrastructurii de transport, cu necesitatea uniformizării lor la nivel european pentru asigurarea interoperabilității și conectivității. O strategie națională coezivă, care integrează nevoile și expertiza tuturor sectoarelor, este esențială pentru a impulsiona utilizarea eficientă a tehnologiilor digitale transformatoriale.
- Prioritatea **diversificării educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale** necesită dezvoltarea platformelor online de testare și evaluare, plus pregătirea cadrelor didactice în competențe digitale. Respondenții solicită reglementări mai bune pentru învățământul online și alocare de fonduri pentru formarea profesorilor. Ministerul Educației subliniază necesitatea adaptării digitalizării la contextul național și interconectarea datelor elevilor și studenților la nivel național, asigurând în același timp securitatea cibernetică. Diferențele tehnologice între zonele

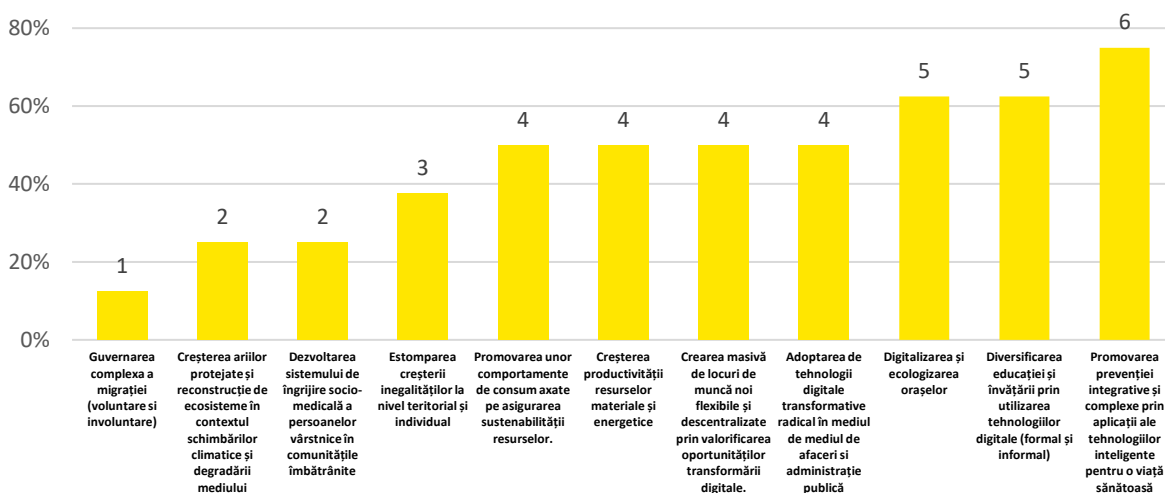
urbane și rurale, și nevoia de colaborare cu mediul de afaceri și universități pentru a identifica competențele relevante, sunt evidențiate. Finanțarea adecvată și accesul la resurse sunt cruciale pentru inovare și alinierea la standardele europene, încurajând pregătirea profesorilor în utilizarea noilor tehnologii.

- **Digitalizarea și ecologizarea orașelor** este o prioritate națională. Propunerile respondenților la chestionar includ optimizarea traficului prin micro-huburi de transport și senzori, modernizarea transportului public cu servicii digitale de plată, și bonificații pentru cei care optează pentru transportul public. Alte inițiative vizează eficientizarea energetică a clădirilor, transportul comunitar nepoluant, gestionarea deșeurilor și promovarea rețelelor inteligente de energie. Este sugerată și încurajarea mobilității electrice prin instalarea stațiilor de încărcare. Ministerul Mediului și Ministerul Cercetării accentuează nevoia de digitalizare administrativă și integrarea bazelor de date pentru raportare eficientă, în paralel cu menținerea unui profil ecologic. Ecologizarea este văzută ca un domeniu extins ce necesită cercetare, inovație și educație. S-a menționat prudența necesară în adaptarea orașelor istorice la conceptul de "smart city", încurajând soluții inovatoare care respectă patrimoniul existent. Inițiativele la nivel regional, sprijinite de Comisia Europeană, promovează hub-uri de inovare digitală, încurajând colaborarea între sectorul public și cel privat pentru a avansa în digitalizare și ecologizare.

Sursa: *Interviurile derulate*

140. În cadrul **grupului de lucru** pentru discutarea priorităților pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România s-a realizat validarea priorităților identificate și anticiparea evoluțiilor viitoare.
141. **Grupul de lucru** validează, astfel, că cea mai importantă prioritate este **promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă** validând astfel nevoia unei sistem de sănătate bine pus la punct care să ofere acces egal la servicii și care se adaptează la progresele tehnologice.

Figura 7. 8 Clasamentul celor 11 priorități identificate la nivel național din cadrul grupului de lucru (40 de răspunsuri înregistrate de la 8 de respondenți)

Sursă: *date prelucrate de echipa de evaluare*

142. **Grupul de lucru** validează de asemenea și prioritățile legate de diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale și digitalizarea și ecologizarea orașelor, participanții selectând aceste priorități în proporție de 63% fiecare. Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică, Crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale., creșterea productivității resurselor materiale și energetice, cât și promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor, întregesc clasamentul celor 3 poziții.

Căsuță text 6. *Principalele constatări ale grupurilor de lucru cu privire la oportunitățile / provocările aferente celor mai importante priorități*

- **Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă:** Asigurarea accesului egal la servicii, promovarea utilizării tehnologiilor noi și încurajarea prevenției sunt subliniate, cu accent pe reducerea disparităților în accesul la sănătate și pe costurile tehnologiilor medicale. Punerea accentului pe accesul egal la servicii și adoptarea noilor tehnologii în sănătate, cu un focus pe comunicare și formare profesională, și identificarea piedicilor în accesul la servicii de bază, cu propuneri de soluții pentru o abordare mai echilibrată a sistemului sanitar.
- **Diversificarea educației prin tehnologii digitale:** Abordarea accesibilității și a infrastructurii deficitare, în special în zonele rurale, și exploatarea oportunităților oferite de personalizarea învățării și introducerea resurselor educaționale digitale.
- **Digitalizare și ecologizarea orașelor:** Identificarea disparităților de finanțare între orașe și nevoia de mobilitate urbană nepoluantă, alături de explorarea oportunităților oferite de extinderea internetului de mare viteză și finanțările europene.
- **Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică:** Identificarea rezistenței la schimbare în rândul seniorilor și locuitorilor rurali, și explorarea programelor de digitalizare și formare profesională pentru a facilita tranziția digitală.

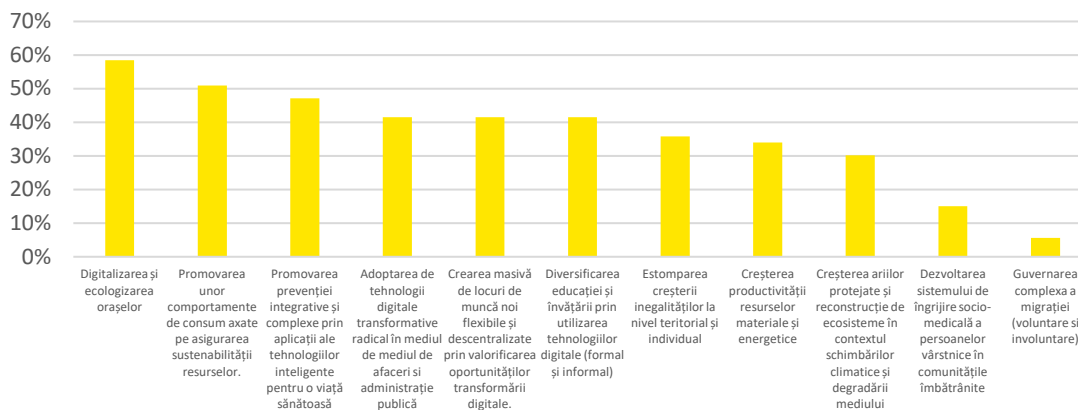
Sursa: *Interviurile derulate*

143. Se remarcă astfel similitudini în preferințele respondenților chestionarului electronic și ale participanților focus grupului în alegerea clasamentului priorităților pe care România ar trebui să le aibă în vedere în contextul redefinirii politicii de coeziune post 2027, existând astfel un interes național în gestionarea sănătății, diversificarea educației, digitalizarea și ecologizarea orașelor, adoptarea de tehnologii digitale și crearea masivă de locuri de muncă noi.

2.5.2 Clasamentul priorităților identificate la nivel regional

144. Conform respondenților la chestionarul electronic se poate constata că, prioritățile identificate la nivel regional se suprapun cu prioritățile stabilite la nivel național, acestea fiind reprezentate de următoarele priorități:
- Digitalizare și ecologizarea orașelor;
 - Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă;
 - Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică;
 - Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal);
145. Prioritatea **cea mai importantă**, conform respondenților la chestionar (Figura 13) care se regăsește în majoritatea regiunilor cu procentaje semnificative este **digitalizarea și ecologizarea orașelor**; cu un procentaj de 67% regiunea Centru consideră aceasta prioritate ca fiind cea mai relevantă, pe când la capătul clasamentului se afla regiunea Sud-Muntenia cu un procentaj de doar 25%. Din analiza interviurilor (Căsuță text 8) reiese că majoritatea regiunilor consideră această prioritate foarte importantă:
- Nord-Est promovează digitalizare și ecologizare, cu propuneri pentru adaptare climatică și orașe inteligente.
 - Sud Vest Oltenia și Sud-Muntenia aliniază această prioritate la dezvoltare durabilă și infrastructură tehnologică, în special datorită caracterului agricol al regiunii.
 - Nord-Vest și București-Ilfov reacționează la presiuni externe pentru spații verzi și gestionarea deșeurilor, accentuând digitalizarea și alocarea fondurilor.
 - Centru și Vest subliniază eficiența energetică și conceptele Smart City și Green City.

Figura 8. Clasamentul celor 11 priorități identificate la nivel regional (213 răspunsuri de la 53 de respondenți)

Sursă: date prelucrate de echipa de evaluare

146. La nivel regional, se distinge o prioritate nouă, și anume promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor, în special în regiunea de Centru, regiunea Sud-Vest Oltenia și regiunea Sud-Muntenia. Această prioritate își menține relevanța pe plan regional, întrucât conform răspunsurilor primite din partea respondenților, sunt necesare măsuri precum reciclarea și compostarea, sprijinirea utilizării energiei solare, eoliene sau hidroelectrice pentru a reduce dependența de sursele de energie fosile, precum și încurajarea oamenilor să utilizeze transportul public sau să împartă mașinile pentru a reduce emisiile de carbon. Totodată, este necesară promovarea mijloacelor de transport mai puțin poluante și achiziționarea de produse durabile. De asemenea, respondenții sunt de părere ca este necesar să se dezvolte campanii educaționale și de conștientizare pentru a informa oamenii despre impactul consumului asupra resurselor și mediului cât și să se promoveze proiecte de economie circulară atât la nivelul populației cât și al actorilor publici și privați și diseminarea largă a rezultatelor acestora. Rezultatele analizei informațiilor din interviuri validează importanța educației, conștientizării și promovării unui consum responsabil în contextul sustenabilității resurselor, deși abordează aceste teme prin lentile diferite, sugerând astfel necesitatea unei strategii integrate care să îmbine aceste perspective diverse la nivel regional și național (Căsuță text 8).
147. Prioritatea **promovării prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă** reiese a fi cea mai importantă prioritate pentru regiunea Sud Muntenia cu un procentaj de 50% și regiunile București-Ilfov și Nord-Est ambele cu un procentaj de 43%. Din cadrul interviurilor, această prioritate este relevantă pentru majoritatea regiunilor, cu accentul pe acces egal la servicii, digitalizare, prevenție și consolidarea infrastructurii regionale, în special în zonele rurale și consolidarea serviciilor sanitare.
148. Prioritatea **adoptării de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică** reiese a fi cea mai importantă prioritate pentru regiunea de Vest cu un procentaj de 50%, urmate de regiunile Sud Vest Oltenia, și București-Ilfov.
149. La nivel regional, **crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale** este prioritară în special în regiunea Sud-Muntenia, fiind una din cele mai importante priorități la nivel de regiune, urmata de regiunea București-Ilfov și regiunea Centru.
150. **Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal)** este prioritară în special în regiunea de Vest cu un procentaj de 25% și în regiunea București-Ilfov cu un procentaj de 13%. Din analiza informațiilor obținute în cadrul interviurilor se poate constata că majoritatea regiunilor subliniază importanța tehnologiei în educație, cu provocări infrastructurale și

necesitatea de aliniere la economia verde. București-Ilfov și regiunea Vest arată o dorință de integrare tehnologică, dar menționează discrepanțe față de obiectivele UE și nevoile locale.

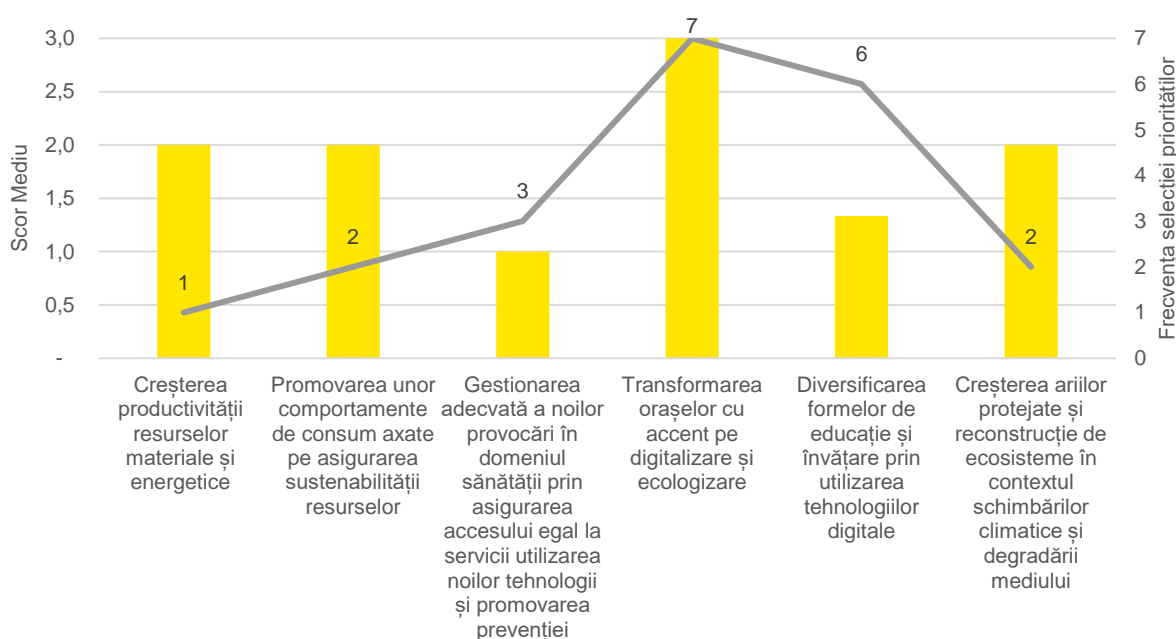
Tabel 13. Clasificarea și ponderea priorităților pe regiuni (213 răspunsuri de la 53 de respondenți)

	Regiunea București-Ilfov	Regiunea Centru	Regiunea Nord Vest	Regiunea Nord Est	Regiunea Sud Est	Regiunea Sud Muntenia	Regiunea Sud Vest Oltenia	Regiune Vest
Număr de respondenți	21	3	7	14	13	4	5	4
Governarea complexa a migrației (voluntare si involuntare)	10%	0%	0%	7%	0%	0%	0%	0%
Dezvoltarea sistemului de îngrijire socio-medicală a persoanelor vârstnice în comunitățile îmbătrânite	5%	0%	29%	7%	23%	0%	20%	0%
Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului	19%	33%	43%	7%	46%	0%	20%	0%
Estomparea creșterii inegalităților la nivel teritorial și individual	19%	0%	57%	43%	23%	25%	20%	0%
Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică	38%	0%	14%	29%	31%	25%	40%	50%
Crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.	38%	33%	29%	29%	23%	50%	20%	25%
Creșterea productivității resurselor materiale și energetice	14%	33%	14%	21%	38%	50%	20%	50%
Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă	43%	33%	14%	43%	31%	50%	20%	25%
Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal)	38%	33%	29%	29%	15%	25%	20%	75%
Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor.	38%	67%	29%	36%	31%	50%	60%	25%
Digitalizarea și ecologizarea orașelor	38%	67%	43%	50%	38%	25%	60%	50%

Sursă: date prelucrate de echipa de evaluare

151. Din analiza informațiilor colectate din cadrul interviurilor cu ADR-urile cu privire la relevanța priorităților de finanțare post 2027 se observă o aliniere între unele percepțiile exprimate în interviuri și unele din chestionar, ceea ce arată o coerență a priorităților și preocupărilor regionale. Există un impuls considerabil către digitalizare, ecologizare și educație tehnologică în toate regiunile, însă și diferențe notabile în priorități și abordări în funcție de caracteristicile locale și presiunile externe. Se observă o nevoie crescută de aliniere și colaborare la nivel regional și național pentru abordarea eficientă a provocărilor comune. Diferențele specifice indică faptul că fiecare regiune are caracteristici și nevoi proprii, prin urmare nevoia unei abordări regionale adaptate în planificarea și implementarea politicilor și inițiativelor.
152. Analiza a explorat apoi măsura în care reprezentanții fiecărei regiuni clasifică aceste priorități în funcție de importanța lor pentru fiecare regiune, utilizând o scală de la 1 la 3, unde 3 reprezintă cel mai ridicat nivel de importanță și 1 cel mai scăzut nivel; în același timp, prioritățile au fost clasate în funcție de frecvența selecției acestora ca cele mai importante trei priorități, conform respondenților la interviuri. Scorul final pentru fiecare prioritate a fost calculat folosind formula mediei aritmetice, care este suma scorurilor obținute pe ambele axe (Scor Mediu și Frecvența selecției priorității), conform Figurii 14 de mai jos. **Digitalizarea și ecologizarea orașelor** a fost identificată ca cea mai importantă prioritate, fiind cea mai des menționată și obținând cel mai ridicat scor mediu, în același timp. Aceasta este urmată de prioritățile următoare:
- Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor
 - Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului
 - Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal)
 - Creșterea productivității resurselor materiale și energetice
 - Gestionarea adecvată a noilor provocări în domeniul sănătății prin asigurarea accesului egal la servicii, utilizarea noilor tehnologii și promovarea prevenției
153. Aceste rezultate subliniază diversitatea și complexitatea nevoilor regionale, sugerând necesitatea unei abordări bine coordonate și adaptate la nivel regional în planificarea și implementarea politicilor și inițiativelor pentru perioada post 2027.

Figura 9. Clasamentul celor mai importante priorități la nivel regional din cadrul interviurilor (7 răspunsuri înregistrate de la 7 respondenți)

Sursă: date prelucrate de echipa de evaluare

Căsuță text 7. Analiza informațiilor colectate prin intermediul interviurilor la nivel regional pentru topul primelor șase priorități

- **Digitalizarea și ecologizarea orașelor** - În regiunea Nord-Est, există deja implementări în direcția digitalizării și ecologizării. Sunt avansate propuneri pentru a accentua aceste arii, precum adaptarea la schimbările climatice și promovarea orașelor inteligente. Conform respondenților prioritatea pare foarte relevantă pentru regiunea Sud Vest Oltenia, întrucât regiunea este în mare parte o regiune agricolă, atât ca teritoriu, cât și ca populație. Regiunea Sud-Muntenia vede această prioritate în linie cu obiectivele de dezvoltare durabilă, precum dezvoltarea infrastructurii tehnico-utilitare și a tehnologiilor avansate în administrația publică. Pentru regiunea Nord-Vest, această prioritate este inevitabilă datorită presiunilor din partea comunității și Comisiei Europene; există o cerere crescută pentru mai multe spații verzi și o gestionare responsabilă a deșeurilor. În regiunea București-Ilfov, digitalizarea și ecologizarea sunt văzute ca priorități majore în alocarea fondurilor viitoare, deși sunt percepute ca având funcționări diferite. Regiunea Centru pune accent pe digitalizare și eficientizarea energetică, cu o focalizare pe adaptarea orașelor la secolul actual și promovarea conceptului de oraș inteligent. În regiunea Vest, prioritatea se menține pe conceptele Smart City și Green City, subliniind nevoia de mai mult spațiu verde pe locuitor în regiune.
- **Promovarea unor comportamente de consum pentru asigurarea sustenabilității resurselor** – Regiunea Nord-Est evidențiază necesitatea unei strategii regionale coerente și integrarea educației ecologice în sistemul de învățământ, alături de dezvoltarea capacităților instituționale și promovarea unui consum responsabil. Această regiune vede diversificarea surselor de hrană și agricultura ecologică ca pe piloni centrali ai unei dezvoltări durabile. În Sud Muntenia, accentul este pus pe susținerea unei economii biocirculare, cu participare activă în proiecte europene relevante și promovarea comportamentelor de consum durabil în instituțiile publice și de învățământ. Se sugerează, de asemenea, campanii publice și finanțări pentru stimularea inovației în acest domeniu. În Nord-Vest se subliniază importanța educației și conștientizării, sugerând programe educaționale dedicate pentru consolidarea competențelor necesare în acest sens, în timp ce regiunea Vest vede prioritară creșterea valorii adăugate pe produs și exploatarea oportunităților europene legate de hrană sănătoasă, în contextul specializării pe zona agro-alimentară. În regiunea Buc-Ilfov, problema aprovizionării și tratării apei este percepută ca o prioritate națională, sugerând o vedere mai largă asupra sustenabilității resurselor.
- **Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului** - În Nord-Est și Sud-Est este identificată necesitatea reconstrucției zonelor populate extrem și digitalizării afacerilor, în timp ce regiunile precum Sud Muntenia și Nord-Vest subliniază importanța ariilor protejate și tranziției către o economie circulară. București-Ilfov punctează urgentele problemelor de poluare și aglomerare, accentuând rolul mentalității cetățenilor și autorităților în schimbarea peisajului ecologic. Centru și Vest se concentrează pe potențialul spațiilor verzi și pe reconversia zonelor poluate. Într-un context în care schimbările climatice și presiunea asupra resurselor naturale devin din ce în ce mai pregnante, aceste feedback-uri regionale subliniază importanța unei abordări holistice, în care fiecare regiune contribuie cu soluții specifice pentru protecția și restaurarea mediului.
- **Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal sau informal)** - În Nord-Est, se recunoaște că diversificarea educației prin tehnologie va fi relevantă în viitor, însă se punctează provocările privind transferul formelor de educație și instruirea la nivel administrativ. Prioritățile sugerate vizează accesul la educație de calitate, alinierea educației la tranziția verde și digitală și promovarea calificărilor specifice economiei verzi. Regiunea Sud-Vest Oltenia anticipează menținerea relevanței priorității și după 2027, punând accent pe sub-prioritățile economiei verzi, circulare și pe competențele de cercetare-dezvoltare. În Sud-Muntenia, se subliniază nu doar adaptarea la tehnologie, dar și provocările legate de infrastructura necesară - hardware, software și acces la internet. În regiunea Nord-Vest apare

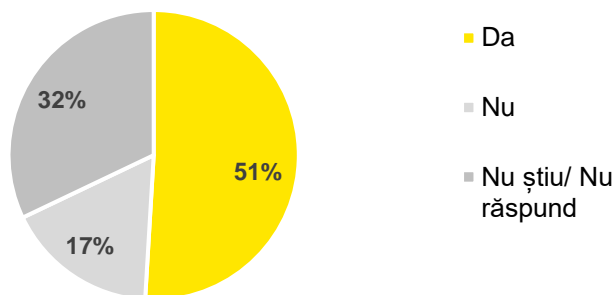
nevoia de a utiliza tehnologia într-un mod practic și eficient în educație, care să aducă valoare adăugată; noile tehnologii în educație ar trebui să se concentreze mai mult pe dezvoltarea unor abilități și capacități mai practice, care ajută oamenii să se adapteze pe câmpul muncii. În București-Ilfov tehnologia în educație este esențială și se identifică discrepanțe între organizarea națională și infrastructura locală, văzând tehnologia ca o soluție la aceste provocări. În Vest, dorința de a integra tehnologia în clase este evidentă. Cu toate acestea, se identifică o discrepanță între obiectivele lor și cele ale Comisiei Europene, în special în ceea ce privește echilibrul dintre grupurile vulnerabile și cele cu performanță ridicată.

- **Creșterea productivității resurselor materiale și energetice** – conceptele Economiei Circulare și Valorificării Resurselor sunt identificate ca fiind cruciale pentru regiunile de dezvoltare din România. Implementarea și digitalizarea tehnologică, cum ar fi eficientizarea energetică în clădirile publice și rezidențiale în ADR Centru și digitalizarea hidrocentralelor în ADR Nord-Vest, sunt văzute ca modalități pragmatice de a crește productivitatea resurselor. Inovația în valorificarea resurselor, precum explorarea surselor geotermale, eoliene, solare și a cărbunelui, alături de valorificarea altor minerale, cum ar fi cele folosite în baterii, este subliniată de ADR Vest. Educația și conștientizarea în privința reutilizării și reciclării sunt punctate ca esențiale de ADR Vest, având în vedere necesitatea unei educații robuste în acest domeniu. Particularitățile regionale sugerează un accent pe eficiența energetică în Sud Muntenia, Nord Est și București-Ilfov, cu integrarea în proiecte europene și educația pentru sustenabilitate ca priorități. ADR Buc-Ilfov, fiind o zonă de servicii, menționează că prioritățile legate de productivitatea materială și energetică pot fi mai puțin relevante în această regiune. Sub-prioritățile specifice diferă de la regiune la regiune, incluzând concentrarea pe cercetare, inovare și dezvoltare tehnologică în ADR Nord-Est, reciclarea în domeniul construcțiilor în ADR Sud-Vest Oltenia, construcțiile verzi în ADR Sud-Est, și creșterea eficienței energetice și tranziția către o economie circulară în ADR Sud Muntenia.
- **Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă** - În Nord-Est, această prioritate este considerată foarte relevantă, cu anticiparea rămânării sale în actualitate și după 2027; este subliniată necesitatea unei strategii regionale coerente pentru eficientizarea și organizarea serviciilor de sănătate. Sud-Vest Oltenia pune accent pe corelarea incidenței bolilor cu serviciile de prevenție; o atenție deosebită este acordată dezvoltării infrastructurii și atragerii de cadre medicale în zonele rurale, pentru a combate boli precum cancerul. În Nord-Vest, există o tendință de consolidare a serviciilor sanitare în spitale regionale, având în vedere eficientizarea costurilor. Prevenția este văzută în legătură cu factori precum alimentația și stilul de viață. București-Ilfov consideră prevenția vitală, însă subliniază problemele existente în birocrăție și cu cardul de sănătate. Prioritatea este schimbarea comportamentului, împreună cu digitalizarea și simplificarea proceselor din sănătate. În regiunea Centru este menționată necesitatea unei atenții sporite pe prevenție, în special în zonele rurale, recunoscând că sănătatea va rămâne un domeniu esențial. În Vest, se evidențiază importanța prevenției și digitalizării, exprimând o nevoie clară de programe de screening și de transformarea digitală a sistemului medical. Informațiile colectate din interviuri sugerează o nevoie crescută de a accentua prevenția și digitalizarea în domeniul sănătății. Integrarea tehnologiilor inteligente în prevenție este văzută în majoritatea regiunilor, împreună cu o strategie la nivel regional. Atât infrastructura, cât și resursele umane sunt aspecte care trebuie abordate pentru a asigura un sistem de sănătate optimizat.

2.5.3 Alte priorități pe care România ar trebui să le aibă la nivel național

154. Pe lângă cele 11 priorități, respondenții au fost întrebați dacă consideră că sunt și alte priorități pe care România ar trebui să le aibă în vedere, iar peste 50% dintre ei au avut un răspuns afirmativ. Respondenții au considerat în proporție de 32% că România nu ar trebui să aibă alte priorități, iar 17% au răspuns cu "Nu știu/Nu răspund".

Figura 109. Distribuția respondenților în funcție de alte priorități pe care România ar trebui să le aibă la nivel național (53 de respondenți)

Sursa: date prelucrate de echipa de evaluare

155. Jumătate din respondenții chestionarului consideră că pe lângă cele 11 priorități identificate, există și alte priorități care ar fi relevante pentru România, ceea ce denotă că există un spectru mult mai larg de priorități care trebuie luate în considerare, astfel în cât să acopere necesitățile de finanțare ale României post 2027.
156. Deși respondenții au avut mai multe sugestii în funcție de sectorul și domeniul de interes, precum adaptarea programelor educaționale pentru a reflecta nevoile pieței de muncă actuale, o colaborare mai strânsă cu mediul ONG și cel privat pentru cei din sectorul public, cât și recomandări în zona de infrastructură, respondenții nu au putut identifica o prioritate nouă care să fie evidentă și necesară pentru România post 2027.
157. Alte recomandări primite de la respondenți sunt legate de investiții în tehnologie și inovație, și anume promovarea cercetării și dezvoltării în domeniul energiei ce poate duce la descoperirea de tehnologii mai eficiente și mai curate, contribuind astfel la securitatea energetică și la reducerea impactului asupra mediului. Totodată colaborarea cu alte țări și organizații internaționale pentru a dezvolta proiecte comune și pentru a împărtăși experiență în domeniul securității energetice pentru a consolida poziția României în acest domeniu.
158. Conform informațiilor colectate din interviuri, respondenții consideră că pe lângă cele 11 priorități identificate, România ar trebui să adreseze o serie de priorități care completează și extind cele deja identificate, oferind o imagine mai cuprinzătoare a direcțiilor de acțiune necesare.
159. **Ministerul Mediului** subliniază nevoia de reconversie a populației în contextul introducerii digitalizării extinse, având în vedere impactul socio-economic și pierderea unor meserii tradiționale, în timp ce **Ministerul Sănătății** sugerează diversificarea cunoștințelor și abilităților personalului medical și formării mediatorilor sanitar, având în vedere vulnerabilitățile existente în zonele rurale și izolate. **Ministerul Educației** promovează educația pentru economia verde și circulară, atenția către persoanele cu dizabilități, integrarea copiilor din grupurile vulnerabile și colaborarea strânsă cu părinții; de asemenea, importanța implicării angajatorilor în educație și integrarea instituțiilor de învățământ superior în rețelele europene. **Ministerul Transporturilor** pune accentul pe modernizarea infrastructurii, evidențiind relevanța acesteia față de digitalizare, cu un accent special pe rețeaua feroviară. **Ministerul Energiei** sugerează păstrarea unei palete deschise de opțiuni, permițând ajustări ad-hoc în programul de guvernare. **Ministerul Muncii** se concentrează pe ocuparea forței de muncă, formarea profesională și economia socială, subliniind domeniile de competență ale direcției politice de ocupare și mobilitate profesională.
160. Analizând răspunsurile din cadrul interviurilor, la nivel regional, se observă un accent comun pe infrastructură. Pe lângă aceasta, inovarea, educarea în context digital și turismul sunt domenii considerate esențiale pentru dezvoltarea post-2027 a diferitelor regiuni. Fiecare regiune a identificat, totuși, particularități proprii:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- În **Nord-Est**, prioritatea se focalizează pe managementul riscurilor naturale și pe combaterea schimbărilor climatice, având în vedere, în special, imunizarea climatică a infrastructurilor.
- Regiunea **Sud-Est** își concentrează atenția asupra dezvoltării turismului regional și a îmbunătățirii conectivității regionale, subliniind importanța infrastructurilor aeriene, navale, rutiere și feroviare.
- Pentru **București-Ilfov**, inovarea și transferul tehnologic sunt importante, dat fiind deficitul de firme inovative din regiune; educația și digitalizarea, în special în contextul mobilității, sunt de asemenea evidențiate ca priorități.
- În regiunea **Centru** se subliniază nevoia de dezvoltare a infrastructurii rutiere și feroviare, dar și potențialul în domeniul turismului, în special legat de obiectivele de cult din regiune.
- În **Vest**, se identifică nevoia unei infrastructuri rutiere și feroviare sigure și adecvate, dat fiind numărul crescut de accidente; dezvoltarea zonei de divertisment este de asemenea considerată o prioritate.

161. În cadrul interviurilor cu părțile interesate, au fost identificate și sub-priorități aferente celor 11 priorități majore, considerate relevante pentru orientarea Politicii de Coeziune post-2027 în România. Aceste sub-priorități, enumerate în Anexa 5, evidențiază o focalizare pe digitalizare, sustenabilitate, educație și adaptabilitate, atât la nivel național, cât și regional. Acestea oferă un cadru structurat pentru a aborda provocările și oportunitățile emergente în contextul transformărilor socio-economice și tehnologice.

2.5.4 Mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale

162. Din analiza informațiilor colectate prin intermediul interviurilor, la nivel național, se observă o tendință generală către nevoia de flexibilitate în programe, dar există și provocări legate de birocrăție și capacitatea de a implementa schimbări rapide. Această nevoie este existentă și la nivel regional, iar analiza datelor calitative indică provocări legate de supra-reglementare, și sugerează să se promoveze descentralizarea și simplificarea, și să se asigure un răspuns rapid la provocările externe.
163. La nivel național, **Ministerul Mediului** a implementat modificări în programele sale de finanțare pentru a răspunde la nevoi noi identificate în timpul implementării, iar adaptând resursa umană și ajustând timpii, au reușit să elimine întârzierile, folosind eficient economiile pentru a finanța activități noi. **Ministerul Educației** a constatat că proiectele implementate nu au beneficiat de o flexibilitate semnificativă și recunoaște necesitatea de a identifica și defini corect nevoile pentru a asigura o implementare reușită, menționând birocrăția ca o barieră principală în acest sens. **Ministerul Transporturilor** a luat măsuri pro-active, folosind feedback constant de la Comitetul de Monitorizare a Programului de Transport și introducând scheme de ajutor de stat pentru finanțarea din sectorul privat. Totuși, au întâmpinat provocări cu parteneriatele public-privat, datorită dimensiunilor și costurilor asociate proiectelor. **Ministerul Muncii** subliniază esența flexibilității programelor, insistând asupra faptului că acestea trebuie să poată fi adaptate în funcție de schimbările neprevăzute și de evoluția diferitelor zone.
164. La nivel regional, **ADR Nord-Est** subliniază o supra-reglementare existentă la nivel național și recomandă transferul mai multor responsabilități către nivelurile mai de jos, precum primăriile, pentru a asigura o înțelegere clară a responsabilităților și pentru a aborda această problemă. **ADR Sud-Est și Nord-Vest** au apelat la modificări ale bugetului și alocării financiare pentru flexibilitate. Pe de altă parte, **ADR Sud Muntenia** menționează OUG 23/2023 ca fiind un instrument de flexibilitate, chiar dacă unele dintre aspectele sale sunt încă în discuție și necesită revizuire. De asemenea, ADR Sud Muntenia scoate în evidență provocările din domeniul achizițiilor publice, această zonă reprezentând o sursă majoră de obstacole și necesită abordări specifice pentru a asigura flexibilitatea. Conform **ADR Centru**, descentralizarea și simplificarea procedurilor se numără printre cele mai eficiente mijloace de a asigura flexibilitatea programelor. Instituția a adaptat rapid, trecând la telemuncă și digitalizând procedurile în timpul pandemiei. **ADR Vest** a discutat provocările aduse de pandemia COVID-19 și creșterea prețurilor materialelor de construcție. Pentru a răspunde la aceste provocări, resursele suplimentare au fost direcționate către domeniul sanitar și au fost făcute ajustări la nivelul programelor operaționale. **ADR Vest** accentuează și dificultățile

specifice legate de zonele cu tranziție economică, precum Hunedoara și Caraș-Severin care au particularități unice, solicitând abordări flexibile și adaptate.

165. Pentru a asigura că programelor operaționale post 2027 sunt suficient de flexibile pentru a se adapta nevoilor în continuă schimbare, se propune o abordare combinată care să cuprindă dezvoltarea de expertiză, flexibilitate în gestiunea proiectelor, diferențierea proiectelor în funcție de natura și durata lor, promovarea colaborării și consultării și reducerea birocrăției. Analiza informațiilor colectate din interviuri oferă exemple (Căsuță text 8) de mecanisme pentru flexibilizarea programelor operaționale identificate în cadrul interviurilor cu părțile interesate, dar și nevoi de simplificare care ar putea să adreseze necesitatea mecanismelor.

Căsuță text 98. Exemple din interviuri privind mecanisme pentru flexibilizarea programelor operaționale

Mecanisme

- Planificarea proiectelor operaționale din jumătatea exercițiului financiar.
- Ghiduri pentru programele operaționale înainte de finalizarea unui proiect pentru a asigura continuitate.
- Formularea de priorități deschise și formarea unui corp de specialiști familiarizați cu regulamentele.
- Creșterea nivelului de instruire și înțelegere al personalului și standarde de practică unitare.
- O diferențiere între proiectele fundamentale și cele exploratorii, sugerând durate mai lungi pentru proiectele mari și finanțări continue pentru proiectele de calitate înaltă.
- Colaborarea cu factorii relevanți din domeniu.
- Propune ca mecanismul PNRR să fie utilizat ca exemplu, axându-se mai mult pe atingerea obiectivelor decât pe detaliile specifice, precum indicatori extrem de detaliați.
- Un model alternativ de programare și aprobare a proiectelor, cu un caracter mai dinamic și adaptabil.
- Remunerare competitivă pentru a adresa problema de-motivării echipei de management.

Nevoi

- Colaborare strânsă cu reprezentanții Comisiei și Parlamentului European.
- Uniformizarea practicilor între ofițeri de monitorizare.
- Continuitate și flexibilitate în procesul de cercetare.
- Adaptarea legislației la specificul cercetării, luând exemplul din practica Comisiei Europene.
- Reducerea birocrăției și optimizarea mecanismelor, astfel încât să atingă țintele stabilite eficient și cu efort minim.
- Evidențiază probleme administrative, precum schimbările frecvente ale coordonatorilor de credite și secretari de stat.
- Monitorizare continuă și adaptabilitate în implementarea mecanismelor.
- Simplificarea procedurilor pentru a reduce supra-reglementarea.
- Adaptarea mecanismelor de flexibilitate la fiecare domeniu.
- Reducerea birocrăției și descentralizare.
- O programare mai flexibilă, similară cu cea a Fondului pentru Modernizare, care se revizuieste de două ori pe an.

Sursa: Interviurile derulate

3 Constatări, Concluzii și Recomandări

3.1 Constatări și concluzii

166. Consolidarea politicii de coeziune în vremuri turbulente, marcate de fenomene profund disruptive, este realizată de o schimbare radicală de paradigma. România alături de Uniunea Europeană contribuie la dezvoltarea generală armonioasă, în condiții de coeziune economică, socială și teritorială prin adoptarea unui cadru general al sustenabilității.
167. **Schimbarea de paradigmă** impune și gândirea pe termen lung și foarte lung. Această explorare a viitorului, mai ales procesul de cunoaștere a viitorului aduce în discuție fenomene și concepte care nu sunt formalizate, care nu sunt încă măsurate.
168. Instrumentul oferit de Megatrends Hub al JRC al Comisiei Europene oferă oportunitatea de a explora și înțelege trenduri istorice implacabile, obiective, de neoprit cu efecte disruptive care ne modelează viață în mod radical. Acțiunea acestor mega trenduri este amplă, profundă și afectează întreaga umanitate, nu numai România. Răspunsul pe termen lung și foarte lung la aceste mega trenduri implică costuri uriașe și necesită cooperare între state fapt exprimat de Agenda 2030.
169. Istoric, economia este știința alegerii și prioritizării nevoilor infinite în contextul resurselor finite. Viitorul cel mai optimist există doar dacă omenirea va reuși să aleagă, să educe și să prioritizeze nevoile în contextul sărăciei de resurse.
170. Pentru România, mai mult ca oricând este o prioritate să-și construiască un viitor sustenabil pe baza unor alegeri conștiente, știind din start că nu va putea răspunde la toate provocările exprimate de cele 14 Mega trenduri ale JRC.
171. Viitoarele politici și priorități de dezvoltare vor trebui să răspundă la următoarele întrebări și deziderate:
172. Întrebarea 1: Ce dorim? Dorim să avem o viață lungă și sănătoasă noi și urmașii noștri - Dorim să construim o lume verde
173. Întrebarea 2: Cum vrem să realizăm viitorul dorit – prin soluții digitale cu oameni și pentru oameni!
174. În definiția priorităților viitoare, România trebuie să țină cont de Declarația de la Delphy / India a Președintelui Van der Leyen, din data de 10.09.2023, „Un lucru pare clar: viitorul va fi digital.” **21**
175. Uniunea Europeană, și alături de ea România, trebuie să mizeze pe găsirea de soluții digitale la majoritatea problemelor identificate. În același timp, transformarea digitală nu este încă dezvoltată la dimensiunea necesară. Este anunțată, chiar prezentă, într-o anumită măsură și foarte important reclamă o atenție serioasă.
176. Prioritatea transformării digitale trebuie să se țină cont de câteva aspecte cu caracter provocator:
 - Producătorii de tehnologie bazată pe inteligență artificială **și infrastructura digitală** sunt structuri de monopol (concentrate și localizate în țări dezvoltate) care solicită mediului politic reglementarea riscurilor utilizării acestor tehnologii.
 - Tehnologia reprezintă capital și Deceniul Digital propus de Compasul European cu orizont 2030, reprezintă PALNUL în care se vor „antrena” soluții! Acțiunile și valoarea nou creată (30% din PIB) vor REFLECTA NOUA STRUCTURĂ A ECONOMIEI. Acest fapt implică adoptarea de tehnologii disruptive cu capacități de a fi utilizate de masive mari de oameni.

²¹ 10 September 2023 New Delhi, Statement by President von der Leyen at Session III of the G20, 'One Future, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_23_4424

177. Implementarea cu succes a obiectivelor Agendei Digitale implică competențe specializate ale populației totale, dar mai ales ale populației în vârstă de muncă. În acest sens, educația și formarea de-a lungul întregii vieți rămâne o prioritate de termen lung.
178. Educația și formarea trebuie adaptată și diversificată la cerințele realizării obligatorii ale Agendei Digitale, dar și a noilor cerințe privind tehnologia verde.
179. Deoarece aportul în creșterea economică a capitalului uman se va baza pe o populație în vârstă de muncă, aflată în proces continuu de scădere soluția se va axa pe creșterea calității acestuia prin formare și prin prezervarea capacității de muncă (o populație sănătoasă)
180. În lumina tendințelor de evoluție a populației, demografia și migrația vor rămâne priorități de termen foarte lung.
181. Structura demografică caracterizată de o creștere continuă a ponderii populației cu vârste de peste 65 ani impune o abordare nuanțată a politicii de sănătate și a gestiunii migrației.
182. Reducerea permanentă a disponibilului de resurse materiale și energetice impune o schimbare a comportamentului de consum, mult mai adaptată dezideratului de sustenabilitate.
183. Utilizarea tehnologiilor digitale complexe, cu maxim de eficiență presupune o urbanizare continuă și construirea unor medii de locuire, transport, acces la servicii publice, educație și sănătate inteligent
184. Considerăm că exercițiul de "foresight" realizat în acest moment reprezintă doar un exercițiu pilot care va trebui extins și repetat.

Concluzii privind testarea priorităților la nivel național și regional pun în evidență următoarele:

185. Toate cele 11 priorități identificate prin cercetarea de birou au fost validate ca fiind relevante de către majoritatea celor consultați.
186. Rezultatele consultării de teren au pus în evidență faptul că anumite priorități sunt mai importante pentru România, pe primele patru locuri situându-se: 1. Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă; 2) Digitalizarea și ecologizarea orașelor; 3) Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal); 4) Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică & crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.
187. La nivel regional, toate cele 11 priorități identificate au fost considerate relevante, ordinea lor de prioritate diferă de la regiune la regiune, în funcție de ceea ce au identificat respondenții ca probleme majore la momentul actual ale regiunii respective;
188. La nivel regional, destul de importantă a fost considerată și prioritatea care se referă la promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor.
189. Nu s-au putut selecta prioritățile cele mai importante pentru fiecare regiune, deoarece nu a existat o masă critică de respondenți;
190. Există o preocupare generală referitoare la rolul și impactul pe care tehnologiile emergente îl vor avea asupra vieții cetățenilor și afacerilor - chiar dacă mega-trendul 1 a fost inițial exclus în analiză, acesta ar trebui luat în considerare pentru viitoarea proiectare a politicilor, în scopul de a reduce decalajul față de restul UE.
191. **În general, există o anumită convergență între părerile stakeholderilor cu privire la provocările și nevoile viitoare ale României.** Având în vedere gama largă de medii din care provin aceștia, este important să se profite de perspectiva diferită și contribuția pe care toate categoriile de stakeholderi le pot oferi în:
 - Definirea nevoilor
 - Prioritizarea intervențiilor
 - Proiectarea celei mai eficiente și eficace soluții

Mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale

192. Stakeholderii nu au putut oferi soluții concrete și pragmatice, însă s-au concentrat mai mult pe sublinierea problemelor cu care se confruntă și care pot fi rezolvate parțial prin introducerea unei flexibilități mai mari.
193. Nevoia descentralizării deciziei la nivel regional atât în ceea ce privește proiectarea, cât și implementarea este menționată ca mecanism important de guvernanță;
194. Nevoia unor mecanisme de feed-back, pentru adaptarea programelor/nevoilor la realitățile dinamice prin monitorizare, evaluare și schimbare în timpul procesului de implementare este identificată de asemenea, ca mecanism necesar și eficient;
195. Colaborarea între diferiți actori și gestiune participativă a noilor politic/programe este de asemenea, un mecanism, care trebuie dezvoltat.

3.2 Recomandări

196. Repetarea exercițiului de "foresight" cu doi ani înainte de definirea următorului exercițiu de finanțare cu extinderea factorilor interesați implicați și construirea holistică a priorităților în concordanță cu noile aspecte privind mega tendințele globale.
197. **Înțelegerea profundă a principiilor sustenabilității** și a cadrului acestora la toate nivelurile administrației publice și la nivelul instituțiilor responsabile cu gestiune fondurilor structurale.
198. Accelerarea acestui proces se va realiza prin organizarea de cursuri, ateliere de lucru, evenimente, concursuri în vederea:
 - **Înțelegerii principiilor sustenabilității:** abordare holistică, integrată, pe termen lung, sinergică, Industrie 4.0 simultan cu Industria 5.0 sau înțelegerea tehnologiei și a nevoii de creare de valoare a tehnologiei, asumarea de angajamente pe termen lung cu costuri foarte mari și responsabilități foarte importante, asigurarea unui puternic caracter participativ, înțelegerea driverelor disruptivității;
 - Antrenării întregii societăți prin mecanisme participative la guvernarea sustenabilă, respectiv amplificarea efectelor sinergice normative / dezirabile;
199. Construirea unui Tablou de Bord în calitate de instrument specializat de Management integrat, comprehensiv, unificat al țințelor normative cu indicatorii asociați politicii de coeziuni în cadrul general al sustenabilității descris cu precădere de Agenda 2030. În acest sens propunem includerea în acest tablou unic al obiectivelor cu ținte normative asumate sau care urmează să fie asumate. Acest instrument de management integrator și inovativ va permite principalilor actori, în special din administrația publică să realizeze monitorizarea simplificată, intuitivă, eficientă și armonizată a întregii activități în filozofia sustenabilității. Din perspectivă funcțională Tabloul de Bord reprezintă un instrument valoros pentru realizarea asumării de angajamente (inclusiv strategii, rapoarte monitorizare, raportări, evaluare, etichetării (inclusiv de calitate). Amplitudine și complexitatea acestui instrument necesită organizare complexă sub forma unui proiect dedicat;
200. **Alimentarea continuă cu date a Tabloului de Bord** prin valorificarea oportunităților oferite de procesul de digitalizare a administrației publice cu precădere componenta de realizare funcțională a inter-operabilității sistemelor de date ale statisticii oficiale administrative;
201. Standardizarea clasificării documentelor de politică din perspectiva puterii strategice
202. Cuplarea priorităților de țară formulate și asumate prin strategiile de sustenabilitate cu Acordul de Parteneriat
203. Realizarea de mecanisme instituționale de filtrare / selecție a tehnologiilor de interes public care permit construirea de infrastructuri publice, deschise, interoperabile și de încredere
 - Tehnologii cu capacitate de creare de masive de locuri de muncă pentru ocuparea persoanelor cu nivel mediu și scăzut de educație

- Identificarea de surse de finanțare și realizarea de investiții pentru achiziția acestor tehnologii extrem de scumpe și cu utilizare pe termen limitat
 - Crearea cadrului²² social și economic de adaptare rapidă, simultană în societate și economie a tehnologiilor utile, de interes, Utilizabile de masive mari de oameni
 - Exemplu de infrastructura publică digitală globală de succes: COVID-19 digital certificate, dezvoltat inițial pentru uzul intern al Europei, este acum un proiect preluat gratis de 51 de țări în 4 continente OMS..²³
204. Adoptarea la nivel public în toate mediile – instituții, gospodăria, business și ecosistemelor digitale impune o serie de acțiuni necesare
- Realizarea cadrului de reglementare;
 - Cunoașterea, înțelegerea utilizării noilor tehnologii inclusiv educarea și antrenarea IA în vederea realizării obiectivelor propuse, în concordanță cu capacitate deținută!
205. Inventarierea riscurilor viitoare care să permită acțiuni cu viteză de reacție foarte rapidă și aplicate în masă (ex. adoptarea de tehnologii disruptive, acțiune coordonată – Pașaportul Covid)
206. Extinderea cadrului temporal a Acordului de Parteneriat pentru perioade de cel puțin 15 ani. Proiectarea și finanțarea de programe pe termen foarte lung pentru implementarea strategiilor de sustenabilitate!
207. Continuarea consultării părților interesate este pivotală pentru a confirma că prioritățile identificate își vor menține relevanța în cadrul definirii și implementării orientărilor Politicii de Coeziune post 2027, cu accent pe contextul României. Această etapă continuă de consultare permite evaluarea și validarea dacă prioritățile actuale rămân pertinente în fața schimbărilor sau a noilor evoluții. Dacă se descoperă că anumite priorități au devenit irelevante, este crucială adaptarea sau adăugarea de noi priorități, pentru a asigura un răspuns mai eficient și bine direcționat către necesitățile și cerințele viitoare.
208. Pentru a susține proiectarea politicilor în domeniile priorităților identificate, este esențială adoptarea unor instrumente participative care să valorifice competențele și nevoile părților interesate. Această abordare facilitează nu doar o înțelegere profundă a contextului, dar și o aliniere strategică care răspunde în mod eficace la cerințele specifice ale fiecărui domeniu în parte. Pe lângă aceste instrumente participative, efectuarea de studii, analize și evaluări este de asemenea recomandată pentru a garanta o abordare bazată pe dovezi în proiectarea politicilor. Această strategie duală asigură o fundamentare solidă și o adaptare realistă a politicilor, într-un mod care reflectă atât expertiza tehnică, cât și nevoile concrete ale domeniilor aferente.
209. Nu în ultimul rând, este important să se continue investigarea privind mecanismele posibile care pot crește flexibilitatea implementării politicilor, cu scopul de a dezvolta strategii mai eficiente și mai bine adaptate nevoilor și cerințelor post 2027. Un astfel de mecanism poate fi benchmarking-ul între statele membre UE, care poate contribui la identificarea unor politici mai bune și mai eficiente, utilizând exemple de bune practici de la nivelul Uniunii Europene. Această abordare nu numai că permite o înțelegere mai bună a performanțelor relative, dar și promovează schimbul de cunoștințe și adaptarea la soluțiile care au demonstrat succes în alte contexte europene.

²² 10 September 2023 New Delhi, Statement by President von der Leyen at Session III of the G20, 'One Future', https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_23_4424

²³ 10 September 2023 New Delhi, Statement by President von der Leyen at Session III of the G20, 'One Future', https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_23_4424

4 Anexe

4.1. Anexa 1. Lista documentelor și a literaturii parcurse

Acord de Parteneriat România 2014RO16M8PA001.1.2,
https://www.fonduriue.ro/files/documenterelevante/acord/Acord_de_Parteneriat_20142020_RO.pdf

Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development (Addis Ababa Action Agenda), (2015). https://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

Bohanec, M., Bratko, I., Rajkovič, V. (1983): An expert system for decision making. Processes and Tools for Decision Making (ed. H.G. Sol), North-Holland, 235–248.

Economidou, M., Ringel, A., Valentova, M., Zancanella, P., Tsemekidi Tzeiranak, S., Zangheri, P., Paci, D., Ribeiro Serrenho, T., Palermo, V., & Bertoldi, P. (2020). National Energy and Climate Plans for 2021-2030 under the EU Energy Union (Policy Assessment KJ-NA-30487-EN-N (online)). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/678371> (online)

European Commission. (2021). COMMISSiON STAFF WORKING DOCUMENT: Better Regulation Guidelines. https://commission.europa.eu/system/files/202111/swd2021_305_en.pdf

European Commission, Joint Research Centre, Munda, G., Azzini, I., Cerreta, M., & Ostlaender, N. (2022). SOCRATES manual: Software manual for social multi-criteria evaluation, version November 2022. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/015604>

European Commission. (2023). Better regulation' toolbox—Strategic Foresight for Impact Assessments and Evaluations. https://commission.europa.eu/system/files/202307/BR_toolbox_Jul_2023_en.pdf

European Commission. (2023). Better regulation' toolbox—Strategic Foresight for Impact Assessments and Evaluations. https://commission.europa.eu/system/files/2023-07/BR_toolbox_Jul_2023_en.pdf

European Commission, Joint Research Centre, Munda, G., Azzini, I., Cerreta, M., & Ostlaender, N. (2022). SOCRATES manual: Software manual for social multi-criteria evaluation, version November 2022. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/015604>

European Commission. (2023). Better regulation' toolbox—Strategic Foresight for Impact Assessments and Evaluations. https://commission.europa.eu/system/files/2023-07/BR_toolbox_Jul_2023_en.pdf

Gaub, F. (2019). WELCOME TO 2030:THE MEGA-TRENDS - Challenges and choices for Europe. European Strategy and Policy Analysis System -ESPAS. https://ec.europa.eu/assets/epsc/pages/espas/ESPAS_Report2019.pdf

Guvernul României - Ministerul Fondurilor Europene. (2016). Planul de evaluare a Acordului de Parteneriat. <https://www.fonduri-ue.ro/images/files/documente-relevante/2016/RO.Plan.evaluare.AP.pdf>

JRC _european Commission. (n.d.). Megatrends Cards 2050. <https://knowledge4policy.ec.europa.eu/sites/default/files/MEgatrends%20CARDS2023.pdf>

JRC-Megatrends. (2022, November 28). The Megatrends Hub. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en

JRC-Megatrends. (2023). EU FORESiGHT: What is the Megatrends Hub. How to use megatrends to make your work future-proof.

Keshavarz Ghorabae, M., Zavadskas, E. K., Olfat, L., & Turskis, Z. (2015). Multi-Criteria Inventory Classification Using a New Method of Evaluation Based on Distance from Average Solution (EDAS). *Informatica*, 26(3), 435–451.

Mathew, M. 2018. Multi Criteria Decision Making – Example, Available at <https://www.youtube.com/watch?v=76IMbiUbyDM>, downloaded on 1.10.2019

UNIUNEA EUROPEANĂ

Matti, C., Jensen, K., Bontoux, L., Goran, P., Pistocchi, A., & Salvi, M. (2023). Towards a fair and sustainable Europe 2050: Social and economic choices in sustainability transitions (Anticipation and Foresight KJ-NA-31-545-EN-N (online),KJ-NA-31-545-EN-C (print)). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/804844> (online),10.2760/561899 (print)

Megatrendswatch -Think tank for Future Research. (2023). Megatrends 2050—The world in 2050. <http://www.megatrends2050.com/>

MIPE. (n.d.). Raport de progres în legătură cu punerea în aplicare a Acordului de Parteneriat (2014RO16M8PA001) august 2019.

New Urban agenda—Quito Declaration on Sustainable Cities and Human Settlements for All, (2017). <https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-English.pdf>

Paris Agreement, (2015). https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf

Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/804844> (online),10.2760/561899 (print)

Roman, M. 2012. Analiza Multi-Criterială Manual, Manualul a fost realizat de experți care au participat în cadrul contractului „Dezvoltarea capacității pentru Analiza Cost-Beneficiu”, proiect co-finanțat din FEDR prin POAT, http://old.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/Documente_Suport/Studii/0_Studii_Instrumente_Structurale/Pag.3_ACB/19_Analiza_Multicriteriala.pdf

United nations. (2010). The Millennium Development Goals Report. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/MDG_Report_2010_En.pdf

United Nations. (2015). Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations. <https://doi.org/10.1891/9780826190123.ap02>

United Nations. (2015a). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015—2030. https://www.preventionweb.net/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf

United Nations. (2015b). Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations. <https://doi.org/10.1891/9780826190123.ap02>

Wątróbski, J., Jankowski, J., Ziemia, P., Karczmarczyk, A., & Ziolo, M. (2019). Generalised framework for multi-criteria method selection. Omega, 86, 107–124. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2018.07.004>

WCED. (1987). Our Common Future. Oxford University Press. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>

4.2. Anexa 2. Teme de discuție interviu

EY România și Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale-INCSMPS realizează un studiu menit a identifica tendințe/priorități pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România.

Beneficiarul studiului nostru este Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE). Instituția Dvs. a fost implicată în implementarea priorităților Politicii de coeziune în România, de aceea o invitație pentru participarea la realizarea unui interviu a fost transmisă către instituția pe care o reprezentați.

Obiectivele la care informațiile culese prin interviurile semi-structurate realizate atât la nivelul ministerelor implicate în implementarea Politicii de coeziune în România, cât și la nivelul ADR-urilor din România vor contribui la realizarea următoarelor obiective:

- identificarea nevoilor și priorităților de finanțare care își mențin relevanța pentru România post 2027 pentru a contribui la procesul de definire a programelor viitoare;
- explorarea relevanței priorităților în profil regional;
- identificarea de mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale în condițiile în care nevoile definite în perioada de design pot suferi modificări majore pe durata de programare.

Temele de discuție abordate sunt centrate pe obiectivele menționate:

- priorități de finanțare care își mențin relevanța pentru România post 2027;
- implicarea mediului de afaceri, mediului academic, mediului ONG în definirea priorităților de finanțare care își mențin relevanța post 2027;
- explorarea relevanței a 11 priorități de finanțare post 2027 identificate de către echipa de proiect în urma unei analize multicriteriale pe documente strategice/studii;
- identificarea unor sub-priorități pentru cele 11 priorități identificate;
- mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale care se încheie utilizate în situațiile în care au fost identificate nevoi noi;
- mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale post 2027 considerate a fi eficiente în situația în care vor fi identificate nevoi noi.

Tabel 14. Cele 11 priorități posibil de abordat în exercițiul viitor de finanțare 2028-2035

	Priorități	Arii acoperite
1	Digitalizarea și ecologizarea orașelor	Digitalizarea infrastructurii; orașe inteligente; securizarea energetică a clădirilor.
2	Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor	Diversificarea surselor de hrană; agricultură ecologică; creșterea digitalizării afacerilor din agricultură și prelucrarea hranei, surse regenerabile de energie; depoluarea apei, creșterea posibilității stocării eficiente a apei.
3	Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal)	O populație calificată digital și crearea de profesioniști digitali; de-localizarea învățării din școli tradiționale; educația pentru calificări din economia verde.
4	Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică	Digitalizarea serviciilor publice; transformarea digitală a afacerilor; infrastructuri digitale, sigure.
5	Crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.	Crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.
6	Creșterea productivității resurselor materiale și energetice	Scăderea consumului de materiale; reciclare; tehnologii noi și îmbunătățite;
7	Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului	Reconstrucția zonelor populate extrem; crearea de locuri de muncă verzi; investiția în tehnologii curate; digitalizarea afacerilor.
8	Guvernarea complexă a migrației (voluntare și involuntare)	Guvernarea complexă a migrației (voluntare și involuntare)

	Priorități	Arii acoperite
9	Dezvoltarea sistemului de îngrijire socio-medicală a persoanelor vârstnice în comunitățile îmbătrânite.	Servicii socio-medicale adaptate pentru comunitățile îmbătrânite.
10	Estomparea creșterii inegalităților la nivel teritorial și individual	Reducerea sărăciei extreme; creșterea incluziunii sociale prin participare la piața muncii; evitarea concentrării sărăciei în zone afectate de schimbări tehnologice importante.
11	Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă	Diversificarea serviciilor de sănătate; concentrarea pe servicii de prevenție; prevenirea obezității, stresului, poluării, a cancerului (NCDs - Non Communicable Diseases).

Sursa: date prelucrate de grupul de lucru

Cele 11 priorități posibil de abordat în exercițiul viitor de finanțare 2028-2035 au fost identificate de către INCSMPS împreună cu EY România în perioada iulie - august 2023, în identificarea priorităților fiind parcurși următorii pași metodologici:

- (1) Analiza priorităților/ obiectivelor de finanțate care au caracter de continuitate pe termen lung cuprinse în documentele Acordurilor de parteneriat 2014-2020 și 2021-2027 pe o bază multicriterială;
- (2) Analiza documentelor elaborate de către Uniunea Europeană privind stabilirea unor megatrenduri /provocări pentru următorii 50 de ani (JRC prin Centrul de competență pentru previziune a dezvoltat și organizat platforma Megatrends Hub (MH) - site public al Comisiei Europene (JRC-Megatrends, 2022).
- (3) Crearea unei matrice de corelare între Megatrendurile pe 50 de ani identificate de JRC și prioritățile identificate pentru România în perspectiva anilor 2030, 2035 și 2050.
- (4) Selectarea a 11 priorități pentru România pe baza unor criterii și indicatori/ținte asumate de către UE.

Durata interviului: 40-60 minute

Modalitatea de realizare a interviului: face to face, on-line (platforma Zoom/Teams) sau telefonic în funcție de disponibilitatea persoanei interviuate.

Interviul va fi înregistrat pe suport audio (mp3), un consimțământ informat din partea persoanelor interviuate fiind necesar la debutul interviului.

Vă mulțumim pentru sprijinul acordat!

UNIUNEA EUROPEANĂ

4.3. Anexa 3. Instrumente de evaluare

4.3.1. Sondaj

1. Vă rugăm să indicați tipul de organizație în care vă desfășurați activitatea.
 - a. Asociație
 - b. Organizația non-guvernamentală
 - c. Camera de comerț
 - d. Instituție de cercetare – dezvoltare
 - e. Instituție de învățământ
 - f. Societate comercială
 - g. Organizație sindicală
 - h. Organizație patronală
 - i. Alt tip de organizație – vă rugăm specificați.
- 1.2 Vă rugăm să indicați funcția pe care o dețineți în cadrul organizației.
 - a. Funcție de conducere
 - b. Funcție execuție
 - c. Alt tip de funcție – vă rugăm specificați
- 1.3 Vă rugăm să indicați domeniul de activitate al organizației.
 - Digitalizare
 - Dezvoltare durabilă
 - Sănătate și asistență socială
 - Transport
 - Educație
 - Cercetare – dezvoltare – inovare
 - Ocupare
 - Incluziune socială
 - Mediu
 - Energie
 - Altele (vă rugăm specificați)
- 1.4 Vă rugăm să indicați în ce regiune își desfășoară activitatea organizația dumneavoastră
 - a. Regiunea București – Ilfov
 - b. Regiunea Centru
 - c. Regiunea Nord – Vest
 - d. Regiunea de dezvoltare Nord – Est
 - e. Regiunea de dezvoltare Sud – Est
 - f. Regiunea de dezvoltare Sud – Muntenia
 - g. Regiunea de dezvoltare Sud – Vest Oltenia
 - h. Regiunea de dezvoltare Vest
2. În contextul redefinirii politicii de coeziune post 2027, vă rugăm să identificați top 3 priorități pe care România ar trebui să le aibă:
 - Transformarea orașelor, cu accent pe digitalizare și ecologizare
 - Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor.
 - Diversificarea formelor de educație și învățare prin utilizarea tehnologiilor digitale
 - d. Accelerarea utilizării de tehnologii digitale transformative pentru sectorul public, cât și pentru cel privat
 - Crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.
 - Creșterea productivității resurselor materiale și energetice
 - Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului
 - Guvernarea complexă a migrației (voluntare și involuntare)
 - Dezvoltarea sistemului de îngrijire socio-medicală a persoanelor vârstnice în comunitățile îmbătrânite
 - Estomparea creșterii inegalităților la nivel teritorial și individual
 - Gestionarea adecvată a noilor provocări în domeniul sănătății prin asigurarea accesului egal la servicii, utilizarea noilor tehnologii și promovarea prevenției

UNIUNEA EUROPEANĂ

3. Înafara celor menționate în lista de mai sus, considerați că sunt și alte priorități pe care România ar trebui să le aibă ? Dacă da, vă rugăm detaliați răspunsul.

- a. Da
- b. Nu

3.1. (Dacă „da” la întrebarea 3) Ce politici publice ar trebui implementate la nivelul României pentru a adresa aceste priorități? Vă rugăm să oferiți și exemple.

4. Având în vedere cele trei priorități selectate mai sus, ce politici publice ar trebui implementate la nivelul României pentru adresarea acestora? Vă rugăm să oferiți și exemple.

5. În contextul redefinirii politicii de coeziune post 2027, vă rugăm să identificați top 3 priorități care ar trebui avute în vedere la nivelul regiunii în care activați:

- a. Digitalizarea și ecologizarea orașelor
- b. Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor.
- c. Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal)
- d. Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică
- e. Crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.
- f. Creșterea productivității resurselor materiale și energetice
- g. Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului
- h. Guvernarea complexă a migrației (voluntare și involuntare)
- i. Dezvoltarea sistemului de îngrijire socio-medicală a persoanelor vârstnice în comunitățile îmbătrânite.
- j. Estomparea creșterii inegalităților la nivel teritorial și individual
- k. Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă.

6. Înafara celor menționate în lista de mai sus, considerați că sunt și alte priorități care ar trebui avute în vedere la nivelul regiunii în care activați? Dacă da, vă rugăm detaliați răspunsul. .

- a. Da
- b. Nu

6.1. (Dacă „da” la întrebarea 5) Ce politici publice ar trebui implementate la nivelul regiunii în care activați pentru a adresa aceste priorități? Vă rugăm să oferiți și exemple.

7. Având în vedere cele trei priorități selectate mai sus, ce politici publice ar trebui implementate la nivelul regiunii în care activați? Vă rugăm să oferiți și exemple

8. Aveți disponibilitatea de a participa la o un focus grup (în format hibrid / online) pe acest subiect în perioada 11-19 septembrie 2023?

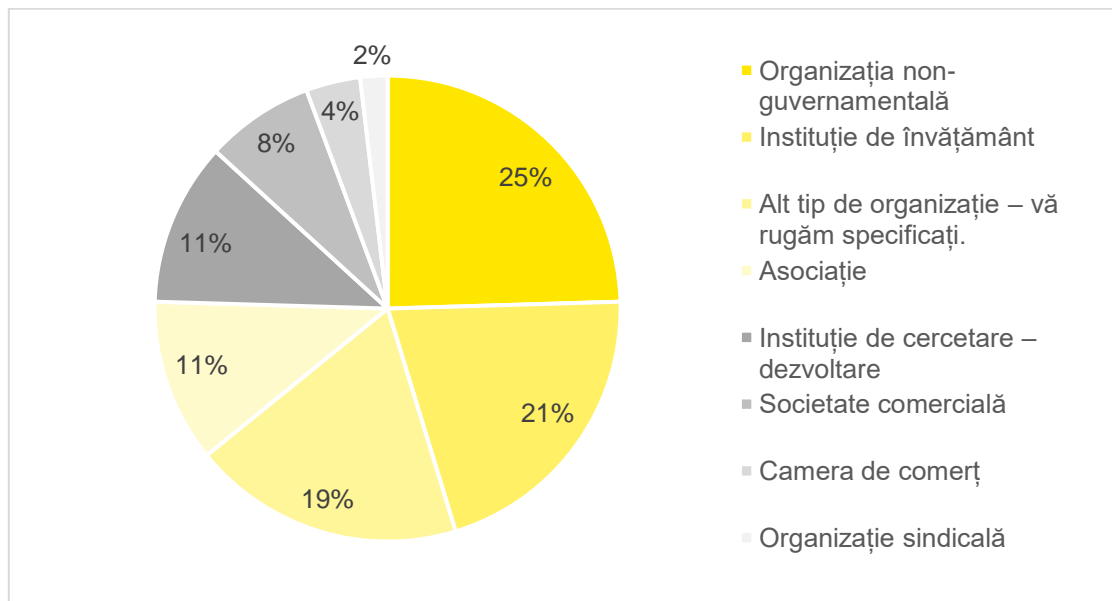
- a. Da
- b. Nu

8.1. Vă rugăm să ne transmiteți datele dumneavoastră de contact (nume și prenume, organizația reprezentată, adresa email, număr de telefon).

9. Vă rugăm să indicați dacă sunt alte aspecte în ceea ce privește viitorul Politicii de Coeziune post 2027 pe care ați dori să ni le transmiteți.

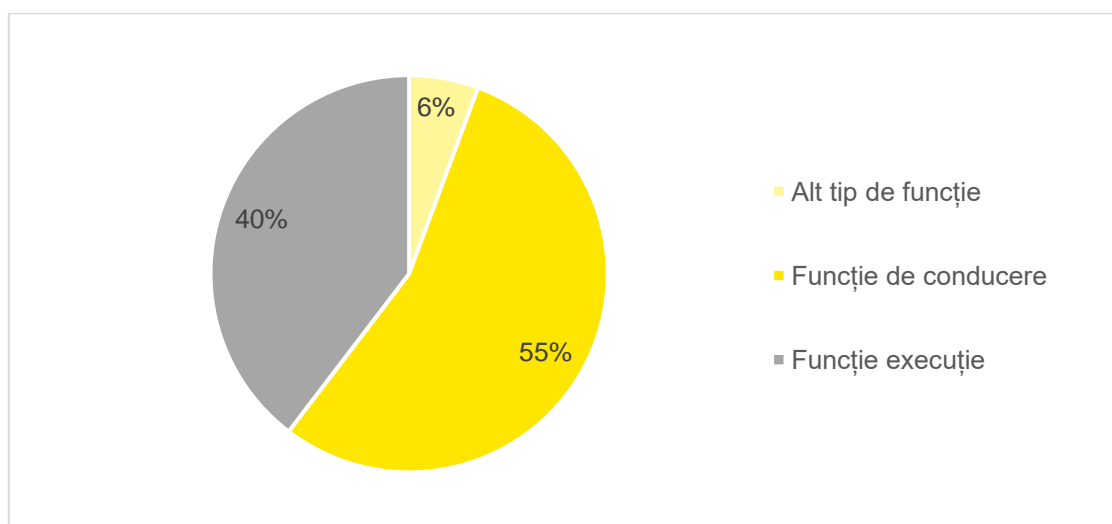
4.3.2. Profilul respondenților

Figura 10. Distribuția respondenților în funcție de organizația pe care o reprezintă (53 de răspunsuri de la 53 de respondenți)

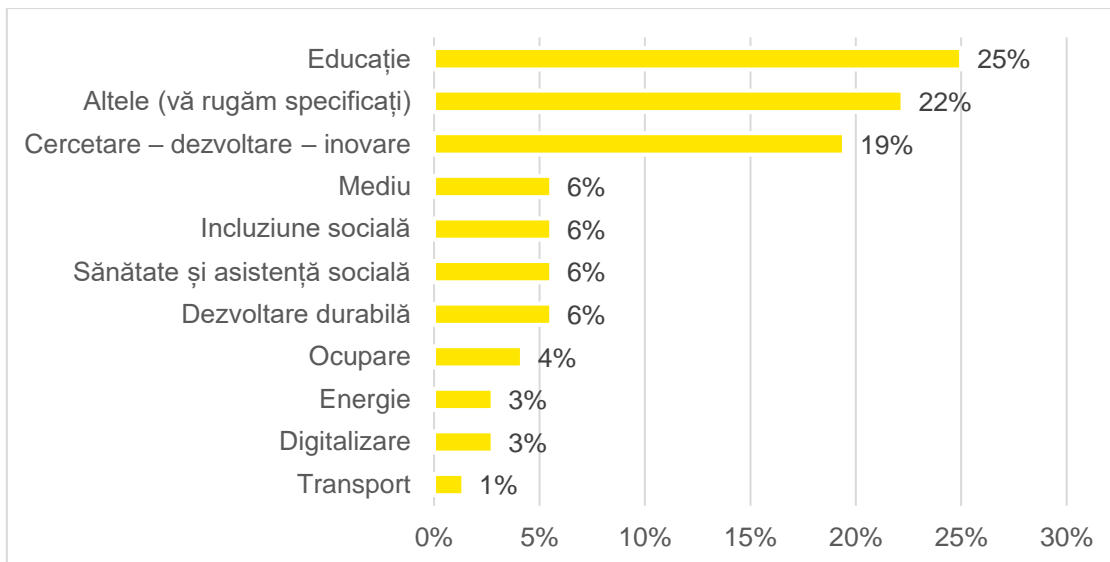
Sursa: date prelucrate de echipa de evaluare

Figura 11. Distribuția respondenților în funcție de tipul de funcție pe care o dețin (53 de răspunsuri de la 53 de respondenți)

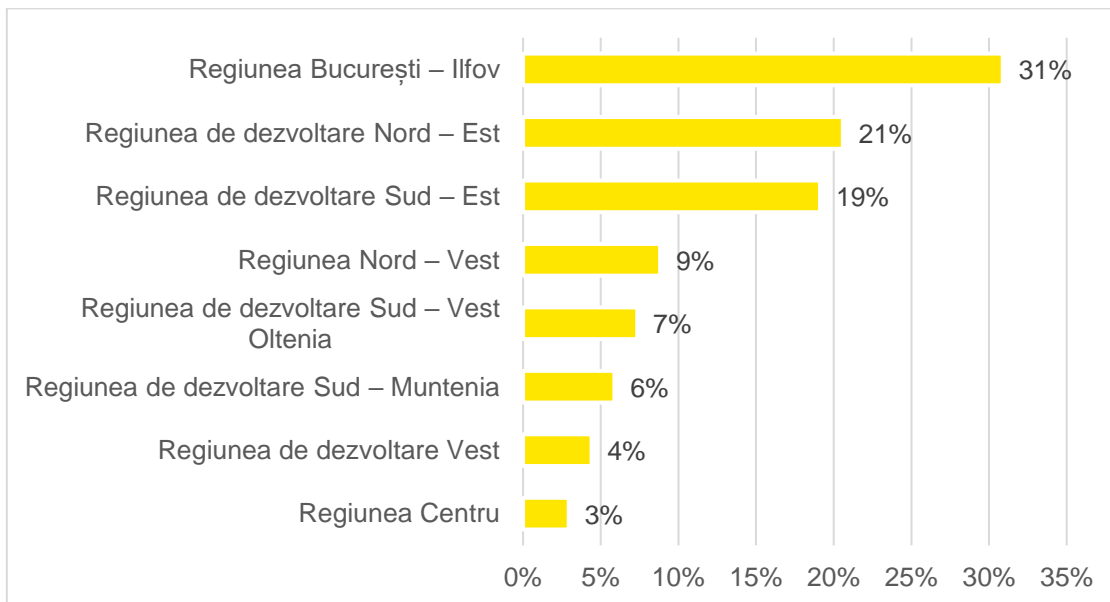
Sursa: date prelucrate de echipa de evaluare

Figura 12. Distribuția respondenților în funcție de domeniu din care provin (53 de răspunsuri de la 53 de respondenți)

Sursa: date prelucrate de echipa de evaluare

Figura 13. Distribuția respondenților în funcție de regiunea din care provin (71 de răspunsuri de la 53 de respondenți)

Sursa: date prelucrate de echipa de evaluare

4.4. Anexa 4. Tabel CCR

Tabel 15. CCR

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil	Termen limită
1	<p>Consolidarea politicii de coeziune în vremuri turbulente, marcate de fenomene profund disruptive, este realizată de o schimbare radicală de paradigma. România alături de Uniunea Europeană contribuie la dezvoltarea generală armonioasă, în condiții de coeziune economică, socială și teritorială prin adoptarea unui cadru general al sustenabilității.</p> <p>Schimbarea de paradigma impune și gândirea pe termen lung și foarte lung. Această explorare a viitorului, mai ales procesul de cunoaștere a viitorului aduce în discuție fenomene și concepte care nu sunt formalizate, care nu sunt încă măsurate.</p> <p>Instrumentul oferit de Megatrends Hub al JRC al Comisiei Europene oferă oportunitatea de a explora și înțelege trenduri istorice implacabile, obiective, de neoprit cu efecte disruptive care ne modelează viața în mod radical. Acțiunea acestor mega trenduri este amplă, profundă și afectează întreaga umanitate, nu numai România. Răspunsul pe termen lung și foarte lung la aceste mega trenduri implică costuri uriașe și necesită cooperare între state fapt exprimat de Agenda 2030.</p> <p>Istoric, economia este știința alegerii și prioritizării nevoilor infinite în contextul resurselor finite. Viitorul cel mai optimist exista doar dacă omenirea va reuși să aleagă, să educe și să-și prioritizezeze nevoile în contextul sărăciei de resurse.</p> <p>Pentru România, mai mult ca oricând este o prioritate să-și construiască un viitor sustenabil pe baza unor alegeri conștiente, știind din</p>	<p>Principalele priorități identificate ca fiind relevante pentru România în perspectiva 2028-2035:</p> <p>Transformarea orașelor, cu accent pe digitalizare și ecologizare;</p> <p>Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor;</p> <p>Diversificarea formelor de educație și învățare prin utilizarea tehnologiilor digitale;</p> <p>resurselor materiale și energetice;</p> <p>Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului;</p> <p>Guvernarea adecvată a Accelerarea utilizării de tehnologii digitale transformative pentru sectorul public, cât și pentru cel privat;</p> <p>Valorificarea oportunităților și gestionarea provocărilor generate de transformarea digitală pentru crearea de locuri de muncă flexibile și adaptabile;</p> <p>Creșterea productivității provocărilor generate de fluxurile de migrație;</p> <p>Dezvoltarea sistemului de îngrijire socio-medicală a persoanelor vârstnice în comunitățile îmbătrânite;</p> <p>Reducerea inegalităților la nivel teritorial și individual;</p>	<p>1. Cuplarea priorităților de țară formulate și asumate prin strategiile de sustenabilitate cu Acordul de Parteneriat Înțelegerea profundă a principiilor sustenabilității și a cadrului acestora la toate nivelurile administrației publice și la nivelul instituțiilor responsabile cu gestiunea fondurilor structurale, prin organizarea de cursuri, seminarii, dezbateri</p> <p>2. Construirea unui Tablou de Bord în calitate de instrument specializat de management integrat, comprehensiv, unificat al țințelor normative cu indicatorii asociați politicii de coeziuni în cadrul general al sustenabilității descris cu precădere de Agenda 2030.</p> <p>Alimentarea continuă cu date a Tabloului de Bord prin valorificarea oportunităților oferite de procesul de digitalizare a administrației publice cu precădere componenta de realizare funcțională a interoperabilității sistemelor de date ale statisticii</p>	<p>MIPE, Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă al Guvernului României, Ministere responsabile</p> <p>MIPE; Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă al Guvernului României</p> <p>Toate instituțiile Administrației Publice Centrale și Locale</p> <p>Guvernul României</p>	<p>2027</p> <p>2027</p>

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil	Termen limită
	<p>start ca nu va putea răspunde la toate provocările exprimate de cele 14 Mega trenduri ale JRC.</p> <p>Viitoarele politici si priorități de dezvoltare vor trebui să răspundă la următoarele întrebări si deziderate:</p> <p>Întrebarea 1: Ce dorim? Dorim să avem o viață lungă si sănătoasă noi și urmașii noștri - Dorim să construim o lume verde</p> <p>Întrebarea 2: Cum vrem să realizăm viitorul dorit – prin soluții digitale cu oameni si pentru oameni!</p> <p>În definirea priorităților viitoare , România trebuie să țină cont de Declarația de la Delphy / India a Președintelui Van der Leyen, din data de 10.09.2023,, Un lucru pare clar: viitorul va fi digital.”</p> <p>Uniunea Europeană, și alături de ea România, trebuie să mizeze pe găsirea de soluții digitale la majoritatea problemelor identificate. În același timp, transformarea digitală nu este încă dezvoltată la dimensiunea necesară. Este anunțată, chiar prezentă, într-o anumită măsură și foarte important reclamă o atenție serioasă.</p> <p>Prioritatea transformării digitale trebuie să se țină cont de câteva aspecte cu caracter provocator:</p> <p>Producătorii de tehnologie bazată pe inteligență artificială si infrastructura digitală sunt structuri de monopol (concentrate si localizate în țări dezvoltate) care solicită mediului politic reglementarea riscurilor utilizării acestor tehnologii.</p> <p>Tehnologia reprezintă capital și Deceniul Digital propus de Compasul European cu orizont 2030, reprezintă PALNUL in care se vor "antrena" soluții! Acțiunile si valoarea nou creată (30% din PIB) vor REFLECTA NOUA STRUCTURĂ A ECONOMIEI. Acest fapt implică adoptarea de tehnologii disruptive cu capacități de a fi utilizate de masive mari de oameni.</p>	<p>Gestionarea adecvată a noilor provocări în domeniul sănătății prin asigurarea accesului egal la servicii, utilizarea noilor tehnologii și promovarea prevenției.</p>	<p>oficiale administrative; Standardizarea clasificării documentelor de politică din perspectiva puterii strategice</p> <p>Extinderea cadrului temporal a Acordului de Parteneriat pentru perioade de cel puțin 15 ani. Proiectarea și finanțarea de programe pe termen foarte lung pentru implementarea strategiilor de sustenabilitate!</p>	<p>Propunere României către Comisia Europeană privind cadrul politicii de Coeziune</p>	<p>2025</p> <p>2025</p>

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil	Termen limită
	<p>Implementarea cu succes a obiectivelor Agendei Digitale implică competențe specializate ale populației totale, dar mai ales ale populației în vârstă de muncă. În acest sens, educația și formarea de-a lungul întregii vieți rămâne o prioritate de termen lung. Educația și formarea trebuie adaptată și diversificată la cerințele realizării obligatorii ale Agendei Digitale, dar și a noilor cerințe privind tehnologia verde.</p> <p>Deoarece aportul în creșterea economică a capitalului uman se va baza pe o populație în vârstă de muncă, aflată în proces continuu de scădere soluția se va axa pe creșterea calității acestuia prin formare și prin preservarea capacității de muncă (o populație sănătoasă)</p> <p>În lumina tendințelor de evoluție a populației, demografia și migrația vor rămâne priorități de termen foarte lung.</p> <p>Structura demografică caracterizată de o creștere continuă a ponderii populației cu vârste de peste 65 ani impune o abordare nuanțată a politicii de sănătate și a gestiunii migrației.</p> <p>Reducerea permanentă a disponibilului de resurse materiale și energetice impune o schimbare a comportamentului de consum, mult mai adaptată deșideratului de sustenabilitate.</p> <p>Utilizarea tehnologiilor digitale complexe, cu maxim de eficiență presupune o urbanizare continuă și construirea unor medii de locuire, transport, acces la servicii publice, educație și sănătate inteligent</p>				
Testarea priorităților la nivel național și regional pun în evidență următoarele:					
	Toate cele 11 priorități identificate prin cercetarea de birou au fost validate ca fiind relevante de către majoritatea celor consultați	1.Exercițiul de tip "foresight" realizat este considerat doar un proiect pilot, care	Repetarea exercițiului de "foresight" cu doi ani înainte de definirea	MIPE	2026

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil	Termen limită
	<p>Rezultatele consultării de teren au pus în evidență faptul că anumite priorități sunt mai importante pentru România, pe primele patru locuri situându-se: 1. Promovarea prevenției integrative și complexe prin aplicații ale tehnologiilor inteligente pentru o viață sănătoasă; 2) Digitalizarea și ecologizarea orașelor; 3) Diversificarea educației și învățării prin utilizarea tehnologiilor digitale (formal și informal); 4) Adoptarea de tehnologii digitale transformative radical în mediul de afaceri și administrație publică & crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.</p> <p>La nivel regional, toate cele 11 priorități identificate au fost considerate relevante, ordinea lor de prioritate diferă de la regiune la regiune, în funcție de ceea ce au identificat respondenții ca probleme majore la momentul actual ale regiunii respective;</p> <p>La nivel regional, destul de importantă a fost considerată și prioritatea care se referă la promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor.</p> <p>Nu s-au putut selecta prioritățile cele mai importante pentru fiecare regiune, deoarece nu a existat o masă critică de respondenți;</p> <p>Există o preocupare generală referitoare la rolul și impactul pe care tehnologiile emergente îl vor avea asupra vieții cetățenilor și afacerilor - chiar dacă mega-trendul 1 a fost inițial exclus în analiză, acesta ar trebui luat în considerare pentru viitoarea proiectare a politicilor, în scopul de a reduce decalajul față de restul UE.</p> <p>În general, există o anumită convergență între părerile stakeholderilor cu privire la provocările și nevoile viitoare</p>	<p>trebuie repetat și extins</p>	<p>următorului exercițiu de finanțare cu extinderea factorilor interesați implicați și construirea holistică a priorităților în concordanță cu noile aspecte privind mega-tendențele globale</p>		

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil	Termen limită
	<p>ale României. Având în vedere gama largă de medii din care provin aceștia, este important să se profite de perspectiva diferită și contribuția pe care toate categoriile de stakeholderi le pot oferi în:</p> <p>Definirea nevoilor Prioritizarea intervențiilor Proiectarea celei mai eficiente și eficace soluții.</p>				
Mecanisme pentru asigurarea flexibilității programelor operaționale					
	<p>Stakeholderii nu au putut oferi soluții concrete și pragmatice, însă s-au concentrat mai mult pe sublinierea problemelor cu care se confruntă și care pot fi rezolvate parțial prin introducerea unei flexibilități mai mari.</p> <p>Nevoia descentralizării deciziei la nivel regional atât în ceea ce privește proiectarea, cât și implementarea este menționată ca mecanism important de guvernare;</p> <p>Nevoia unor mecanisme de feed-back, pentru adaptarea programelor/nevoilor la realitățile dinamice prin monitorizare, evaluare și schimbare în timpul procesului de implementare este identificată de asemenea, ca mecanism necesar și eficient;</p> <p>Colaborarea între diferiți actori și gestiune participativă a noilor politic/programe este de asemenea, un mecanism, care trebuie dezvoltat;</p>	<p>Dezvoltarea, educarea tuturor factorilor interesați pentru proiectarea de politici prin mecanisme anticipative</p>	<p>Inventarierea riscurilor viitoare care să permită acțiuni cu viteză de reacție foarte rapidă și aplicate în masă (ex. adoptarea de tehnologii disruptive, acțiune coordonată</p> <p>Realizarea de mecanisme instituționale de filtrare / selecție a tehnologiilor de interes public care permit construirea de infrastructuri publice, deschise, interoperabile și de încredere</p>	<p>MIPE</p>	<p>2027</p> <p>2027</p>

4.5. Anexa 5. Tabelul sub-priorităților naționale și regionale propuse în cadrul interviurilor

Tabel 16. Tabelul sub-priorităților naționale și regionale propuse în cadrul interviurilor

Nr. Crt.	Priorități	Sub-priorități Naționale	Sub-priorități Regionale
1	Transformarea orașelor, cu accent pe digitalizare și ecologizare	<ul style="list-style-type: none"> Centralizarea bazelor de date la nivel de ministere și departamente mari (e.g. biodiversitate, deșeuri, calitatea aerului) Digitalizarea Proceselor Administrative Promovarea Orașelor Inteligente Securitatea Cibernetică și Actualizarea Tehnologică Adaptarea Conceptului de Smart City în Funcție de Contextul Local Conectivitatea și Infrastructura de Transport Susținerea Inițiativelor de Energie Verde 	<ul style="list-style-type: none"> Îmbunătățirea vieții urbane prin orașe inteligente. Digitalizarea orașelor și serviciilor publice. Tehnologie și telecomunicații. Conectivitate avansată și inovație. Mobilitate urbană durabilă. Îmbunătățirea transportului în comun. Cooperare teritorială pentru soluții de mobilitate îmbunătățite. Securitate energetică. Eficientizare energetică.
2	Promovarea unor comportamente de consum axate pe asigurarea sustenabilității resurselor	<ul style="list-style-type: none"> Proiecte pentru Calitatea Apei Alimentație Responsabilă și Reducerea Risipei de Alimente Utilizare Responsabilă a Energiei Electrice Promovarea Energiei Alternative și Verzi Dezvoltarea Economiei Circulare Reabilitarea și Optimizarea Infrastructurii Hidroenergetice Educație și Formare în Domeniul Sustenabilității 	<ul style="list-style-type: none"> Introducerea educației ecologice și sustenabile în învățământ. Programe educaționale pentru dobândirea de competențe și conștientizare. Promovarea comportamentelor de consum durabil în instituțiile publice și de învățământ. Integrarea preocupărilor de sustenabilitate în media și societate. Promovare comportamente de consum axate pe managementul durabil al resurselor. Diversificarea surselor de hrană și agricultură ecologică. Creșterea valorii adăugate pe produs și eficiența resurselor naturale. Identificarea și exploatarea niselor europene legate de hrană sănătoasă. Dezvoltarea sustenabilă și digitalizată a întreprinderilor agricole. Problema aprovizionării și tratării apei ca prioritate națională. Depoluare și stocare eficientă a apei.
3	Diversificarea formelor de educație și învățare	<ul style="list-style-type: none"> Modernizarea și echiparea școlilor cu tehnologie adecvată 	<ul style="list-style-type: none"> Acces crescut la educație de calitate.

Nr. Crt.	Priorități	Sub-priorități Naționale	Sub-priorități Regionale
	prin utilizarea tehnologiilor digitale	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea competențelor digitale ale cadrelor didactice și elevilor • Asigurarea unei infrastructuri solide de internet și rețele digitale în instituțiile educaționale • Standarde clare pentru competențele digitale • Etica și Siguranța Cibernetică • Abordarea disparităților dintre școlile din zonele urbane bine dotate și cele din zonele rurale sau vulnerabile 	<ul style="list-style-type: none"> • Coroborarea formării cu tranziția verde și digitală. • Educația pentru calificări din economia verde. • Utilizarea tehnologiei în mod descentralizat pentru facilitarea accesului la educație și formare. • Economie verde și circulară, promovarea practicilor sustenabile în producție și consum. • Competențe în cercetare-dezvoltare pentru sprijinirea tranziției către o economie sustenabilă și inovatoare.
4	Accelerarea utilizării de tehnologii digitale transformative pentru sectorul public, cât și pentru cel privat	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea securității cibernetice în procesul de digitalizare și interconectare • Explorarea și integrarea inovațiilor digitale în sectorul transporturilor pentru a îmbunătăți și diversifica serviciile oferite 	<ul style="list-style-type: none"> • Acces crescut la educație de calitate. • Coroborarea formării cu tranziția verde și digitală. • Educația pentru calificări din economia verde. • Utilizarea tehnologiei în mod descentralizat pentru facilitarea accesului la educație și formare. • Economie verde și circulară, promovarea practicilor sustenabile în producție și consum. • Competențe în cercetare-dezvoltare pentru sprijinirea tranziției către o economie sustenabilă și inovatoare.
5	Crearea masivă de locuri de muncă noi flexibile și descentralizate prin valorificarea oportunităților transformării digitale.	<ul style="list-style-type: none"> • Pregătirea Forței de Muncă pentru a face față transformărilor digitale și verzi 	<ul style="list-style-type: none"> • Valorificarea transformării digitale și tranziției verzi • Dezvoltarea ecosistemelor antreprenoriale-regionale și sprijinirea cercetării
6	Creșterea productivității resurselor materiale și energetice	NA	<ul style="list-style-type: none"> • Suport pentru dezvoltarea tehnologică și inovațiile ce contribuie la promovarea economiei circulare • Inițiative și tehnologii pentru reciclarea materialelor de construcție și reducerea deșeurilor din acest sector • Promovarea construcțiilor sustenabile și ecologice care minimizează impactul asupra mediului și optimizează utilizarea resurselor

Nr. Crt.	Priorități	Sub-priorități Naționale	Sub-priorități Regionale
			<ul style="list-style-type: none"> • Implementarea măsurilor pentru îmbunătățirea eficienței energetice în diverse sectoare, inclusiv în construcții • Măsuri pentru tranziția spre o economie circulară care promovează reciclarea, reutilizarea și reducerea deșeurilor • Strategii pentru optimizarea consumului de energie și reducerea pierderilor energetice • Stimularea utilizării și dezvoltării surselor de energie regenerabilă pentru a susține tranziția către o economie mai sustenabilă și ecologică
7	Creșterea ariilor protejate și reconstrucție de ecosisteme în contextul schimbărilor climatice și degradării mediului	<ul style="list-style-type: none"> • Extinderea Practicilor Verzi și Consumul Rațional al Resurselor • Reconstrucția Ecosistemelor și Combaterea Secetei Pedologice • Adaptarea la Schimbările Climatice • Îmbunătățirea Infrastructurii de Telecomunicații și Energie 	<ul style="list-style-type: none"> • Inițiative și programe care vizează conservarea și restaurarea biodiversității la nivel local și regional • Proiecte ce au ca scop îmbunătățirea și valorificarea serviciilor oferite de ecosistemele naturale • Programe de reconstrucție și dezvoltare pentru zonele cu condiții de viață extreme sau afectate de dezastre naturale • Inițiative pentru promovarea și crearea de locuri de muncă în sectoarele ecologice și sustenabile • Alocarea de resurse și investiții în dezvoltarea și implementarea tehnologiilor curate și ecologice • Proiecte pentru dezvoltarea infrastructurii ecologice și sustenabile în zonele protejate și siturile Natura 2000
8	Guvernarea complexa a migrației (voluntare și involuntare)	<ul style="list-style-type: none"> • Re-atragerea Cetățenilor Proprii • Atragerea Forței de Muncă Calificate din Afară 	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unei culturi adecvate pentru facilitarea integrării imigranților în societate. • Crearea unor programe educaționale pentru imigranți pentru a promova integrarea și a contracara migrația negativă. • Utilizarea tehnologiei și inovării pentru a aborda problemele asociate cu migrația și pentru a îmbunătăți serviciile oferite imigranților.

Nr. Crt.	Priorități	Sub-priorități Naționale	Sub-priorități Regionale
			<ul style="list-style-type: none"> • Formularea și implementarea unei politici naționale solide pentru a gestiona fluxurile migratorii și a aborda provocările asociate. • Valorificarea potențialului migranților în sectoare cu cerere mare de forță de muncă. • identificarea și abordarea nevoilor sociale ale atât a imigranților, cât și a comunităților gazdă, pentru a asigura o integrare reușită și beneficii reciproc avantajoase • Îmbunătățirea condițiilor de trai și oferirea de oportunități educaționale pentru a face comunitățile mai atractive pentru rezidenți și pentru a contracara migrația negativă.
9	Dezvoltarea sistemului de îngrijire socio-medicală a persoanelor vârstnice în comunitățile îmbătrânite	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea și îmbunătățirea unui sistem de recuperare pentru persoanele vârstnice și persoanele care suferă de boli cronice • Servicii de Suport Social și Facilități de Socializare 	<ul style="list-style-type: none"> • Reglementarea adecvată în domeniul îngrijirii vârstnicilor și sprijinirea sectorului privat prin diverse surse de finanțare. • Accent pe dezinstuționalizare, consolidarea centrelor medico-sociale de bătrâni cu componentă de cazare la nivel local. • crearea de centre la nivel regional conform normelor legale, angajarea forței de muncă calificate pentru oferirea serviciilor de calitate. • Utilizarea migrației pentru contracararea efectelor îmbătrânirii populației și asigurarea unui ajutor de calitate pentru persoanele vârstnice.
10	Estomparea creșterii inegalităților la nivel teritorial și individual	NA	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea decalajelor socio-economice • Combaterea sărăciei extreme și creșterea incluziunii sociale cu atenție sporită pentru zonele afectate de schimbări tehnologice
11	Gestionarea adecvată a noilor provocări în domeniul sănătății prin asigurarea accesului egal la servicii, utilizarea noilor tehnologii și promovarea prevenției	<ul style="list-style-type: none"> • Colaborare intersectorială pentru promovarea unui stil de viață sănătos 	NA

UNIUNEA EUROPEANĂ

Nr. Crt.	Priorități	Sub-priorități Naționale	Sub-priorități Regionale
		<ul style="list-style-type: none">• Utilizarea Tehnologiei Inteligente pentru Promovarea unui Stil de Viață Sănătos• Diversificarea și Accesibilitatea Serviciilor de Sănătate• Prevenirea Obezității și Promovarea Educației Sănătoase• Promovarea fermelor agricole care produc alimente sănătoase	

Sursa: date interviu

4.6. Anexa 6. Lista persoanelor intervievate

Tabel 17. Listă persoane intervievate

Nr. crt.	Instituție/ Structură de care aparține persoana intervievată	Funcția persoanei intervievate
1.	ADR Nord-Est	Director general
2.	ADR Sud Est	Șef Birou Planificare, Programare și Monitorizare Regională
3.	ADR Sud-Muntenia	Director Direcția Dezvoltare
4.	ADR Sud-Vest Oltenia	Șef Compartiment Programare Regională și Monitorizare POR, Șef Compartiment Monitorizare Ex-Post Programe PHARE și Guvernamentale
5.	ADR Nord-Vest	Director Executiv Direcția Gestionare, Monitorizare, Evaluare și Comunicare Program
6.	ADR Centru	Director Departament Politici Regionale
7.	ADR București-Ilfov	Director general
8.	ADR Vest	Director Direcția Implementare Program Operațional Regional
9.	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor	Șef serviciu Managementul Fondurilor Europene
10.	Ministerul Energiei	Director General
11.	Ministerul Educației	Director General - Direcția Generală Management Strategic și Politici Publice
12.	Ministerul Educației	Director Direcția de Finanțare a Învățământului Universitar
13.	Ministerul Muncii și Solidarității Sociale	Șef Serviciu
14.	Ministerul Transporturilor	Consilier Direcția Generală a Programe Europene
15.	Ministerul Cercetării	Consilier superior
16.	Ministerul Sănătății	Consilier secretar de stat, Expert sănătate publică

4.7. Anexa 7. Lista participanților la grupul de lucru

Tabel 18. Listă participanți la grupul de lucru

Nr. Crt.	Instituție	Funcție
1	Ministerul Educației	Director General
2	ADR Nord-Est	Director Adjunct
	ADR Sud-Muntenia	Șef Serviciu Helpdesk
3	Asociația Administratorilor Publici din România - AAPRO	Președinte
4	Asociația Viitorul Tinerilor	Președinte
5	Asociația Parteneriat pentru Proiecte și Fonduri Europene	Președinte
6	Asociația Front	Membriu expert
7	Administrator Soha Consulting SRL	Fondator
8	Universitatea Maritimă din Constanța	Șef Serviciu
9	Fundația pentru Dezvoltarea Economiei Sociale	Director executiv
10	Consiliul National al IMM-urilor din România	Director
11	Uniunea Națională a Patronatului Roman	Vicepreședinte
12	Federația Asociațiilor Companiilor de Utilități din Energie	Director adjunct
13	Blocul National Sindical	Președinte

4.8. **Anexa 8. Metodologie analiza normativă – varianta măsurării distanței normalizate față de țintele dezirabile/indezirabile, cu referință la importanța strategică (EC et al., 2022) și (EC, 2023).**

Rezultatul reprezentat de Matricea (B0) de corelare Megatrenduri cu Obiective și cu indicatori, inclusiv indicatori țintă cu ținte asumate va avea o coloana noua- coloana cu distanța față de normă, distanța normalizată.

Metodologia de calcul a Indecșilor indicatorilor de obiective / sub-obiective asociate trendurilor perene și Megatrendurilor în vederea identificării de tendințe/priorități pentru orientarea Politicii de Coeziune post 2027 cu relevanță pentru România pe baza Deciziei Multicriteriale bazată pe distanța performanței României față de o Valoare Normativă, dezirabilă asumată național sau la nivelul Mediei UE27.

Metodele de Decizie Multicriteriale de Analiză (MCDA) servesc la susținerea deciziilor complexe determinate de probleme multidimensionale.

MCDA sunt utilizate pe scara largă și cunosc o varietate mare de modele:

Benchmarking and Best Practice of Innovative method identification tools:

Multi-Criterial Decision Analyse Methods MCDA {Simple Multi-Attribute Rating Technique (SMART),

Decision EXpert (DEX)

Multi-Criteria Inventory Classification Using a New Method of Evaluation Based on Distance from Average Solution (EDAS));

Principali pași metodologici:

Selectarea celei mai bune valori

Fiecare criteriu are valori diferite

Analiza criteriilor – reprezentare în scala pentru valori calitative

Construirea Matricei de decizie

X_{ij} = valoarea performanței pentru alternativa i față de criteriul j

Clasificarea criteriilor în criterii benefice și criterii non benefice

În criteriile benefice valorile dezirabile sunt valorile mari

În criteriile non benefice valorile dezirabile sunt valorile mici

Normalizarea criteriilor

În criteriile benefice normalizarea se realizează după formula

Criteriile benefice = $X_{ij} / [\text{Max}(X)_{(ij)}]$

În criteriile non benefice normalizarea se realizează după formula

Criteriile non benefice = $(\text{Min}(X_{ij})) / X_{ij}$

Construirea Matricei Deciziei Performanțelor Normalizate

[C_{ij}]

Atribuirea ponderilor - Ponderi egale – toate criteriile sunt la fel de importante

n numărul de criterii

$w_j = 1/n * 100$

UNIUNEA EUROPEANĂ

$$\sum_{j=1}^n [w_j=100\%]$$

Construirea Matricei Deciziei Performanțelor Normalizate Ponderate

$$[P_{ij}] = w_j * [C_{ij}]$$

Calculul scorului de performanță

$$P_i = \sum_{j=1}^n P_{ij}$$

Alocare de ranguri în conformitate cu scorurile de performanță

$P_i * 100$ – utilizarea unei scale comune 0 minim (non benefic), 100 maxim (benefic)

Realizare de benchmarking